

การอบรมดูแลผู้ได้รับผลกระทบทางจิตใจ

รายงานผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ประจำปี 2561

กิจกรรมผู้เสียหายเข้าค่าย
เพิ่มทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น

ผลิตภัณฑ์ของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

การอบรมพัฒนาทักษะภาษาพื้นฐานสำหรับผู้เสียหาย

การส่งผู้เสียหายกลับประเทศ

การตรวจแรงงาน

รายงานผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ประจำปี 2561

สารบัญ

	หน้า
ก. บทสรุปผู้บริหาร	7
ข. ผลการดำเนินงานสำคัญ	12
1. ด้านดำเนินคดีและการบังคับใช้กฎหมาย	12
1.1 สถิติการดำเนินคดี/ผู้กระทำผิด/ผู้เสียหาย	13
1.1.1 จำนวนผู้กระทำผิด	13
1.1.2 จำนวนผู้เสียหาย	14
1.2 การดำเนินคดีชั้นต่าง ๆ	14
1.2.1 ชั้นพนักงานสอบสวน	14
1.2.2 ชั้นพนักงานอัยการ	16
1.2.3 ชั้นศาล	18
1.3 การดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์	20
1.3.1 จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกดำเนินคดีค้ามนุษย์	20
1.3.2 ความคืบหน้าในการดำเนินคดีอาญา	20
1.3.3 ความคืบหน้าในการดำเนินการทางวินัย	21
1.4 การยึดอายัดทรัพย์สิน	22
1.4.1 สถิติการยึด/อายัดทรัพย์สิน	22
1.4.2 ความก้าวหน้าตามมาตรการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้ดำเนินการแล้ว	23
1.4.3 มาตรการยึด อายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์	23
1.4.4 ประเด็นปัญหาการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานค้ามนุษย์ไปเยียวยาผู้เสียหาย	24
1.5 การช่วยเหลือและคุ้มครองพยาน	24
1.6 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการดำเนินคดี	26
1.6.1 การจัดทำคู่มือสำหรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน	26
1.6.2 การเพิ่มศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษ	27
1.6.3 การมีนโยบายให้เจ้าหน้าที่รัฐทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน	30
1.6.4 การดำเนินคดีอย่างจริงจัง เพื่อลดอุปทาน	30
1.6.5 การใช้มาตรการเชิงรุกในการทำงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย	31
1.6.6 การสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและการสืบพยานล่วงหน้า	31
1.6.7 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคัดแยกผู้เสียหาย	34

1.6.8 การติดตามจับกุมคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ	35
1.6.9 การจัดตั้งคณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	36
1.6.10 การดำเนินงานของคณะทำงานปราบปรามการล่องละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต	37
1.6.11 การดำเนินคดีภาคประมง	38
1.6.12 ผลสัมฤทธิ์จากการประสานความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ	39
1.7 ตัวอย่างคดีที่ใช้การถอดบทเรียนมาเป็นแนวทางดำเนินคดี	40
1.7.1 คดีข่มขู่ทาง Facebook	40
1.7.2 คดียูกันดา	41
1.7.3 คดี Black Wrist จังหวัดสุรินทร์	42
2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ	43
2.1 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองที่คำนึงถึงผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจ	44
2.2 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาตามสิทธิที่พึงได้รับ รวมไปถึงการช่วยเหลือทางกฎหมายและการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน	48
2.3 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองสามารถออกไปทำงานภายนอกได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่สามารถออกไปทำงานภายนอกได้ ก็ได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานในสถานคุ้มครอง	50
2.4 การพัฒนาระบบการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบการช่วยเหลือคุ้มครองของประเทศไทยเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เสียหาย	52
2.5 หน่วยงานทุกภาคส่วนของประเทศไทย มีความร่วมมือในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเต็มประสิทธิภาพ	57
3. ด้านป้องกัน	59
3.1 การป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	60
3.1.1 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว	60
3.1.2 การพัฒนากฎหมายที่สำคัญ	63
3.1.3 การบังคับใช้กฎหมาย	65
3.1.4 การป้องกันแรงงานไทยถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ	69
3.1.5 การพัฒนาช่องทางการร้องทุกข์ ร้องเรียน และช่วยเหลือแรงงาน ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์การระหว่างประเทศ	71
3.1.6 การป้องกันการการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล	75
3.1.7 ความร่วมมือกับสหภาพยุโรป	77
3.1.8 การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันการการค้ามนุษย์	78
3.1.9 การอบรมและรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ เพื่อป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	81

3.2 การป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสตรีและเด็ก	82
3.2.1 การตรวจสอบสถานบริการและธุรกิจบันเทิง	82
3.2.2 การฝึกอบรม/สัมมนา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี	83
3.2.3 การสร้างความตระหนักรู้และรณรงค์ป้องกันการค้าประเวณี	83
3.2.4 การป้องกันและดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง	83
3.2.5 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อต่อต้านการใช้บริการทางเพศ	84
3.3 การจัดระเบียบขอทาน	85
ค. การดำเนินงานในระยะต่อไป	87

ก. บทสรุปผู้บริหาร

ปี 2561 ประเทศไทยได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. **รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง** โดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.53 จากปีงบประมาณ 2561 จำนวน 3,642 ล้านบาท เป็นเงิน 3,807 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2562

2. **หน่วยต่าง ๆ ยังคงบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง** ทำให้จำนวนสถิติค้ามนุษย์ในช่วงปี 2560 - 2561 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 - 2559 มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านโยบายและมาตรการของรัฐบาลที่ต้องการทำลายเครือข่ายของกลุ่มบุคคลและผู้มีอิทธิพล สามารถจับกุม ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้เพิ่มมากขึ้น และยังสามารถช่วยเหลือผู้เสียหายให้พ้นจากการตกเป็นผู้เสียหายการค้ามนุษย์ได้เพิ่มมากขึ้น

3. **กระบวนการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล มีความรวดเร็วอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 3 ปี** โดยในชั้นพนักงานสอบสวนจากเดิมในปี 2559 ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการสอบสวน 72 วัน ในปี 2560 เหลือ 69 วัน และในปี 2561 เหลือ 68 วัน ในชั้นพนักงานอัยการในปี 2559 ใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการพิจารณา 37.59 วัน ในปี 2560 เหลือ 28.81 วัน และในปี 2561 เหลือ 21.63 วัน

สำหรับในชั้นศาล ในปี 2561 คดีที่ศาลพิจารณาเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 305 คดี เป็นคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิพากษาแล้วเสร็จภายในไม่เกิน 3 เดือน มีจำนวน 86 คดี (ร้อยละ 28.20) ใช้ระยะเวลาเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 80 คดี (ร้อยละ 26.23) คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 128 คดี (ร้อยละ 41.97) และคดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 1 ปี จำนวน 11 คดี (ร้อยละ 3.61) แสดงให้เห็นว่า คดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาลใช้ระยะเวลาพิพากษาให้เสร็จสิ้นได้ภายใน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 96.39

4. **จำนวนคดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล ในปี 2561 มีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยน้อยกว่าทุกปีที่ผ่านมา** โดยในปี 2558 ร้อยละ 11.88 ในปี 2559 ร้อยละ 9.81 ในปี 2560 ร้อยละ 13.81 และในปี 2561 ร้อยละ 7.87

5. **จำนวนจำเลยที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษในสถานหนักเพิ่มมากขึ้นกว่าทุกปี** โดยในปี 2558 ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเกินกว่า 10 ปี ร้อยละ 32.79 ในปี 2559 ร้อยละ 21.61 ในปี 2560 ร้อยละ 34.75 และในปี 2561 ร้อยละ 52.54

6. **จากการที่รัฐบาลเอาใจจริงเอาใจ และใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มข้น รุนแรงต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์** ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเกรงกลัวไม่กล้าที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ ทำให้สถิติเจ้าหน้าที่รัฐถูกดำเนินคดีอาญา วินัย และถูกยึด/อายัดทรัพย์สินลดลง โดยตั้งแต่ปี 2556 - 2559 มีเจ้าหน้าที่รัฐถูกดำเนินคดีอาญาและดำเนินการทางวินัย จำนวน 44 คน ในปี 2560 มีเจ้าหน้าที่รัฐถูกดำเนินคดีอาญาและดำเนินการทางวินัย จำนวน 11 คน และในปี 2561 มีเจ้าหน้าที่รัฐถูกดำเนินคดีอาญาและดำเนินการทางวินัย ลดลงเหลือเพียง 2 คนเท่านั้น ในส่วนของการยึด/อายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐในปี 2561 ไม่มีการยึด/อายัดทรัพย์สิน เพิ่มเติมอีกแต่อย่างใด

ในทางตรงกันข้าม จากการที่รัฐบาลใช้มาตรการเชิงรุก ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อสืบสวนจับกุม ผู้กระทำผิดที่มีลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพล องค์กรและเครือข่าย รวมถึงการค้ามนุษย์ข้ามชาติ จะเห็นได้ว่าในปี 2561 มีคำสั่งยึด/อายัดทรัพย์สินสูงสุด เป็นจำนวนเงิน 509,889,703.04 บาท มากกว่าในปี 2558 - 2560 ที่ผ่านมา

7. มีการเพิ่มศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ด้วยการวิเคราะห์ ถอดบทเรียนการดำเนินคดีค้ามนุษย์จากแผนยุทธศาสตร์ผู้กระทำผิด มาจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมกัน แบบบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยจัดทำคู่มือสำหรับใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการในคดีค้ามนุษย์ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสืบสวน ปราบปราม จับกุม ดำเนินคดี และการพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งด้านแรงงานและเพศ ด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ ทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และแรงงาน ในด้านการคัดกรอง คัดแยกผู้เสียหาย การสืบสวนขยายผล การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการสอบสวนดำเนินคดีค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง สามารถปฏิบัติหน้าที่ทดแทนกันได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าเจ้าหน้าที่ที่จะได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายสับเปลี่ยนหมุนเวียนหน้า ที่การงานก็ตาม

8. มีการประสานและสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนา เอกชน อย่างเข้มแข็งเป็นระบบ ด้วยการก่อตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิด (ศูนย์ CAC) แห่งที่ 4 และแห่งที่ 5 เพิ่มเติม ในจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดกาญจนบุรี จากเดิมที่มีอยู่ 3 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ ชลบุรี และภูเก็ต และได้ออกแบบศูนย์สัมภาษณ์ เพื่อคัดแยกผู้เสียหายชาวต่างชาติในคดีค้ามนุษย์ที่สำนักงาน ตรวจคนเข้าเมือง โดยใช้รูปแบบห้องสัมภาษณ์/คัดแยกผู้เสียหาย ในลักษณะคล้ายคลึงกับศูนย์ CAC สำหรับรองรับ การสัมภาษณ์/คัดแยกผู้เสียหาย ที่มีจำนวนครั้งละ 20 คน

9. จัดให้มีการคุ้มครองพยานและช่วยเหลือเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย รวมถึง ให้ความคุ้มครองความปลอดภัยและช่วยเหลือพยานในด้านต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนชื่อ นามสกุล ของพยาน การพาไปพบนักจิตวิทยาเพื่อให้พยานผ่อนคลายความวิตกกังวล การประสานให้พยานเข้ารับการรักษาอาการ เจ็บป่วยต่าง ๆ การรับยารักษาโรคประจำตัว และการฝากครรภ์/คลอดบุตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีความร่วมมือ ทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในการนำพยานไปให้การต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการตามกำหนดนัด และการเดินทางไปสืบพยานล่วงหน้าในชั้นศาล ส่งผลให้ผู้เสียหาย/พยาน มีความไว้วางใจ เชื่อใจ และให้ความร่วมมือ ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยปราศจากความกลัวว่าจะถูกดำเนินคดีอาญา และให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ในการรวบรวม พยานหลักฐาน ตั้งแต่เริ่มการสืบสวน สอบสวน และการพิจารณาคดีของศาล โดยจะเห็นได้ว่า คดีที่เข้าสู่การพิจารณา ของศาล มีผลคำพิพากษายกฟ้องจำเลยในคดีค้ามนุษย์น้อยลงเป็นอย่างมาก

10. ในปี 2561 หน่วยงานของรัฐได้รับการประสานความร่วมมือที่ดีระหว่างกันกับประเทศเพื่อนบ้าน และภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศที่เผชิญปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกันเป็นอย่างดี โดยมีการจัดประชุมระดับทวิภาคี ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรม กับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เอเชีย ยุโรป และสหรัฐอเมริกา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการสืบหา ติดตามจับกุม และสกัดกั้นบุคคลที่มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นผู้กระทำผิด หรือเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ มิให้เดินทางเข้ามากระทำผิดในราชอาณาจักร รวมทั้งการส่งเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ ไปเข้าร่วมฝึกอบรมพัฒนาทักษะความรู้ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญพิเศษเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ดังมีตัวอย่าง ของผลสัมฤทธิ์จากการประสานความร่วมมือ เช่น ในปี 2561 ได้มีการติดตามพยานและผู้เสียหายเดินทางกลับมา

ในประเทศไทย เพื่อสืบพยานเพิ่มเติมต่อศาล และสืบพยานด้วยวิธีการประชุมทางจอภาพ (Video Conference Courtroom) ทำให้มีความสะดวก และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้เสียหายและพยาน และทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานทางคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

11. ในปี 2561 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 401 คน ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพิ่มขึ้นจากปี 2560 (ปี 2560 จำนวน 360 ราย) เนื่องจากผู้เสียหายรับทราบสิทธิที่ตนเองจะได้รับจากคู่มือแจ้งสิทธิ 7 ภาษา (ไทย อังกฤษ เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน) และอีก 15 ราย เลือกเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองเอกชน ที่ได้รับอนุญาตและขึ้นทะเบียน จำนวน 2 แห่ง ทั้งนี้ ผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครองของรัฐส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 18 ปีขึ้นไป ถูกแสวงประโยชน์รูปแบบการอื่นใดคล้ายการขูดรีด 112 คน รองลงมาเป็นกลุ่มเด็กหญิงอายุ 15 - 17 ปี ถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี 92 คน และกลุ่มผู้ชายอายุ 18 ปี ขึ้นไป ถูกแสวงประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ 47 คน โดยร้อยละ 70 ของผู้เสียหายที่รับเข้าคุ้มครองในสถานคุ้มครอง ปี 2561 ใช้เวลาไม่เกิน 6 เดือน

12. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคน ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครอง และเยียวยา ภายใต้หลักการที่คำนึงถึงผลกระทบจากการถูกกระทำจนเป็นบาดแผลทางจิตใจ (Trauma - Informed Care) โดย

- การเขียนรายงานผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจ หรือ Victim Statement Impact ของผู้เสียหาย เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาของศาลในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด ทำให้ผู้เสียหาย ไม่ต้องพูดในเรื่องที่เป็นบาดแผลทางจิตใจของตัวเองซ้ำหลายครั้ง

- ผู้เสียหาย 60 คน ในสถานคุ้มครองของรัฐ ได้ออกไปทำกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบ “ค่ายสานสัมพันธ์” เพื่อเพิ่มทักษะในการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่น โดยไม่แบ่งแยกเพศ ภาษา และวัฒนธรรม สามารถเรียนรู้ร่วมกัน ให้เกียรติ ให้กำลังใจ พร้อมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาในภูมิภาคของตนเอง

- นอกจากผู้เสียหาย ได้รับการเยียวยาจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพิ่มขึ้นจากปี 2560 กว่า 6.15 ล้านบาทแล้ว ในปี 2561 และได้จัดทำคู่มือหลักเกณฑ์และแนวทางการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนมาเยียวยาผู้เสียหายจำนวน 116 ราย ได้กว่า 77.56 ล้านบาท โดยความเสียหายด้านร่างกายจิตใจ เป็นเงินสูงสุดกว่า 25 ล้านบาท

13. ผู้เสียหายประสงค์ไปทำงานภายนอก และประเมินความพร้อมแล้ว 65 คน ออกไปทำงานทั้งในรูปแบบไป - กลับ และพักอยู่กับนายจ้าง ส่วนอีก 290 คน ที่ไม่ประสงค์ออกไป หรือมีเหตุผลความปลอดภัยปัญหาสุขภาพ มีรายได้จากการรับงานเข้ามาทำ การจ้างงานในสถานคุ้มครอง และได้รับค่าตอบแทนการทำงานตามหลักเกณฑ์ใหม่ของกองทุนฯ รวมรายได้ทั้งหมดกว่า 2.69 ล้านบาท

14. ในปี 2561 ได้พัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน กว่า 711 คน ให้ได้รับความรู้ ทักษะการทำงาน เช่น การฝึกอบรม Victim Specialist การอบรมการช่วยเหลือคุ้มครองโดยคำนึงถึงหลักการ Trauma - Informed Care การอบรมเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ปฏิบัติงานล่ามแปลภาษาในภูมิภาค การอบรมเจ้าหน้าที่กรมการกงสุล เป็นต้น เกิดแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการบูรณาการระหว่างองค์กรทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่างเข้มแข็ง โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหายเป็นสำคัญ

15. การปรับปรุงสิทธิแรงงานต่างด้าว สถานะทางกฎหมาย และนโยบายแรงงานต่างด้าว เพื่อลดความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์

- มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานตามระบบ MOU รวมทั้งสิ้น 442,726 คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 49) จากปี 2560
- นำแรงงานต่างด้าวที่เคยผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรและสามารถทำงานได้ชั่วคราวเข้าสู่การพิสูจน์สัญชาติ และได้รับอนุญาตทำงานจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2563 รวมทั้งสิ้น 1,187,803 คน
- จัดเก็บข้อมูลอัตลักษณ์ม่านตา (Iris Scan) ของแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล และแปรรูปสัตว์น้ำ รวมทั้งสิ้น 172,895 คน พร้อมนำฐานข้อมูลที่ได้ไปใช้สนับสนุนการตรวจแรงงานประมงด้วยเครื่องสแกนม่านตา (Iris Scan) ณ ศูนย์ PIPO 30 แห่ง

16. การเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและผู้ปฏิบัติงานในการคัดแยกและดำเนินคดีค้ามนุษย์ ด้านบังคับใช้แรงงาน โดยเฉพาะในกรณีบังคับใช้แรงงานที่ไม่มีสภาพของการบังคับขู่เข็ญโดยใช้กำลังหรือการกักขัง กระทรวงแรงงานได้พัฒนากระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ ด้านแรงงาน โดยใช้แบบคัดกรองแรงงานบังคับเบื้องต้นกับสถานประกอบการในระบบกลุ่มเสี่ยง เรือประมง สถานประกอบการกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ

- ตรวจแรงงาน 121,859 แห่ง
- แรงงานได้รับการตรวจและคุ้มครองให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายจำนวน 2,508,184 คน
- พบการกระทำความผิดในสถานประกอบการ 11,513 แห่ง ดำเนินคดีรวม 11,128 คดี โดยเป็นคดีที่เข้าข่ายการใช้แรงงานบังคับ จำนวน 8 แห่ง ลูกจ้าง 25 ราย โดยในจำนวนนี้คัดแยกแล้วเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 4 แห่ง ลูกจ้าง 6 ราย ซึ่งพนักงานตรวจแรงงานได้ดำเนินการติดตามสิทธิประโยชน์ค่าจ้างให้แล้ว รวม 571,425 บาท

17. การฝึกอบรมทีมสหวิชาชีพและพนักงานตรวจแรงงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจเรือประมง ซึ่งส่งผลต่อการระบุตัวผู้เสียหายและการสืบสวนอาชญากรรม รัฐบาลไทยมีความพยายามในการเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานอย่างต่อเนื่อง ในห้วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ปี 2559 ที่มีพนักงานตรวจแรงงาน 1,245 คน ปี 2560 เพิ่มขึ้นเป็น 1,506 คน และในปี 2561 เพิ่มขึ้นรวมทั้งสิ้น 1,692 คน นอกจากนี้ได้ดำเนินการฝึกอบรมพนักงานตรวจแรงงานและเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อเพิ่มศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย การสอบข้อเท็จจริง การรับและวินิจฉัยคำร้อง การออกคำสั่ง การดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิด รวมทั้งสิ้น 3,736 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีจำนวน 1,083 คน

18. การควบคุมผู้จัดหาแรงงานต่างด้าว โดยห้ามไม่ให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจัดหางานจากแรงงาน และดำเนินคดีกับผู้จัดหาแรงงานในกรณีพบข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์ กระทรวงแรงงานได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 โดยห้ามไม่ให้นายจ้างเรียกเก็บเงินหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงาน เว้นแต่ค่าใช้จ่ายที่อยู่ในความรับผิดชอบของคนต่างด้าว และได้กำหนดมาตรการตรวจสอบอย่างเข้มข้นในบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้าง 67 แห่ง พบการกระทำความผิด 6 แห่ง ตรวจสอบนายจ้าง/สถานประกอบการ จำนวน 9,652 แห่ง พบการกระทำความผิดข้อหาจ้างคนต่างด้าวทำงานที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน 716 แห่ง และตรวจสอบแรงงานต่างด้าวจำนวน 160,990 คน พบคนต่างด้าวทำงานไม่มีใบอนุญาตทำงาน 4,352 คน นอกจากนี้ได้ดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีสายนายหน้าเถื่อนได้ถึง 461 ราย

19. การบังคับให้มีการจ่ายค่าจ้างตรงเวลา และให้สิทธิลูกจ้างในการเก็บรักษาเอกสารส่วนตัวหรือเอกสารทางการเงินของตน รัฐบาลได้แก้ไขกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2561 โดยกำหนดให้การจ่ายค่าจ้าง ต้องจ่ายตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นรายเดือนผ่านบัญชีธนาคาร และนายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการโอน เพื่อให้มีหลักฐานยืนยันว่าลูกจ้างได้รับเงินจริงและเป็นไปตามที่ได้ตกลงกัน นอกจากนี้ได้ออกระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงาน และการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตามกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2561 เพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ หากพบความผิดฐานไม่จ่ายค่าจ้างตรงเวลาและยึดเอกสารสำคัญของลูกจ้าง

20. การแจ้งสิทธิแก่แรงงานต่างด้าวและกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ให้ทราบสิทธิของตนเองภายใต้ระเบียบแรงงานต่างด้าวฉบับใหม่ และการคุ้มครองทางกฎหมายจากการค้ามนุษย์ รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายของแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวอย่างเท่าเทียม โดยมีความพยายามที่จะลดช่องว่างทางด้านภาษาด้วยการเพิ่มจำนวนล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2559 มีจำนวน 72 คน ปี 2560 มีจำนวน 134 คน และปี 2561 มีจำนวน 153 คน พร้อมจัดฝึกอบรม ทรนรงค์ และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ รวมทั้งรับทราบสิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย โดยมีผู้เข้าถึงสื่อ รวมทั้งสิ้น 2,278,185 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ถึง 2 เท่า นอกจากนี้ รัฐบาลได้พัฒนาช่องทางารับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน และช่วยเหลือแรงงานทุกคนให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองและได้รับสิทธิตามกฎหมาย ผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์การระหว่างประเทศ โดยมีแรงงานได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ รวมทั้งสิ้น 781,951 คน ในจำนวนนี้นำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด รวม 778 คดี

ข. ผลการดำเนินงานสำคัญ

1. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

ในปี 2561 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและใช้มาตรการเชิงรุกในการสืบสวน ปราบปราม จับกุม และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ ตามหลักสากลโดยใช้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในการสืบสวน ขยายผล เพื่อทำลายเครือข่ายกลุ่มบุคคล และผู้มีอิทธิพล ตลอดจนจนจบวงจรการค้ามนุษย์ข้ามชาติ

นอกจากนั้น ยังได้เพิ่มประสิทธิภาพด้านการดำเนินคดี ด้วยการนำกระบวนการทำงานที่ผ่านมา รวมถึงข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกา มาวิเคราะห์ ถอดบทเรียน กำหนดเป็นแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่อต้านการค้ามนุษย์ทั้งภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน และกำหนดเป็นแนวทางในกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ และศาล ให้ดำเนินคดีเสร็จสิ้นด้วยความรวดเร็ว อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ดังมีผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ดังนี้

ผลลัพธ์การดำเนินงานที่สำคัญในปี 2561

1. จำนวนคดีค้ามนุษย์ในปี 2560 - 2561 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 - 2559 มีแนวโน้มลดลง
2. ทำลายเครือข่ายองค์กรกลุ่มผู้มีอิทธิพล ทำให้ช่วยเหลือผู้เสียหายและดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้เพิ่มมากขึ้น
3. ระยะเวลาในการดำเนินคดีในชั้นพนักงานสอบสวน อัยการ และศาล ลดน้อยลงตลอด 3 ปี ที่ผ่านมา
4. จำนวนคดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล มีคำพิพากษายกฟ้องลดลง และศาลพิพากษาลงโทษจำเลยในอัตราโทษที่สูงขึ้น
5. ผลจากการใช้มาตรการเชิงรุกในการสอบสวนและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และพิพากษาลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิดอย่างรุนแรงเด็ดขาด ทำให้จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกดำเนินคดีอาญา วินัย และถูกยึด/อายัดทรัพย์สิน ลดลง
6. มีคำสั่งยึด/อายัดทรัพย์สิน เป็นมูลค่า 509,889,703.04 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา
7. เพิ่มศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย โดยทุกหน่วยมีการสัมมนาและจัดทำคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง
8. มีการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่การแจ้งข้อมูล สืบสวน สัมภาษณ์/คัดแยกผู้เสียหาย การคุ้มครองผู้เสียหาย/พยาน การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การสืบพยานล่องหน้า การนำผู้เสียหายไปเบิกความในชั้นศาล รวมถึงการส่งกลับผู้เสียหายสู่ประเทศต้นทาง
9. ได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศที่เผชิญปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกันในด้านการดำเนินคดี และการประสานข้อมูลเป็นอย่างดี

1.1 สถิติการดำเนินคดี/ผู้กระทำผิด/ผู้เสียหาย

ในปี 2561 การปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดแล้ว จำนวน 304 คดี เฉลี่ยมีการจับกุมดำเนินคดีเดือนละประมาณ 25 คดี ซึ่งใกล้เคียงกับผลการดำเนินคดีในปี 2560

โดยจำแนกเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (ค้าประเวณี สื่อลามก และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น) จำนวน 258 คดี (ร้อยละ 84.87) การนำคนมาขอราน จำนวน 8 คดี (ร้อยละ 2.63) การบังคับใช้แรงงานทั่วไป จำนวน 29 คดี การบังคับใช้แรงงานในภาคประมง จำนวน 6 คดี และขูดรีด จำนวน 3 คดี

ทั้งนี้ เมื่อนำสถิติคดีค้ามนุษย์ ปี 2560 - 2561 ซึ่งมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน มาเปรียบเทียบกับ ปี 2558 - 2559 จะเห็นได้ว่ามีแนวโน้มลดลงตามลำดับ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทยดีขึ้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายยังคงปราบปรามและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้ปิดช่องทางการกระทำความผิด และผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดแต่อย่างใด

ตารางที่ 1 สถิติการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ปี	รวม	รูปแบบของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ							
		ค้าประเวณี	สื่อลามก	ผลประโยชน์ทางเพศ	เป็นทาส	ขอราน	แรงงาน	แรงงานประมง	ขูดรีด/อื่น ๆ
2558	317	245	-	-	-	3	30	39	-
2559	333	244	3	-	-	8	32	43	3
2560	302	246	7	2	-	26	14	7	-
2561	304	249	4	5	-	8	29	6	3

1.1.1 จำนวนผู้กระทำผิด

ในปี 2561 ได้มีการจับกุมผู้ต้องหาได้ จำนวน 532 คน เป็นชาย 229 คน หญิง 303 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องหาชาวไทย 424 คน (ร้อยละ 79.70) เมียนมา 30 คน (ร้อยละ 5.64) กัมพูชา 15 คน (ร้อยละ 2.82) ลาว 4 คน (ร้อยละ 0.75) และอื่น ๆ 59 คน (ร้อยละ 11.09)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้กระทำผิดในปี 2561 เปรียบเทียบกับปี 2560 จะเห็นได้ว่า ในปี 2561 ผู้กระทำผิดเพิ่มขึ้นจากปี 2560 จำนวน 427 คน เป็น 532 คน เนื่องจากมาตรการสืบสวนปราบปราม และดำเนินคดีอย่างจริงจังกับผู้กระทำผิด ตามหลักสากลโดยใช้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง เพื่อทำลายเครือข่ายกลุ่มผู้มีอิทธิพล ตลอดจนขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติ

ตารางที่ 2 จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี	จำนวนผู้กระทำผิด	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2558	690	372	318	617	47	1	10	15
2559	600	265	335	462	35	26	41	36
2560	427	145	282	361	9	25	3	29
2561	532	229	303	424	30	15	4	59

1.1.2 จำนวนผู้เสียหาย

ในปี 2561 สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ จำนวน 631 คน เป็นชาย 282 คน หญิง 349 คน จำแนกเป็นสัญชาติไทย 345 คน (ร้อยละ 54.68) เมียนมา 205 คน (ร้อยละ 32.49) กัมพูชา 28 คน (ร้อยละ 4.44) ลาว 14 คน (ร้อยละ 2.22) อื่น ๆ 39 คน (ร้อยละ 6.18)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาสถิติการช่วยเหลือผู้เสียหายในปี 2561 เปรียบเทียบกับปี 2560 จะเห็นได้ว่า ในปี 2561 จำนวนผู้เสียหายเพิ่มขึ้นจาก 455 คน เป็น 631 คน เป็นผลสืบเนื่องจากการจับกุมกลุ่มบุคคลหรือขบวนการรายใหญ่ได้หลายคดีเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3 จำนวนผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี	จำนวนผู้เสียหาย	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2558	982	451	531	360	409	9	87	117
2559	824	411	413	333	238	52	58	143
2560	455	88	367	327	53	26	30	19
2561	631	282	349	345	205	28	14	39

1.2 การดำเนินคดีชั้นต่าง ๆ

1.2.1 ชั้นพนักงานสอบสวน

1) ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ในปี 2558 - 2559 พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวน เสร็จสิ้นแล้วทุกคดี

ในปี 2560 มีคดีที่อยู่ระหว่างสอบสวนอีก 3 คดี (ร้อยละ 0.99) มีความเห็นควรสั่งฟ้อง จำนวน 296 คดี (ร้อยละ 98) และมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องจำนวน 3 คดี (ร้อยละ 0.99)

ในปี 2561 มีคดีที่อยู่ระหว่างสอบสวนอีก 74 คดี (ร้อยละ 24.34) มีความเห็นควรสั่งฟ้องจำนวน 229 คดี (ร้อยละ 75.32) และมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องจำนวน 1 คดี (ร้อยละ 0.33)

ตารางที่ 4 ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

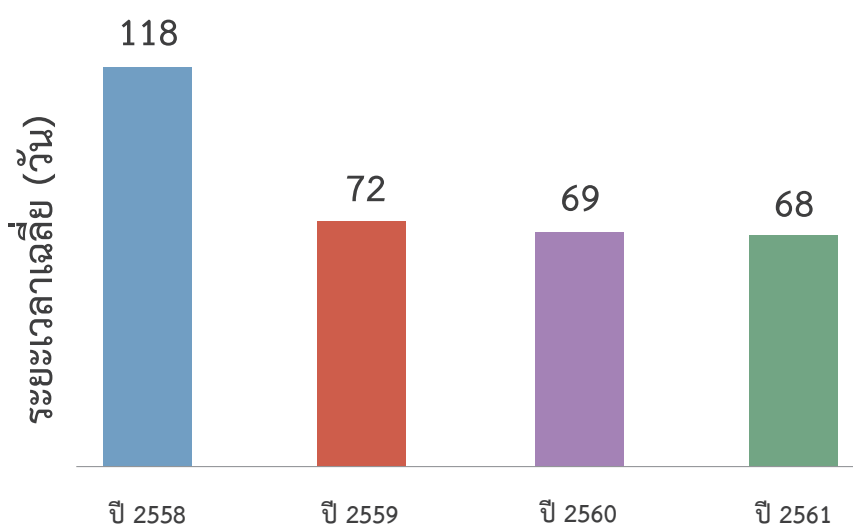
ปี	จำนวนคดี	อยู่ระหว่างสอบสวน	สั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง
2558	317	0	312 (98.42%)	5 (1.58%)
2559	333	0	329 (98.80%)	4 (1.20%)
2560	302	3 (0.99%)	296 (98.00%)	3 (0.99%)
2561	304	74 (24.34%)	229 (75.32%)	1 (0.33%)

หมายเหตุ คดีปี 2560 ที่อยู่ระหว่างการสอบสวน จำนวน 3 คดี เป็นคดีที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกราชอาณาจักร ซึ่งจำเป็นต้องรอหลักฐานที่ขอจากประเทศปลายทาง มาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

2) ระยะเวลาในการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีนโยบายให้พนักงานสอบสวนเร่งรัดดำเนินการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน และสรุปสำนวนการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว ทำให้ระยะเวลาเฉลี่ยในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนรวดเร็วยิ่งขึ้น จากเดิมในปี 2558 พนักงานสอบสวนใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการสอบสวน 118 วัน ในปี 2559 ลดลงเหลือ 72 วัน ในปี 2560 ลดลงเหลือ 69 วัน สำหรับในปี 2561 สามารถลดระยะเวลาการสอบสวนลงมาได้อีกอย่างต่อเนื่องตามลำดับ โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ยในการสอบสวน 68 วัน เท่านั้น

แผนภาพที่ 1 ระยะเวลาที่พนักงานสอบสวน ใช้ในการสอบสวนทำสำนวนคดีค้ามนุษย์ในปี 2558 - 2561

1.2.2 ชั้นพนักงานอัยการ

ในปี 2561 สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้รับสำนวนคดีการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนทั่วประเทศรวมทั้งหมด 357 คดี โดยจำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบเป็น 3 กลุ่ม จำแนกเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ (การค้าประเวณี ผลิตและเผยแพร่สื่อลามก และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น) จำนวน 286 คดี นำคนมาขอตาน จำนวน 14 คดี บังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 57 คดี

ตารางที่ 5 จำนวนสำนวนคดี จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

รูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ	2558	2559	2560	2561	รวม (สำนวน)
(1) การค้าประเวณี ผลิตและเผยแพร่สื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น	227	335	325	286	1,173
(2) นำคนมาขอตาน	4	13	25	14	56
(3) บังคับใช้แรงงานหรือบริการ	64	135	68	57	324
รวม	286	466	418	357	1,553

หมายเหตุ จำนวนสำนวนคดีในตารางนี้ในปี 2558 - 2559 ไม่สามารถนำจำนวนคดีในแนวตั้งรวมกันเพื่อให้ได้จำนวนคดีสุทธิได้ เนื่องจากในหนึ่งสำนวนคดีอาจเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบมากกว่าหนึ่งประเภท

1) ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ

ตารางที่ 6 จำนวนสำนวนคดีที่มีตัวผู้ต้องหา จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

ปี	จำนวนสำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ		
		สั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง	อยู่ระหว่างพิจารณา
2558	281	273 (97.15%)	8 (2.85%)	-
2559	446	438 (98.20%)	7 (1.57%)	-
2560	396	385 (97.22%)	11 (2.78%)	-
2561	331	292 (88.22%)	19 (5.74%)	16 (4.83%)

หมายเหตุ ปี 2559 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 1 สำนวน
ปี 2561 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 4 สำนวน

ตารางที่ 7 จำนวนสำนวนคดีที่ผู้ต้องหาหลบหนี จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

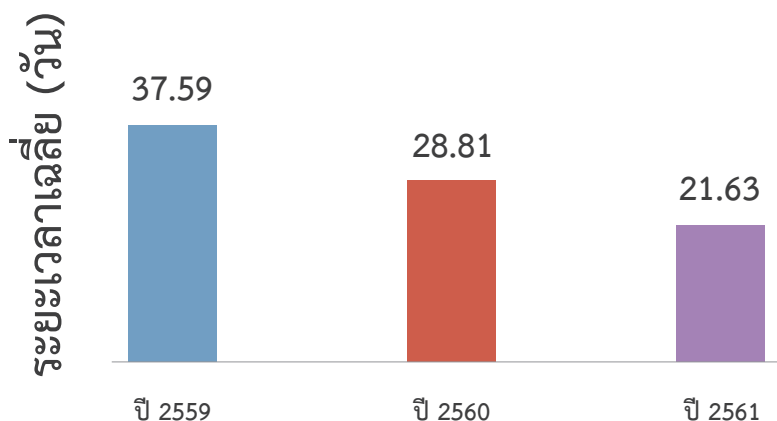
ปี	จำนวนสำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ		
		สั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง	อยู่ระหว่างพิจารณา
2558	5	4 (80%)	1 (20%)	-
2559	19	16 (84.21%)	2 (10.53%)	-
2560	22	16 (72.73%)	4 (18.19%)	1 (4.54%)
2561	26	12 (46.16%)	-	12 (46.16%)

หมายเหตุ ปี 2559 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งยุติการดำเนินคดี เนื่องจากตาย 1 สำนวน
 ปี 2560 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 1 สำนวน
 ปี 2561 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 2 สำนวน

2) ระยะเวลาในการดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ

ในปี 2561 สำนักงานอัยการสูงสุด ได้สานต่อมาตรการให้พนักงานอัยการเร่งรัดพิจารณาสำนวนคดี และยื่นฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลโดยเร็วต่อเนื่องจากปีก่อน โดยในการพิจารณาให้ประกันตัวผู้ต้องหาต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดต่อรูปคดี การเลื่อนนัดส่งตัวผู้ต้องหาเพื่อฟ้องต่อศาล ไม่ควรอนุญาตให้มีการเลื่อนนัดส่งตัวผู้ต้องหา เกินกว่า 3 เดือน และไม่เกิน 3 ครั้ง และให้พิจารณาคัดค้านการประกันตัวในชั้นพิจารณาของศาล หากพิจารณาเห็นว่าผู้ต้องหาอาจหลบหนีหรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การสั่งสอบสวนเพิ่มเติมในคดีจะต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ และจะต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น จากมาตรการเร่งรัดดังกล่าวของสำนักงานอัยการสูงสุด ส่งผลให้การดำเนินคดีในชั้นพนักงานอัยการใช้ระยะเวลาลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน

แผนภาพที่ 2 ระยะเวลาที่พนักงานอัยการ ใช้ในการพิจารณาและยื่นฟ้องคดีค้ามนุษย์ในปี 2559 - 2561

1.2.3 ชั้นศาล

1) ความก้าวหน้าการพิจารณาพิพากษาคดี

ในปี 2561 มีคดีค้ามนุษย์ (ทั้งที่ค้างมาและรับใหม่) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล ทหารอาญาจักร จำนวน 445 คดี ซึ่งกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้นได้พิพากษาเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 305 คดี (ร้อยละ 68.54) ของคดีทั้งหมดที่เข้าสู่ศาล และได้จำหน่ายคดี จำนวน 46 คดี (ร้อยละ 15.08) สามารถพิพากษา ลงโทษในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 235 คดี (ร้อยละ 77.05) ของคดีที่ได้มีคำพิพากษาแล้ว พิพากษายกฟ้อง จำนวน 24 คดี (ร้อยละ 7.87) และยังคงเหลือคดีค้างการพิจารณาอยู่อีก 140 คดี (ร้อยละ 31.46)

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้อง ตั้งแต่ปี 2558 จำนวน 24 คดี (ร้อยละ 11.88) ของคดีที่ได้มีคำพิพากษาแล้ว ปี 2559 จำนวน 37 คดี (ร้อยละ 9.81) ปี 2560 จำนวน 54 คดี (ร้อยละ 13.81) ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าจำนวนคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้องในปี 2561 จำนวน 24 คดี (ร้อยละ 7.87) ซึ่งมีจำนวน น้อยที่สุดกว่าทุกปีที่ผ่านมา อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 8 ผลการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาล

ปี	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา			คดีที่พิพากษาเสร็จ				คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณา
	คดี ค้างจาก ปีก่อน	คดี รับใหม่ ในปีนี้	รวมคดีที่ เข้าสู่การ พิจารณา	พิพากษา ลงโทษจำเลย	พิพากษา ยกฟ้อง จำเลย	จำหน่ายคดี	รวมคดีที่ พิพากษา เสร็จสิ้น	
2558	115	223	338	173 (85.64%)	24 (11.88%)	5 (2.48%)	202	136
2559	136	468	604	298 (79.05%)	37 (9.81%)	42 (11.14%)	377	227
2560	227	330	557	319 (81.59%)	54 (13.81%)	18 (4.60%)	391	166
2561	166	279	445	235 (77.05%)	24 (7.87%)	46 (15.08%)	305	140

หมายเหตุ คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาเป็นคดีที่อยู่รอการพิจารณา ณ สิ้นปี พ.ศ. นั้น ๆ

2) ระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดี

ในปี 2561 คดีที่กระบวนการพิจารณาในศาลเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 305 คดี จำแนกเป็นคดีที่ใช้ ระยะเวลาในการพิพากษาแล้วเสร็จภายในไม่เกิน 3 เดือน มีจำนวน 86 คดี (ร้อยละ 28.20) ใช้ระยะเวลาเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน มีจำนวน 80 คดี (ร้อยละ 26.23) ใช้ระยะเวลาเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 128 คดี (ร้อยละ 41.97) และใช้ระยะเวลาเกิน 1 ปี มีจำนวน 11 คดี (ร้อยละ 3.61)

เมื่อเปรียบเทียบระยะเวลาในการพิจารณาคดี ในปี 2558 - 2560 จะเห็นได้ว่ากระบวนการ พิจารณาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาลมีประสิทธิภาพรวดเร็วขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญ เป็นไปตามมาตรการบริหาร จัดการคดี ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และตามเจตนารมณ์ที่ได้บัญญัติ ไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 โดยคดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาชั้นศาลส่วนใหญ่ สามารถพิจารณาพิพากษาให้เสร็จสิ้นได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

ตารางที่ 9 สถิติแนวโน้มระยะเวลาในการพิพากษาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาลที่แล้วเสร็จ

ปี	จำนวนคดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ	พิพากษาเสร็จไม่เกิน 3 เดือน	พิพากษาเสร็จเกิน 3 เดือนไม่เกิน 6 เดือน	พิพากษาเสร็จเกิน 6 เดือนไม่เกิน 1 ปี	พิพากษาเสร็จเกิน 1 ปี
2558	202	40 (19.80%)	44 (21.78%)	54 (26.73%)	64 (31.68%)
2559	377	88 (23.34%)	105 (27.85%)	146 (38.73%)	38 (10.08%)
2560	391	96 (24.55%)	99 (25.32%)	152 (38.87%)	44 (11.25%)
2561	305	86 (28.20%)	80 (26.23%)	128 (41.97%)	11 (3.61%)

3) จำนวนจำเลยในคดีที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษ

ในปี 2561 มีจำเลยที่ถูกฟ้องต่อศาลในคดีค้ามนุษย์ จำนวนทั้งสิ้น 438 คน (จำแนกตามสัญชาติเป็นชาวไทย 406 คน สัญชาติอื่น 32 คน และจำแนกตามเพศ เป็นชาย 202 คน เพศหญิง 236 คน โดยศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษ จำนวน 316 คน (ร้อยละ 72.15) ได้พิพากษายกฟ้อง จำนวน 57 คน (ร้อยละ 13.01) ของจำนวนจำเลยที่เข้าสู่การพิจารณา และศาลจำหน่ายคดี จำนวน 65 คน (ร้อยละ 14.84)

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนจำเลยที่ศาลได้พิพากษาลงโทษในปี 2560 ที่มีจำเลยถูกฟ้องต่อศาลในคดีค้ามนุษย์ จำนวนทั้งสิ้น 638 คน ศาลได้พิพากษาลงโทษ จำนวน 466 คน (ร้อยละ 73.04) ได้พิพากษายกฟ้อง จำนวน 154 คน (ร้อยละ 24.14) ของจำนวนจำเลยที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณา และศาลจำหน่ายคดีจำนวน 18 คน (ร้อยละ 2.82) จะเห็นได้ว่ามีจำนวนจำเลยในคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้องลดลง (ร้อยละ 11.13) อย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 10 จำนวนจำเลยคดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล

ปี	จำเลยที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล			
	จำนวน (คน)	พิพากษาลงโทษ	พิพากษายกฟ้อง	จำหน่ายคดี
2558	287	254 (88.50%)	26 (9.06%)	7 (2.44%)
2559	493	366 (74.24%)	69 (14%)	58 (11.76%)
2560	638	466 (73.04%)	154 (24.14%)	18 (2.82%)
2561	438	316 (72.15%)	57 (13.01%)	65 (14.84%)

4) ความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยคดีค้ามนุษย์

ในปี 2561 มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก จำนวน 236 คน พบว่า มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.42) โทษจำคุก 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.69) โทษจำคุก 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 47 คน (ร้อยละ 19.92) โทษจำคุกเกิน 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 60 คน (ร้อยละ 25.42) และจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 124 คน (ร้อยละ 52.54) ของจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกทั้งหมด

เมื่อพิจารณาความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป ในปี 2560 ซึ่งมีจำนวน 131 คน (ร้อยละ 34.75) เปรียบเทียบกับอัตราโทษที่ศาลพิพากษาลงโทษในปี 2561 จะเห็นได้ว่ามีจำนวนจำเลยที่ศาลพิพากษาจำคุกเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.79

ตารางที่ 11 ความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาโทษจำคุกแก่จำเลย

ปี	จำนวนจำเลยที่ศาลพิพากษาจำคุก (คน)	จำคุกไม่เกิน 1 ปี	จำคุกเกิน 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี	จำคุกเกิน 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี	จำคุกเกิน 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี	จำคุกเกิน 10 ปี
2558	244	10 (4.10%)	7 (2.87%)	74 (30.33%)	73 (29.92%)	80 (32.79%)
2559	310	18 (5.81%)	8 (2.58%)	100 (32.26%)	117 (37.74%)	67 (21.61%)
2560	377	9 (2.39%)	10 (2.65%)	109 (28.91%)	118 (31.30%)	131 (34.75%)
2561	236	1 (0.42%)	4 (1.69%)	47 (19.92%)	60 (25.42%)	124 (52.54%)

5) การสืบพยานล่วงหน้าในคดีค้ามนุษย์

ในปี 2561 สำนักงานศาลยุติธรรมได้พัฒนาระบบรองรับการสืบพยานด้วยวิธีประชุมทางจอภาพ (Video Conference Courtroom) ในทุกศาลทั่วประเทศ โดยมีนโยบายให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจ อนุญาตให้มีการสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ ยังมีการสืบพยานล่วงหน้าทั้งก่อนฟ้องคดี และสืบพยานล่วงหน้าก่อนวันนัดสืบพยานทั้งในส่วนที่อยู่ในประเทศ และต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น มีกรณีการสืบพยานล่วงหน้ารวม จำนวน 24 ปาก จำแนกเป็นกรณีที่ศาลไม่ใช้ VDO Conference จำนวน 20 ปาก 201 หน้ากระดาษ และกรณีที่ศาลมีการใช้ VDO Conference จำนวน 2 ครั้ง 4 ปาก 27 หน้ากระดาษ

1.3 การดำเนินการกรณีเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์¹

1.3.1 จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกดำเนินคดีค้ามนุษย์

ตั้งแต่ปี 2556 - 2559 มีเจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหา จำนวน 44 คน ในปี 2560 มีเจ้าหน้าที่รัฐ ถูกกล่าวหา จำนวน 11 คน และในปี 2561 มีเจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาเพิ่มจำนวน 2 คน รวมจำนวน 57 คน

1.3.2 ความคืบหน้าในการดำเนินคดีอาญา

ตั้งแต่ปี 2556 - 2560 มีผู้อยู่ระหว่างการสอบสวน/ไต่สวน จำนวน 17 คน อยู่ระหว่างพิจารณาของอัยการ จำนวน 1 คน ศาลพิพากษาจำคุกแล้วจำนวน 11 คน ยกฟ้องอยู่ระหว่างอุทธรณ์ จำนวน 11 คน อยู่ระหว่างพิจารณาของศาล จำนวน 10 คน และหลบหนี จำนวน 3 คน นั้น

ในปี 2561 มีความคืบหน้าการดำเนินคดีอาญา ดังนี้

1.3.2.1 ศาลได้มีคำพิพากษาจำคุกเจ้าหน้าที่รัฐในคดีค้ามนุษย์ เพิ่มเติมอีก 12 คน จำแนกได้ดังนี้

- 1) คดีโรฮีนจา ศาลพิพากษาจำคุกนายทหาร 2 คน
- 2) คดีภูเรือ ศาลพิพากษาจำคุกผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และนักการเมืองท้องถิ่น 2 คน รวมจำนวน 3 คน ในกรณีเป็นธุระจัดหาให้มีการค้าประเวณีเด็ก
- 3) คดีชมดาว ศาลพิพากษาจำคุกทหาร 1 คน กรณีเป็นธุระจัดหาให้มีการค้าประเวณีเด็ก

¹ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 2

4) คดีแม่ฮ่องสอน ศาลพิพากษาจำคุกตำรวจ 1 คน ในกรณีเป็นรัฐจัดหาให้มีการค้าประเวณีเด็ก ในส่วนเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับบริการทางเพศเด็ก ซึ่งถูกดำเนินคดีอาญาอีก จำนวน 15 คน นั้น ปัจจุบันศาลมีคำพิพากษาจำคุกแล้ว จำนวน 4 คน เป็นตำรวจ 2 คน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน

5) คดีรัตภูมิ ศาลพิพากษาจำคุกตำรวจ 4 คน ในกรณีเรียกรับผลประโยชน์ และละเว้นการจับกุมในคดีนำพาชาวโรฮีนจา

6) คดีหาดใหญ่ ศาลพิพากษาจำคุกนักการเมืองท้องถิ่น 1 คน

1.3.2.2 สำหรับการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เสร็จสิ้นเพิ่มเติมอีก จำนวน 9 คน

1) ข้อมูลความผิดคดีฎีเรือ เป็นตำรวจและอดีตตำรวจที่เรียกรับส่วย จำนวน 3 คน

2) ข้อมูลความผิดคดีโขงเจียม เป็นตำรวจ จำนวน 3 คน ส่งอัยการเพื่อฟ้องต่อศาลแล้ว

3) ไม่ข้อมูลตำรวจ จำนวน 3 คน ในคดีโขงเจียม

คงเหลือระหว่างไต่สวนอีกจำนวน 5 คน ซึ่งได้แจ้งข้อกล่าวหาแล้ว

1.3.2.3 อัยการส่งเรื่องฟ้องต่อศาลเพิ่มอีก จำนวน 4 คน เป็นตำรวจและอดีตตำรวจ จำนวน 3 คน ในคดีฎีเรือ และตำรวจ 1 คน ในคดีร่วมขบวนการนำพาแรงงานต่างด้าวที่ถูกจับดำเนินคดีในปี 2561 ขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาของศาล

ตารางที่ 12 เจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกดำเนินคดีอาญาคดีค้ามนุษย์

ปี	จำนวนคน	จำคุก	พิพากษายกฟ้อง	ระหว่างศาลพิจารณา	ระหว่างอัยการพิจารณา	ระหว่างสอบสวน/ไต่สวน			ป.ป.ท. ไม่ข้อมูล	หลบหนี
						DSI	ป.ป.ท.	ป.ป.ช.		
2556 - 2559	44	23	9	-	3	-	4	-	3	2
2560	11	4	-	3	-	3	1	-	-	-
2561	2	-	-	1	-	-	1	-	-	-
รวม	57	27	9	4	3	3	6	-	3	2

1.3.3 ความคืบหน้าในการดำเนินการทางวินัย

ปี 2561 มีเจ้าหน้าที่รัฐพ้นจากราชการเพิ่มเติมจำนวน 7 คน จำแนกเป็น

1) คดีในปี 2557 จำนวน 1 คน ได้แก่ คดีหนองคาย ปลดออกจากราชการทหาร 1 คน ในกรณีเป็นรัฐจัดหาค้าประเวณีเด็ก

2) คดีในปี 2559 จำนวน 3 คน ได้แก่ คดีโขงเจียม ไล่ออกข้าราชการตำรวจ 2 คน ในกรณีเรียกรับส่วย และคดีขมดาว ปลดออกจากราชการทหาร 1 คน กรณีเป็นรัฐจัดหาให้มีการค้าประเวณีเด็ก

3) คดีในปี 2560 จำนวน 2 คน ได้แก่ คดีฎีเรือ ไล่ออกข้าราชการตำรวจ 2 คน ในกรณีเรียกรับส่วย

4) คดีในปี 2561 คดีไซยา ให้ข้าราชการตำรวจออกจากราชการ 1 คน ในกรณีร่วมขบวนการนำพาแรงงานต่างด้าวชาวเมียนมา

ตารางที่ 13 เจ้าหน้าที่รัฐถูกดำเนินการทางวินัยที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี	ดำเนินการทางวินัย	พ้นจากราชการ	ยุติเรื่อง	อยู่ระหว่างพิจารณาของต้นสังกัด			
				ทหาร	ตำรวจ	ข้าราชการพลเรือน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2556 - 2559	44	30	4	4	4	1	1
2560	10	5	-	-	4	1	-
2561	2	1	-	-	1	-	-
รวม	56	36	4	4	9	2	1

หมายเหตุ เจ้าหน้าที่รัฐจำนวน 16 คน ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาทางวินัยของต้นสังกัดนั้น ได้ถูกส่งไปปฏิบัติราชการประจำสำนักงานนายกรัฐมนตรีจำนวน 8 คน (ตำรวจ 8 คน) และพักราชการ จำนวน 7 คน (ทหาร 4 คน ข้าราชการพลเรือน 2 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน) อยู่ระหว่างพิจารณาของต้นสังกัด 1 คน (ตำรวจ 1 คน)

1.4 การยึดอายัดทรัพย์สิน²

1.4.1 สถิติการยึด/อายัดทรัพย์สิน

ตั้งแต่ปี 2558 ถึง 2561 สำนักงาน ป.ป.ง. ได้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐานค้ามนุษย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน (ตามมาตรา 3 (2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม) จำนวน 82 คดี มีการยึด/อายัดทรัพย์สินและส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 881,875,326.94 บาท

ตารางที่ 14 จำนวนคดีและมูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด

ปี	จำนวนคดีทรัพย์สิน	มูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด
2558	22	153,247,321.67
2559	24	204,649,692.11
2560	21	14,088,610.12
2561	15	509,889,703.04
รวม	82	881,875,326.94

หมายเหตุ ความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 (2) หมายถึง ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเพศ เฉพาะที่เกี่ยวกับการแสวงหากำไร และความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี

² ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 2 และ 3

1.4.2 ความก้าวหน้าตามมาตรการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้ดำเนินการแล้ว

ตั้งแต่ปี 2558 ถึง 2561 หลังจากที่มีการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว สำนักงาน ปปง. ได้ส่งทรัพย์สินให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,536,662,625.11 บาท ซึ่งมีจำนวนทรัพย์สินซึ่งศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินโดยที่คดีถึงที่สุดแล้ว รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 23,669,131.37 บาท

ตารางที่ 15 มูลค่าทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ปี	มูลค่าทรัพย์สิน ซึ่งส่งให้อัยการ	มูลค่าทรัพย์สินที่ศาล มีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน	หมายเหตุ
2558	220,468,479.41	1,837,830.54	
2559	792,453,989.55	12,582,730.71	
2560	13,850,453.11	9,248,570.12	
2561	509,889,703.04	-	สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการกับทรัพย์สินผู้กระทำความผิดมูลฐานฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานฯ จำนวน 15 คดี ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้ (อยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อมูล)
รวม	1,536,662,625.11	23,669,131.37	

หมายเหตุ 1. สาเหตุที่มูลค่าทรัพย์สินที่ส่งให้พนักงานอัยการสูงกว่ามูลค่าทรัพย์สินที่มีการยึด/อายัด เนื่องจากมีการตีราคาทรัพย์สินเพิ่มขึ้นบางรายการซึ่งยังไม่มีการตีราคาในขณะที่มีคำสั่งยึดอายัด

2. มูลค่าทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน นับเฉพาะคดีที่ถึงที่สุดแล้ว

1.4.3 มาตรการยึด อายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์

ในปี 2558 สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ จำนวน 6 คน รวมมูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัดเป็นเงิน 42,113,266.91 บาท จำแนกเป็น ทหาร 1 คน ตำรวจ 1 คน นักการเมืองท้องถิ่น 4 คน ในปี 2559 ได้ดำเนินการยึด/อายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐ 1 คน ในจำนวน 6 คน ของปี 2558 เพิ่มเติมอีกจำนวน 4,003,820.30 บาท และในปี 2560 ได้ดำเนินการยึด/อายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 1 คน เป็นทหาร จำนวน 1,314,276.42 บาท รวมเป็นเงิน 47,431,363.63 บาท

สำหรับในปี 2561 ไม่มีการยึด/อายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐแต่อย่างใด ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องจากการที่รัฐบาลเอาจริงเอาจัง และใช้มาตรการทางกฎหมายที่เข้มข้น รุนแรงต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐเกรงกลัวไม่กล้าที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ ทำให้สถิติเจ้าหน้าที่รัฐถูกดำเนินคดีอาญาลดลง

ตารางที่ 16 การยึด อายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์

ปี	จำนวนเจ้าหน้าที่รัฐ	มูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด
2558	6	42,113,266.91
2559	1	4,003,820.30
2560	1	1,314,276.42
2561	0	0
รวม	7	47,431,363.63

1.4.4 ประเด็นปัญหาการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานค้ามนุษย์ไปเยียวยาผู้เสียหาย

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 49 วรรค 6 ได้วางหลักว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พบว่า มีผู้เสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐาน เลขาธิการฯ ต้องขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายแทนการสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามกฎหมายนี้มุ่งที่จะเยียวยาความเสียหายทางด้านทรัพย์สิน ฉะนั้น ความเสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นความเสียหายทางด้านร่างกายและจิตใจ กฎหมายยังไม่ครอบคลุมถึง แต่อย่างไรก็ดี ขณะนี้ สำนักงาน ป.ง. ได้ดำเนินการยกร่างกฎหมายเสร็จแล้ว อยู่ระหว่างการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งจะดำเนินการ จำนวน 3 ครั้ง โดยตั้งเป้าหมายว่าจะดำเนินการให้เสร็จภายในปีงบประมาณ 2562 และจะได้นำเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ ภายในปีงบประมาณ 2563 และหากได้รับความเห็นชอบจะเสนอเข้าสู่สภานิติบัญญัติต่อไป

1.5 การช่วยเหลือและคุ้มครองพยาน ³

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 และการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 ซึ่งในปี 2561 ได้ดำเนินการคุ้มครองพยาน จำนวน 15 ราย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งสิ้น 2,422,787.67 บาท และช่วยเหลือเยียวยา จำนวน 28 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 359,000 บาท

เมื่อเปรียบเทียบสถิติการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ประจำปี 2561 กับปี 2560 พบว่ามีพยานเข้าโปรแกรมคุ้มครองพยานลดลง เนื่องจากมีเหตุปัจจัยที่สำคัญ เช่น พยานไม่มีพฤติการณ์ถูกข่มขู่คุกคาม และมีการนำมาตรการการสืบพยานล่วงหน้ามาใช้บังคับ ทำให้การคุ้มครองพยานต้องสิ้นสุดลงเร็วขึ้น ซึ่งเป็นเหตุให้พยานที่ประสงค์จะเดินทางกลับประเทศ สามารถส่งกลับได้เร็วขึ้นเช่นกัน

³ ข้อเสนอแนะของสทรรฐฯ ข้อ 6

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังได้ให้ความช่วยเหลือพยานด้านอื่น ๆ มากขึ้น เช่น การร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน ในการฝึกอบรม การจัดการกิจกรรมให้กับพยานระหว่างที่อยู่ในโปรแกรมคุ้มครอง รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการประสานส่งต่อให้พยานได้กลับประเทศต้นทาง หรือประเทศที่สามให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยมีคดีตัวอย่างการดำเนินงานที่ผ่านมา ดังนี้

1) การคุ้มครองพยานคดีค้าประเวณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน (คดีนกฮูก)

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (คดีนกฮูก) จำนวน 4 ราย โดยนำพยานเข้าคุ้มครองในสถานที่ปลอดภัย จำนวน 2 แห่ง และจัดเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในอัตรา 6 นาย ต่อวัน เริ่มคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2560 จนถึงวันที่ 10 พฤษภาคม 2561 (374 วัน) ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 4,081,221.36 บาท และได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 จำนวน 15,000 บาท โดยเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2561 ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาลงโทษจำเลย 8 ราย เป็นโทษจำคุก ตั้งแต่ 8 ปี จนถึง 320 ปี (จำเลยที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ถูกลงโทษหนักจำคุก 320 ปี) และให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย จำนวน 1,450,000 บาท โดยระหว่างที่พยานทั้ง 4 ราย อยู่ในการคุ้มครองความปลอดภัย ได้ดำเนินการช่วยเหลือพยานในด้านอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนชื่อ นามสกุล ของพยาน การพาไปพบนักจิตวิทยา เพื่อให้พยานคลายความวิตกกังวล การทำกิจกรรม เสริมพลัง การประสานให้พยานเข้ารับการรักษาอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ เช่น การฝากครรภ์/ทำคลอด การรับยารักษาโรคประจำตัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ในการให้ความช่วยเหลือพยาน เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล นำพยานไปให้การตามกำหนดนัด การขอสืบพยานล่วงหน้าและการจัดห้องรับรองพยาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดูแลความเป็นอยู่ครอบครัวของพยานในพื้นที่ การช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มูลนิธิเอ - ทเวนตีวัน และมูลนิธิพิทักษ์สตรีช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการรักษา/บำบัดทางจิต การเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทน เป็นต้น รวมทั้งการประชุมหารือร่วมกันเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับพยานในการดำรงชีวิต ภายหลังจากที่พยานออกจากมาตรการคุ้มครองความปลอดภัย ซึ่งภายหลังจากออกจากโครงการคุ้มครองพยาน พยานได้เข้ารับการศึกษาต่อทั้งในระบบการศึกษานอกโรงเรียนในชั้นมัธยมต้น (กศน.) และในระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งการประกอบอาชีพค้าขาย รวมทั้งการติดตามประเมินผลและจัดเจ้าหน้าที่แวะเวียนตรวจเยี่ยมพยานภายหลังจากสิ้นสุดการคุ้มครองพยาน เพื่อให้พยานสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติในสังคมและไม่ต้องกลับมาในวงจรการค้ามนุษย์อีก

2) การคุ้มครองพยานคดียักันดา

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการคุ้มครองพยานยักันดา จำนวน 4 ราย โดยนำพยานเข้าคุ้มครองในสถานที่ปลอดภัย เริ่มคุ้มครองตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2561 ถึงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2561 (126 วัน) ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 171,150 บาท และได้รับค่าตอบแทนผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 จำนวน 20,000 บาท ปัจจุบันพยานทั้ง 4 ราย ได้สืบพยานล่วงหน้า และเดินทางกลับประเทศยักันดาแล้ว

1.6 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการดำเนินคดี

ปี 2561 รัฐบาลมีนโยบายการทำงานและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการดำเนินคดี โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ 12 ประการ ดังนี้

1.6.1 การจัดทำคู่มือสำหรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน⁴

1.6.1.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดทำคู่มือสำหรับใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานระดับปฏิบัติการทุกระดับทั่วประเทศ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 2 คู่มือ ดังนี้

1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติและโครงการออสเตรเลีย - เอเชียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia - Asia Program to Combat Trafficking In Persons (AAPTIP)) จากรัฐบาลออสเตรเลีย ได้ร่วมกันวิเคราะห์ ถอดบทเรียนการดำเนินคดีค้ามนุษย์จากแผนประทุษกรรมผู้กระทำผิด และได้จัดทำเป็นคู่มือ “แนวทางการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์” สำหรับผู้บริหารและหัวหน้าทีมชุดปฏิบัติการ เพื่อใช้ในการบริหารกระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ให้ถูกต้องครบถ้วนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้การสืบสวนคดีค้ามนุษย์ มีการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แจกจ่ายคู่มือดังกล่าวให้กับหน่วยงานระดับปฏิบัติการทุกระดับทั่วประเทศที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 200 เล่ม

2) คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children : TICAC) ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ร่วมกับ สำนักงานสอบสวนกลาง (Federal Bureau of Investigation : FBI) หน่วยสืบสวนเพื่อความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations : HSI) และโครงการอีก จัดทำคู่มือ “TICAC 101” สำหรับเจ้าหน้าที่ TICAC เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีเบื้องต้น เกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กบนออนไลน์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการสืบสวนจับกุม ให้มีการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แจกจ่ายคู่มือดังกล่าว ให้กับหน่วยงานระดับปฏิบัติการทุกระดับทั่วประเทศ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

1.6.1.2 สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีการจัดประชุมสัมมนา ระหว่างพนักงานอัยการกับผู้พิพากษา เพื่อสร้างความเข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 จำนวน 2 ครั้ง และยังได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีค้ามนุษย์กับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งอบรมพนักงานอัยการในส่วนกลางและที่ปฏิบัติงานใน 22 จังหวัดชายฝั่งทะเล ในเรื่องการดำเนินคดีการทำการประมงผิดกฎหมาย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินคดี โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจาก U.S. National Oceanic & Atmospheric Administration (NOAA) มาบรรยายให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และยังได้จัดสัมมนาพนักงานอัยการในสำนักงานคดีค้ามนุษย์และพนักงานอัยการในภูมิภาค ระดมสมองจัดทำคู่มือการดำเนินคดีค้ามนุษย์ โดยในการฝึกอบรมสัมมนาส่วนหนึ่งได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนงบประมาณและวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย

จากการฝึกอบรมสัมมนาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานอัยการสูงสุดได้จัดทำคู่มือและแนวทางการดำเนินคดี จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ 1) คู่มือการดำเนินคดีค้ามนุษย์สำหรับพนักงานอัยการ 2) คู่มือพนักงานอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 3) แนวทางการดำเนินคดีการทำการประมงผิดกฎหมายแบบบูรณาการ และ 4) แนวทางการสืบสวนและการดำเนินคดีกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ : คดีค้ามนุษย์

⁴ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 3

1.6.2 การเพิ่มศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีและพิพากษาลงโทษ

โดยการจัดฝึกอบรม เพิ่มทักษะความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และแรงงานในด้านการคัดกรอง คัดแยกผู้เสียหาย การสืบสวนขยายผล การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน การสอบสวนดำเนินคดีค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบ รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ในปี 2561 ดังนี้⁵

1.6.2.1 คณะทำงาน TATIP สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการจัดฝึกอบรมสัมมนาในรูปแบบบูรณาการให้กับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ประสานความร่วมมือ แลกเปลี่ยนข้อมูลสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานในระดับผู้เชี่ยวชาญการสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ และฝึกอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมจำนวน 2 ครั้ง ประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานของคณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TATIP) และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภายนอก จำนวน 121 คน

แม้จะมีการแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการอบรมเพิ่มทักษะความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกหน่วยอย่างต่อเนื่อง สามารถปฏิบัติหน้าที่ทดแทนการทำงานด้านการค้ามนุษย์ได้ โดยไม่เกิดผลกระทบต่อภาพรวมแต่อย่างใด

1.6.2.2 ในส่วนของศาลยุติธรรมได้มีการจัดสัมมนาและอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากร ในปี 2561 จำนวน 5 โครงการ ดังนี้

ตารางที่ 17 การสัมมนาและอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพบุคลากรของศาลยุติธรรม

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	จำนวนผู้เข้าร่วม	วันที่/สถานที่	ผลที่ได้รับ
1.	โครงการสัมมนาระหว่างผู้พิพากษาและพนักงานอัยการ ในภาค 2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559	ผู้พิพากษาในภาค 2 จำนวน 13 คน และพนักงานอัยการ 28 คน รวมจำนวน 41 คน	18 - 19 มกราคม 2561 ณ จังหวัดชลบุรี	ผู้พิพากษา และ พนักงานอัยการในภาค 2 ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ปัญหาในการปฏิบัติงาน และแนวทางแก้ไขที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินคดีภายใต้ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มีประสิทธิภาพสูงสุด

⁵ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 1 3 และ 4

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	จำนวนผู้เข้าร่วม	วันที่/สถานที่	ผลที่ได้รับ
2.	โครงการสัมมนาของ ผู้ พิ พาก ษา เรื่องการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ ภายใต้คู่มือปฏิบัติราชการของตุลาการส่วนวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์	ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลที่มีคดีค้ามนุษย์ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 คน	24 เมษายน 2561 ณ กรุงเทพฯ	ผู้พิพากษาได้ร่วมแลกเปลี่ยนและพูดคุยซึ่งกันและกัน เพื่อให้วิธีพิจารณาความที่จะนำมาใช้กับคดีค้ามนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในประเด็น 1. เหตุผลในการจัดทำคู่มือ รวมทั้งวิธีการใช้คู่มือ 2. ประโยชน์ของคู่มือในการพิจารณาคดี 3. วิธีการใช้ประโยชน์จากคู่มือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3.	โครงการฝึกอบรมล่ามศาลในคดีค้ามนุษย์และศูนย์อำนวยความสะดวกยุติธรรมอิเล็กทรอนิกส์ (E - Justice)	ล่ามภาษาเมียนมาและกัมพูชา ซึ่งขึ้นทะเบียนกับสำนักงานศาลยุติธรรมรวมจำนวน 40 คน	4 - 6 มิถุนายน 2561 ณ กรุงเทพฯ	ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากโครงการ ดังนี้ 1. บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ล่ามภาษากัมพูชาและภาษาเมียนมาให้แก่ผู้ต้องหาจำเลย ผู้เสียหาย และพยานชาวต่างชาติได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ 2. บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ล่ามศาลได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 3. ทำให้มาตรฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการค้ามนุษย์ของล่ามศาลเป็นที่ยอมรับ และมีความน่าเชื่อถือในสายตาของนานาประเทศ 4. ทำให้ล่ามศาลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะและข้อปฏิบัติของการเป็นล่าม
4.	โครงการสัมมนาของ ผู้ พิ พาก ษา เรื่องการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	ผู้พิพากษา จำนวน 36 คน	8 มิถุนายน 2561 ณ จังหวัดชลบุรี	ผู้พิพากษาที่ปฏิบัติงานในศาลอาญาแผนกคดีค้ามนุษย์ ศาลอุทธรณ์แผนกคดีค้ามนุษย์ ศาลอาญาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะที่มีคดีแรงงานและประมง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตลอดจนข้อขัดข้องต่าง ๆ ทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ เพื่อให้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	จำนวนผู้เข้าร่วม	วันที่/สถานที่	ผลที่ได้รับ
5.	โครงการพัฒนาวิชาซีพีสำหรับผู้พิพากษาอาเซียนด้านการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์	ผู้พิพากษาและนักวิชาการจากประเทศลาว กัมพูชา เมียนมา ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม ออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา รวมจำนวน 70 คน	วันที่ 7 - 8 สิงหาคม 2561 ณ กรุงเทพฯ	ผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากโครงการ ดังนี้ 1. หลักสูตรต้นแบบหรือเค้าโครงสำหรับการพัฒนาผู้พิพากษาในภูมิภาคในการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์ 2. ข้อมูลการเรียนรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาผู้พิพากษาในภูมิภาคในการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์ 3. ระบุและกำหนดหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการพัฒนาต่อไป ทำโครงการนำร่องสำหรับผู้พิพากษา และปรับใช้โครงการฯ ในการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์

1.6.2.3 กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้จัดประชุมสัมมนาเพิ่มประสิทธิภาพและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายภาครัฐและเอกชน (กิจกรรมโครงการ TIPNET) จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

1) กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้จัดโครงการสัมมนาถอดบทเรียนคดีสำคัญ ภายใต้หัวข้อ **“โครงการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (TIPNET) โดยจัดสัมมนาเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีด้วยการถอดบทเรียนของกองคดีการค้ามนุษย์”** มีผู้เข้าสัมมนาจำนวน 58 คน เมื่อวันที่ 28 - 30 พฤศจิกายน 2561 ณ จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการป้องกัน ปราบปราม และดำเนินคดีค้ามนุษย์ให้แก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่ คดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของกองคดีการค้ามนุษย์ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมสัมมนาแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการช่วยเหลือผู้เสียหายและการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และถอดบทเรียนคดีสำคัญ ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน มูลนิธิ Destiny Rescue กลุ่มเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน และผู้แทนหน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ฟิลิปปินส์ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งทำให้ประเทศไทยฟิลิปปินส์ ได้รับการจัดอยู่ในระดับ Tier 1 โดยถ่ายทอดสดผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งผลที่ได้จากการสัมมนาดังกล่าวทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการป้องกันและปราบปราม การดำเนินคดี และการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในคดีต่าง ๆ ระหว่างเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ พนักงานอัยการ องค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ด้านการดำเนินคดี ด้านการป้องกัน ปราบปราม และช่วยเหลือผู้เสียหายร่วมกันในลักษณะบูรณาการต่อไป

2) กิจกรรมเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อการป้องกันและปราบปรามคดีค้ามนุษย์ ระหว่างวันที่ 13 - 15 มีนาคม 2561 ณ จังหวัดเชียงราย ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย เครือข่ายภาคประชาชนพื้นที่ภาคเหนือ วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รูปแบบคดีการค้ามนุษย์ ฝึกอบรมการเขียนคำร้องคดีค้ามนุษย์ วิธีการเฝ้าระวังอาชญากรรมคดีพิเศษ ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือและเพิ่มศักยภาพในการป้องกันและปราบปรามคดีค้ามนุษย์ให้แก่กลุ่มเครือข่ายภาคเหนือของประเทศไทย

1.6.3 การมีนโยบายให้เจ้าหน้าที่รัฐทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน ในด้านการแสวงหาข้อเท็จจริงจากผู้เสียหาย การระบุตัวผู้กระทำผิด หรือการระบุข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหาย ทั้งนี้ หากเจ้าหน้าที่รัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ได้ประสานข้อมูลระหว่างกันจะสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดจนถึงตัวการใหญ่ ซึ่งผู้เสียหายมักจะให้ความไว้วางใจต่อกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ในการแจ้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รัฐติดต่อประสานงานในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายให้ได้รับสิทธิตามกฎหมาย โดยมีผลการจับกุมของ TICAC และ TATIP ที่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ตั้งแต่ปี 2558 - 2561 รวม 124 คดี จำแนกเป็นคดีค้ามนุษย์ จำนวน 21 คดี การล่วงละเมิดทางเพศ จำนวน 16 คดี การครอบครองสื่อลามกเด็ก จำนวน 60 คดี คดีค้ามนุษย์และล่วงละเมิดทางเพศเด็ก จำนวน 11 คดี คดีค้ามนุษย์และครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก จำนวน 5 คดี คดีค้ามนุษย์ล่วงละเมิดทางเพศเด็กและครอบครองสื่อลามกเด็ก จำนวน 3 คดี การล่วงละเมิดทางเพศเด็กและครอบครองสื่อลามกเด็ก จำนวน 8 คดี และในปี 2561 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน จับกุมผู้กระทำผิดในคดีค้ามนุษย์ ได้จำนวน 14 คดี รวมผลการจับกุม 138 คดี⁶

ตารางที่ 18 ผลการจับกุมที่ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน

ลำดับ	ฐานความผิด	จำนวน (คดี)
1	ค้ามนุษย์	35
2	ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก	16
3	ครอบครองสื่อลามกเด็ก	60
4	ค้ามนุษย์และล่วงละเมิดทางเพศเด็ก	11
5	ค้ามนุษย์และครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก	5
6	ค้ามนุษย์ ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก และครอบครองสื่อลามกเด็ก	3
7	ล่วงละเมิดทางเพศเด็กและครอบครองสื่อลามกเด็ก	8
รวมคดีทั้งหมด		138

1.6.4 การดำเนินคดีอย่างจริงจัง เพื่อลดอุปทาน โดยดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดที่มีลักษณะเป็นผู้มีอิทธิพล กลุ่มผู้กระทำผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรค้ามนุษย์ ตลอดจนดำเนินมาตรการทางทรัพย์สิน โดยอายัดและยึดทรัพย์สินของผู้กระทำผิด และดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ทั้งทางวินัย อาญา และปกครอง นอกจากนี้ ยังมีการลดอุปสงค์ ได้แก่ การดำเนินคดีกับผู้ซื้อบริการทางเพศจากผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทั้งที่เป็นเด็กหญิงและเด็กชาย การปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก และการปิดเว็บไซต์ ที่เผยแพร่ข้อมูลสื่อลามกเด็ก

⁶ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 4

1.6.5 การใช้มาตรการเชิงรุกในการทำงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ให้สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล องค์กร เครือข่ายผู้กระทำความผิด โดยวิธีการแสวงหาประโยชน์ในการค้ามนุษย์รูปแบบต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือแฝงในการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ รวมถึงการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ซึ่งได้มีกระบวนการนำหญิงไทยไปค้ามนุษย์ยังต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เยอรมนี โชมเลีย บาห์เรน โอมาน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

1.6.6 การสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและการสืบพยานล่วงหน้า⁷

1.6.6.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการประสานความร่วมมือและจัดการประชุมระดับทวิภาคีด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตำรวจไทยและตำรวจประเทศเพื่อนบ้านได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประสานการร่วมมือในการทำงาน โดยจัดให้มีการประชุมกับประเทศเมียนมา จำนวน 2 ครั้ง ประชุมกับประเทศกัมพูชา จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งในการประชุมกับประเทศกัมพูชาได้ขอความร่วมมือให้นายพยานชาวกัมพูชา จำนวน 15 คน เดินทางเข้ามาสืบพยานเพิ่มเติมที่จังหวัดสระแก้ว โดยวิธีการประชุมทางจอภาพ ทำให้มีความสะดวกขึ้น ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของพยาน และทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปด้วยความรวดเร็วมากขึ้น นอกจากนี้ ในส่วนของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร อบรมพัฒนาทักษะด้านการสืบสวน สอบสวน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการทำงานและสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียน เอเชีย และสหรัฐอเมริกา จำนวน 16 ครั้ง เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคด้านการลักลอบขนคนเข้าเมือง การค้ามนุษย์และการทุจริต (Regional Workshop on Smuggling of Migrants, Trafficking in Persons and Corruption) ณ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การอบรมสืบสวนด้านการลักลอบขนคนเข้าเมืองสำหรับเจ้าหน้าที่สืบสวน ณ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย การประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติด้านยุทธศาสตร์การต่อต้านการค้ามนุษย์ ณ เมืองไทเป ไต้หวัน และการฝึกอบรมหลักสูตร Thailand Trafficking In Persons (TATIP) เป็นต้น

1.6.6.2 สำนักงานศาลยุติธรรมได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือ ไทย - ลาว ครั้งที่ 21 ระหว่างวันที่ 31 มกราคม - 3 กุมภาพันธ์ 2561 ณ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ประชุมสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งสองฝ่ายหรือแนวทางความร่วมมือในการสืบพยานผ่านการประชุมทางจอภาพในคดีค้ามนุษย์ระหว่างสองประเทศ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองผู้เสียหายและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลยิ่งขึ้น

เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2561 ณ อาคารศาลอาญา สำนักงานศาลยุติธรรม โดยข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ได้ร่วมประชุมทางวิชาการกับ Mr. David V. Brewer อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา มลรัฐโอเรกอน สหรัฐอเมริกา และ Mr. Kent Mortimore ที่ปรึกษาด้านการศาลประจำภูมิภาคของโครงการออสเตรเลีย - เอเชีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (Australia - Asia Program to Combat Trafficking in Persons - AAPTIP) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความร่วมมือกับเครือข่ายทางวิชาการในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ทั้งด้านการค้ามนุษย์และด้านแรงงาน โดยเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาของต่างประเทศ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยให้การดำเนินคดีค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพทัดเทียมสากล โดยมีการถ่ายทอดสดผ่านทางระบบวิดีโอสดริมฝั่งไปยังศาลทั่วประเทศ อีกทั้งได้มีการบันทึกภาพและเสียงไว้เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถรับชมได้ภายหลัง

⁷ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 1

ต่อมาในการประชุมคณะทำงานย่อยว่าด้วยประเด็นด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ในกรอบ BIMSTEC ครั้งที่ 8 (The Eighth Meeting of the BIMSTEC Sub - Group on Legal and Law Enforcement Issues) ระหว่างวันที่ 29 - 30 ตุลาคม 2561 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศเนปาล ได้เจรจาอนุญาต BIMSTEC ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ ผู้แทนจากศาลยุติธรรมได้เสนอให้มีความร่วมมือทางการศาล เพื่อให้มีความร่วมมือในการสืบพยานผ่านการประชุมทางจอภาพระหว่างประเทศสมาชิก อันจะเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองผู้เสียหายและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกได้ตกลงรับไปพิจารณาและจะเสนอความเห็นในการประชุมครั้งต่อไป ซึ่งคาดว่าจะจัดที่ประเทศศรีลังกา

1.6.6.3 *กรมสอบสวนคดีพิเศษ* ได้เข้าร่วมประชุมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ จำนวน 6 ครั้ง ดังนี้

1) ประชุมทวิภาคีระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษและตำรวจกัมพูชา ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 28 - 30 มีนาคม 2561 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา มีวัตถุประสงค์เพื่อหารือความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ข้ามชาติ การประสานข้อมูลคดีค้ามนุษย์ ติดตามความคืบหน้าของสถานการณ์ค้ามนุษย์ของทั้ง 2 ฝ่าย การดำเนินการประสานความร่วมมือระหว่าง 2 หน่วยงาน ให้เกิดความต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืน **ผลของการประชุม** ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของทั้งสองหน่วยงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติ และสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีทั้งสองประเทศ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือต่อผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือความร่วมมือในการรวบรวมพยานหลักฐาน หรือติดตามพยานในคดี เพื่อให้การสืบสวนสอบสวนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น และสร้างเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ

2) ประชุมทวิภาคีระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษและตำรวจเวียดนาม เมื่อวันที่ 25 - 28 มิถุนายน 2561 ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อหารือกับหน่วยงานของกระทรวงความมั่นคงสาธารณะ และแลกเปลี่ยนสถานการณ์อาชญากรรมการค้ามนุษย์ การค้าประเวณี และการลักลอบขนคนเข้าเมือง การจัดตั้งผู้ประสานงานทั้งสองหน่วยงาน รวมถึงกระชับความร่วมมือในการสอบสวนคดีค้ามนุษย์ **ผลของการประชุม** ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการค้ามนุษย์และพบปะหารือกับหน่วยงานต่าง ๆ ของเวียดนาม รวม 3 หน่วยงาน ประกอบด้วย กองการต่างประเทศ กระทรวงความมั่นคงสาธารณะ ศูนย์พิทักษ์เด็กและสตรี สมาคมสตรีแห่งชาติ และกองบังคับการสืบสวนคดีอาญา กรมตำรวจ เพื่อหารือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกัน ปราบปราม และการดำเนินคดีด้านการค้ามนุษย์ของทั้งสองประเทศ แนวทางการสร้างความร่วมมือและการประสานงานเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ และเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์ข้ามชาติ การดำเนินคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการค้ามนุษย์ และการช่วยติดตามผู้เสียหายมาให้การ

3) ประชุมความร่วมมือระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษและตำรวจเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 11 - 18 สิงหาคม 2561 ณ ราชาอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องนโยบายและกรอบการดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของเนเธอร์แลนด์และไทย แลกเปลี่ยนข้อมูลและความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนคดีการค้ามนุษย์ข้ามชาติ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงระเบียบวิธีปฏิบัติต่อผู้เสียหายและการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายที่จำเป็นและเหมาะสม เรียนรู้การปฏิบัติงานประจำของเจ้าหน้าที่ เสริมสร้างและกระชับเครือข่ายความร่วมมือที่มีอยู่ให้แน่นแฟ้น อันจะช่วยให้ความร่วมมือระหว่างกันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น **ผลของการประชุม** ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเพื่อหาแนวทางบูรณาการการทำงานและทรัพยากรเพื่อประโยชน์ในการปราบปรามการค้ามนุษย์ การดำเนินคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ รวมทั้งการติดตามผู้กระทำความผิดหรือผู้เสียหายและสร้างเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์

4) ประชุมหารือแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาการค้ามนุษย์กับตำรวจออสเตรเลียและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เมื่อวันที่ 16 - 22 กันยายน 2561 ณ ประเทศออสเตรเลีย มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรในการทำงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ ความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างประเทศในการสอบสวนและดำเนินคดีให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รวมทั้งขั้นตอนการคัดแยกผู้เสียหาย การสืบสวนและการดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ **ผลของการประชุม** ได้หารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการค้ามนุษย์ระหว่างหน่วยงานของทั้งสองประเทศ แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายและการให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมทั้งหารือด้านการดำเนินคดีกับอัยการที่รับผิดชอบคดีค้ามนุษย์และการลงละเมิดทางเพศเด็ก การติดตามผู้เสียหายมาให้การ การสร้างเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์ และการดำเนินคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ

5) ประชุมทวิภาคีระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษและตำรวจฟิลิปปินส์ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 27 - 29 กันยายน 2561 ณ ประเทศฟิลิปปินส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลแผนยุทธศาสตร์ระดับสูงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อปกป้องสตรีและเด็กจากการคุกคาม และเสริมสร้างความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวนคดีพิเศษค้ามนุษย์ข้ามชาติ ความร่วมมือในการประสานงาน และการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องต่อไป **ผลของการประชุม** ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวทางการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งได้สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ ตลอดจนได้ช่องทางการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการค้ามนุษย์ สร้างเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ

6) ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ราชอาณาจักกรมกัมพูชาเมื่อกำลังการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติ โดยเมื่อวันที่ 29 เมษายน - 4 พฤษภาคม 2561 คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เดินทางไปยังราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อสืบสวนคดีที่องค์การยูนิเซฟนานาชาติแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับผู้ต้องสงสัยชาวกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดค้ามนุษย์ข้ามชาติ โดยนำแรงงานชายชาวกัมพูชาจำนวน 12 ราย ลงเรือประมงในประเทศไทย โดยได้หารือกับสถานเอกอัครราชทูตไทยและหน่วยงานในกัมพูชาเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ระหว่างไทยและกัมพูชา ถึงแนวทางการร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายของทั้งสองประเทศ รวมทั้งได้ประชุมหารือกับกองบัญชาการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเด็ก **ผลของการประชุม** คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้แลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินคดีกับขบวนการนายหน้าค้ามนุษย์ทั้งในส่วนของประเทศไทยและประเทศกัมพูชา รวมทั้งหารือถึงแนวทางการร่วมมือในการดำเนินคดีกับขบวนการนายหน้าค้ามนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ณ เมืองกำปงธม และเมืองเสียมราฐ เพื่อขอทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเดินทางลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลในทางคดี นอกจากนี้ยังได้ประชุมหารือร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน ได้แก่ องค์การยูนิเซฟนานาชาติ และองค์กร Chub - Dai ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือและดูแลผู้เสียหายให้เดินทางกลับไปยังราชอาณาจักรกัมพูชา และหารือแนวทางการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในคดีดังกล่าว รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการค้ามนุษย์ การช่วยติดตามผู้เสียหายมาให้การ การสร้างเครือข่ายต่อต้านการค้ามนุษย์ และการดำเนินคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ

1.6.7 การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคัดแยกผู้เสียหาย⁸

ในปี 2558 - 2560 คณะทำงาน TICAC ได้ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน ก่อตั้งศูนย์ช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิด หรือศูนย์ CAC ใน 3 จังหวัด คือ เชียงใหม่ ชลบุรี และภูเก็ต โดยมุ่งเน้นการปกป้องคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยาเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ช่วยเหลือเด็กในกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการล่วงละเมิดทางเพศ และในปี 2561 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ CAC เพิ่มเติมในจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดกาญจนบุรี รวมเป็น 5 แห่ง โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่และมีแผนการขยายจัดตั้งศูนย์ CAC ให้ครอบคลุมพื้นที่การปฏิบัติระดับภาค ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

ตารางที่ 19 ผลการดำเนินงานของศูนย์ Child Advocacy Center Thailand (CAC) ประจำปี 2561

ลำดับ	กิจกรรม	เชียงใหม่	ชลบุรี	ภูเก็ต	อุบลราชธานี	กาญจนบุรี	รวม
1	การจัดอบรมสัมมนาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ศูนย์ CAC (ครั้ง)	5	11	4	4	3	27
2	การให้คำปรึกษาหรือแนะนำช่วยเหลือเด็ก (ครั้ง)	221	41	35	41	14	352
3	การช่วยสนับสนุนการสืบสวนสอบสวนของตำรวจ (คดี)	42	12	5	6	2	67
4	การช่วยเหลือผู้เสียหายในคดี (คน/คดี)	33/22	16/9	0	6/5	2/2	57/38
5	การช่วยเหลือเด็กที่ไม่เป็นคดี (ครั้ง)	28	10	5	2	4	49
6	การพาเด็ก/ผู้เสียหายขึ้นศาล/เตรียมตัวก่อนเบิกความ (ครั้ง)	23	10	0	1	2	36
7	ส่งผู้เสียหายกลับประเทศต้นทาง (คน)	2	7	0	0	1	10

นอกจากนี้ได้ออกแบบศูนย์สัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายชาวต่างชาติในคดีค้ามนุษย์ในระยะที่ 1 ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยรูปแบบห้องสัมภาษณ์จะมีลักษณะคล้ายกับศูนย์ CAC เชียงใหม่ พัทยา ภูเก็ต และอุบลราชธานี เพื่อรองรับการคัดแยกผู้เสียหายครั้งละประมาณ 20 คน ส่วนระยะที่ 2 มีเป้าหมายการจัดหาสถานที่เพื่อจัดตั้งศูนย์สัมภาษณ์เพิ่มเติมให้สามารถรองรับผู้เสียหายได้ครั้งละประมาณ 50 คน การนำแผนประทุษกรรมและรูปแบบการกระทำผิดในคดีที่เกิดขึ้น มาเทียบเคียงและแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมควบคู่กันไปเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ก่อนเข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์ของทีมสหวิชาชีพ พิจารณาลงความเห็นว่าเป็นผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

⁸ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 4

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เสียหายมีความไว้วางใจ มั่นใจ เชื่อใจต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยปราศจากความกลัวว่าจะถูกดำเนินคดีอาญา และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการรวบรวมหลักฐาน ด้านการสืบสวน สอบสวน และการพิจารณาคดีของศาล อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

โดยในปี 2561 ได้สัมภาษณ์/คัดแยกกลุ่มบุคคลที่สุ่มเสี่ยงอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ก่อนรับ เป็นคดี จำนวน 944 คน หลังจากสัมภาษณ์/คัดแยกแล้วเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 648 คน

1.6.8 การติดตามจับกุมคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ⁹

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศ สมาชิกในองค์การตำรวจสากล เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการสืบหา ติดตามตัวบุคคลที่มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่า เข้ามาเพื่อค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก หรือการค้ามนุษย์ข้ามชาติ หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศ ได้ออกหมายจับ โดยมอบหมายให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินการบันทึกข้อมูลบุคคลเฝ้าระวังบุคคล ไม่พึงประสงค์ (Watch List) และบุคคลต้องห้าม (Black List) ที่สมควรต้องห้ามมิให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร และได้มีคำสั่งให้คณะพนักงานสอบสวนร้องขอไปยังองค์การตำรวจสากล เพื่อให้บันทึกหมายจับคดีค้ามนุษย์ เปลี่ยนเป็นหมายแดงของตำรวจสากล (Red Notice) สำหรับให้ประเทศสมาชิกขององค์การตำรวจสากล ช่วยสืบหา ติดตามจับกุมตัวชั่วคราวบุคคลที่ได้กระทำผิดตามหมายแดง และนำส่งกลับมาดำเนินคดีในประเทศไทย ซึ่งขณะนี้ ได้ดำเนินการไปแล้วจำนวน 4 หมาย

ตารางที่ 20 ผลการดำเนินการกับคนต่างชาติดังที่มีพฤติการณ์ล่วงละเมิดทางเพศ อนาคต รวมถึงหมายจับ ต่างประเทศ หรือคนต่างชาติกระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ปี	ปฏิเสธการเข้าเมือง	เพิกถอนการให้อยู่ใน ราชอาณาจักร	ข้อมูลบุคคลเฝ้าระวังที่เกี่ยวข้องกับความผิด ทางเพศที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ
2559	2,054	14	70
2560	1,264	29	16
2561	414	151	69
รวม	3,732	194	155

นอกจากนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ได้ดำเนินการจัดให้มีการสัมภาษณ์และคัดแยกบุคคลต่างด้าว ที่อยู่ระหว่างรอการส่งกลับ และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมจัดทำแบบแปลทำการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหาย ในประชากรกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ก่อนดำเนินการส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งพบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จำนวนหนึ่ง และได้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ตามกฎหมาย และให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย ดังนี้

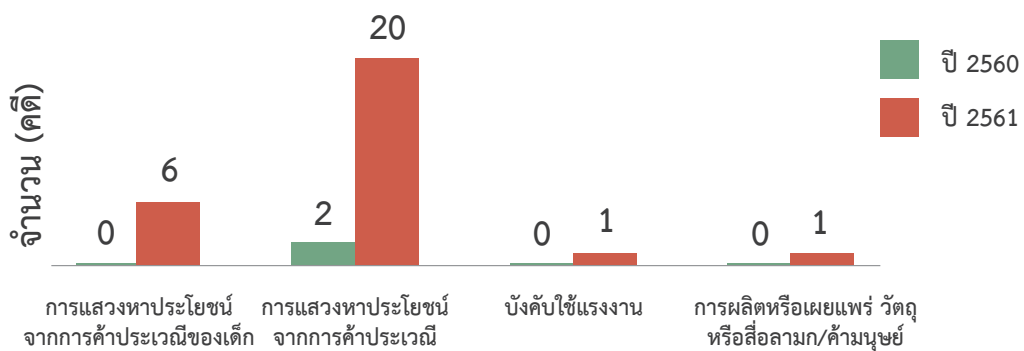
⁹ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 3

ตารางที่ 21 การส่งกลับคนต่างด้าวและการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหาย

ปี	จำนวนกลุ่มเสี่ยงที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	จำนวนที่พบผู้เสียหาย
2558	7,524	0
2559	8,241	0
2560	7,043	1
2561	8,855	15
รวม	31,663	16

1.6.9 การจัดตั้งคณะทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์ในประเทศไทย (Thailand Anti Trafficking in Persons Task Force - TATIP) ทำให้มีผลการปฏิบัติด้านการสนับสนุนในการสืบสวน ปราบปราม และดำเนินคดีเกี่ยวกับคดีค้ามนุษย์ จำนวน 29 คดี ช่วยเหลือผู้เสียหาย 48 ราย ดำเนินคดีผู้ต้องหา 69 ราย โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 3,614,040 บาท¹⁰

แผนภาพที่ 3 สถิติคดีผลงานของ TATIP ปี 2560 - 2561

ผลงานความร่วมมือคดีค้ามนุษย์ของคณะทำงาน TATIP กับหน่วยงานต่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน มีดังนี้

1.6.9.1 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2560 คณะอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการบังคับใช้กฎหมาย ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) ได้สืบสวนทราบว่า เรือประมงสัญชาติจิบูตี ชื่อเรือ โซติชยานวี 35 ได้ไปลักลอบทำการประมงโดยผิดกฎหมาย (Illegal Unreported and Unregulated Fishing : IUU) ในเขตน่านน้ำของประเทศโซมาเลีย ได้นำสัตว์น้ำที่จับได้มาจอดเทียบท่าในประเทศไทย กรมประมงจึงได้มีการแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ควบคุมเรือกับพวก ในความผิดฐานร่วมกันนำเรือที่มีใบเรือประมงไทยที่มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เรือ IUU) เข้ามาในราชอาณาจักร และพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาทุกคนต่อศาลอาญาแล้ว ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ต่อมาคณะพนักงานสืบสวนสอบสวน คณะทำงาน ศปมผ. ได้สืบสวนสอบสวนขยายผลโดยการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหาย และพบว่า ชาวกัมพูชาที่เป็นแรงงานประมงบนเรือลำดังกล่าว ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ถูกหลอกมาทำงาน ถูกบังคับ ถูกทำร้ายร่างกายจำนวนหลายคน โดยพบว่า มีผู้กระทำความผิดได้สมคบร่วมกันทำความผิดฐานค้ามนุษย์จำนวนหลายคน จึงรวบรวมพยานหลักฐานขอหมายจับต่อศาลไว้แล้ว จำนวน 5 คน

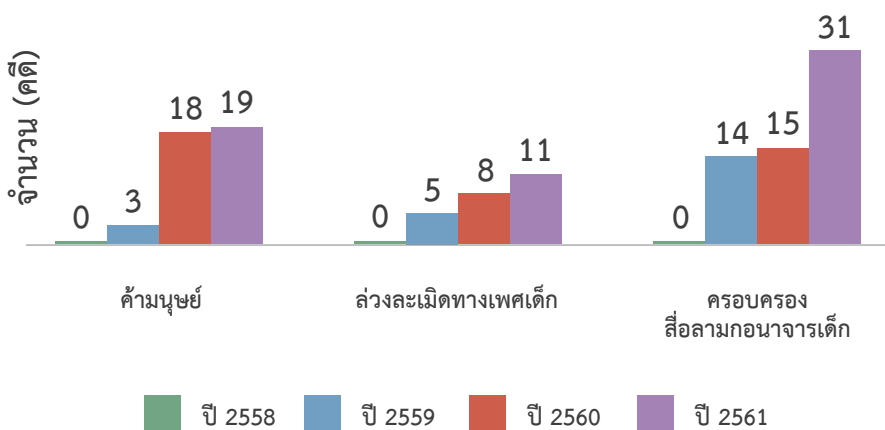
¹⁰ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 1

ต่อมาได้สืบสวนทราบว่าผู้ต้องหาตามหมายจับ จำนวน 2 คน ได้ไปทำงานเป็นผู้ควบคุมเรือ ชื่อเรือโชติพัฒนา 51 และโชติพัฒนา 55 ซึ่งเรือทั้งสองลำมีเจ้าของเป็นคนเดียวกันกับเรือโชติชัยนาวิ 35 จับปลาในน่านน้ำต่างประเทศ และผู้ต้องหาทั้งสองได้นำเรือทั้งสองลำรुक้าเข้าเขตน่านน้ำประเศมลดีพีส์ และถูกจับกุม หลังจากประเศมลดีพีส์ ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งสองเสร็จสิ้นแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน 2561 คณะพนักงานสืบสวนสอบสวน (TATIP) ได้เดินทางไปรับตัวผู้ต้องหาทั้งสองกลับมาดำเนินคดีในประเทศไทยในความผิดฐานค้ามนุษย์ ส่วนผู้ต้องหาอีกจำนวน 3 คน ตามหมายจับ ก็ได้มีการจับกุมแล้ว เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2561 ที่ประเทศไทย ปัจจุบัน คดีอยู่ในชั้นสอบสวน

1.6.9.2 ความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยและตำรวจสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2561 เจ้าหน้าที่ตำรวจสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้ปฏิบัติการกวาดล้างจับกุมเครือข่ายการค้ามนุษย์ในประเทศไทย และได้มีการจับกุมคนไทยจำนวนหลายคนดำเนินคดีในข้อหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบบังคับค้าประเวณี หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้เดินทางมายังประเทศไทยเพื่อเข้าปรึกษากับผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือในการสืบสวนหาข้อมูลพยานหลักฐานในประเทศไทยเพื่อสนับสนุนในคดีข้างต้น เบื้องต้นได้มีการสนับสนุนข้อมูลบางส่วนแล้ว คณะทำงาน TATIP เป็นผู้ประสานงานกลางในการสืบสวนคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ อันเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในการดำเนินการต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างจริงจังทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกัน

1.6.10 การดำเนินงานของคณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children Task Force : TICAC) นอกจากจะมีผลการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังมีส่วนสนับสนุนการทำงานด้านการปราบปรามจับกุมและดำเนินคดีการค้ามนุษย์ ร่วมกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 124 คดี จำแนกเป็นคดีค้ามนุษย์ 40 คดี คดีล่วงละเมิดทางเพศเด็ก 24 คดี คดีครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก 60 คดี หลบหนีเข้าเมืองและส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร 7 คดี และได้ช่วยเหลือผู้เสียหายเป็นจำนวน 107 ราย โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในการดำเนินคดีและคำนึงถึงประสิทธิภาพการสืบสวนและการสอบสวนให้มีคุณภาพสูงสุด โดยในปี 2560 ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 9,196,000 บาท และปี 2561 ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งสิ้น 11,848,000 บาท ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ¹¹

แผนภาพที่ 4 แสดงสถิติการจับกุมแบ่งตามฐานความผิดของคณะทำงาน TICAC

¹¹ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 3

1.6.11 การดำเนินคดีภาคประมง ¹²

จากการที่รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเข้มข้นในการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานของคนต่างด้าว ในภาคประมงอย่างมีรูปธรรม ส่งผลให้ผู้ประกอบการ นายจ้าง หรือเจ้าของเรือประมงเกรงกลัวที่จะกระทำผิด และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้สถิติคดีในกลุ่มการบังคับใช้แรงงานในภาคประมงลดลงเหลือเพียง 6 คดี แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการควบคุมและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านการบังคับใช้แรงงานในภาคประมงได้ดีมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดชุดปฏิบัติการออกตรวจเรือประมงที่บริเวณท่าเรือ ตั้งแต่ก่อนออกจากท่าเรือ ขณะเรือประมงอยู่ในทะเล และตรวจที่ท่าเรือเมื่อเรือเดินทางกลับเข้าฝั่ง โดยมีสถิติการตรวจสอบเรือประมง รวม 16,732 ลำ จำแนกเป็นตรวจท่าเรือ 12,549 ลำ และตรวจในทะเล 4,183 ลำ สามารถจับกุมเรือประมงที่กระทำผิดตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย จำนวน 180 ลำ ผู้ต้องหา 108 ราย และพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 จำนวน 34 ลำ ผู้ต้องหา 146 ราย รวมจับกุมได้ทั้งหมด 142 ลำ ผู้ต้องหา 254 ราย

นอกจากนี้ยังได้จัดชุดปฏิบัติการเพิ่มเติมอีก จำนวน 2 ชุด โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการบังคับใช้กฎหมายในภาคประมง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจตรา จับกุม และดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ภาคประมงแบบครบวงจร โดยปฏิบัติการตั้งแต่ท่าเทียบเรือ แพลปลา และการตรวจทางทะเล ซึ่งเป็นการเสริมประสิทธิภาพให้การทำงานด้านบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1) ชุดปฏิบัติการ SAT (Special Arrest Teams) โดยใช้เรือตรวจการณ์ของกรมประมง มีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงแรงงาน และกรมประมง เข้าร่วมปฏิบัติการตรวจสอบเรือประมงทั้งก่อน ขณะ และหลังทำการประมง ทั้งในและนอกน่านน้ำ ตามแผนการตรวจเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายกับนายจ้าง ผู้ประกอบการ หรือเจ้าของเรือประมง ซึ่งจะได้รับเป้าหมายการตรวจจากศูนย์ติดตามและควบคุมเรือประมง (Fisheries Monitoring Center : FMC) ของกรมประมง โดยมีผลการดำเนินการตั้งแต่เดือนมีนาคม - ธันวาคม 2561 สามารถจับกุมเรือได้ทั้งหมด 176 ลำ (เรือสัญชาติไทยและเรือต่างชาติ) ถูกดำเนินคดีอาญา 54 ลำ ในความผิดตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และความผิดตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องในภาคประมง โดยไม่มีการจับกุมในความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือความผิดด้านการบังคับใช้แรงงานแต่อย่างใด และได้ออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าพนักงานตรวจแรงงาน 122 ลำ

2) ชุดปฏิบัติการ Poseidon vessel โดยใช้เรือประมงบรรทุกเรือเร็ว (Speed boat) แผงตัวเข้าตรวจสอบเรือประมงในน่านน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจตรา จับกุม และดำเนินคดีกับเรือประมงผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ในภาคประมง โดยดำเนินการจับกุมเรือได้ทั้งหมด 91 ลำ เป็นเรือสัญชาติไทย 23 ลำ และเรือต่างชาติ 68 ลำ ในความผิดตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และความผิดตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่เกี่ยวข้องในภาคประมง โดยไม่มีการจับกุมในความผิดฐานค้ามนุษย์หรือความผิดด้านการบังคับใช้แรงงานแต่อย่างใด

สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการดำเนินคดีให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับภาคประมง ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายแบบบูรณาการ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 16 - 18 มีนาคม 2561 ณ จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย คำสั่ง ประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดี

¹² ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 1 3 4 5

การทำการประมงผิดกฎหมาย เพื่อระดมความคิดจากผู้เข้าร่วมประชุมและนำเสนอในประเด็นปัญหาและข้อขัดข้อง ในการดำเนินคดีการทำการประมงผิดกฎหมาย และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการสัมมนา สามารถจัดทำคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต่อไป

ต่อมาได้มีการจัดการประชุมสัมมนาสำหรับผู้บริหารระดับจังหวัด ครั้งที่ 2 ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2561 ที่จังหวัดภูเก็ต โดยได้นำแนวทางการปฏิบัติตามคู่มือมาถ่ายทอดพร้อมกับรับรู้รับฟังปัญหา ข้อขัดข้อง ในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์ในภาคประมง ซึ่งจะจัดให้มีการประชุมสัมมนาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องต่อไป

1.6.12 ผลสัมฤทธิ์จากการประสานความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

1) ความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยและตำรวจมาเลเซีย กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้รับการประสานจากเพจอินว่า มีหญิงไทยถูกบังคับให้ค้าประเวณีที่ประเทศมาเลเซีย จึงได้ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ ตำรวจมาเลเซีย เข้าช่วยเหลือหญิงไทยผู้เสียหายสำเร็จภายใน 24 ชั่วโมง และนำตัวผู้เสียหายเข้าพักที่บ้านพักฉุกเฉิน ในรัฐซาบา ประเทศมาเลเซีย และต่อมาได้ออกหมายจับผู้กระทำผิดและดำเนินการจับกุมตัวผู้กระทำผิดได้แล้ว เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2561

2) ความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยและตำรวจเมียนมา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยเหลือส่งกลับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวเมียนมา รวม 73 คน กลับประเทศต้นทาง ณ ศูนย์แรกรับจังหวัดเมียวดี ประเทศเมียนมา ตามขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน (Standard Operating Procedure : SOP) ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา มีการส่งมอบทรัพย์สิน/เงินเยียวยาจากกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ นับเป็นความร่วมมือด้วยดีระหว่างหน่วยงานในประเทศไทย คือ พม. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานอัยการสูงสุด และศาลยุติธรรม ในกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองให้ผู้เสียหายกลับประเทศได้เร็วขึ้น ระยะเวลาโดยเฉลี่ยของผู้เสียหายกลุ่มนี้ คือ 4 เดือน หลังจากนั้นก็จะมีการติดตามผลการส่งกลับในการประชุมด้านการบริหารจัดการรายกรณี (Case Management Meeting : CMM) ต่อไป

3) ความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยและตำรวจอินโดนีเซีย กรณีมีแรงงานประมงเสียชีวิตและถูกฝังศพไว้บนเกาะต่าง ๆ ของประเทศอินโดนีเซีย ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ซึ่งคณะทำงาน TATIP ได้ประสานความร่วมมือกับมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน กระทรวงแรงงาน สื่อมวลชน และญาติผู้เสียชีวิต ร่วมเดินทางไปนำกระดูกศพคนไทย จำนวน 1 ราย บนเกาะเบนจิง่า ที่มีการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลยืนยันแล้วเป็นคนไทย กลับสู่ประเทศไทย เพื่อให้ญาติประกอบพิธีทางศาสนา เมื่อวันที่ 25 - 28 กันยายน 2561

4) ความร่วมมือระหว่างตำรวจไทยและตำรวจสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กรณีผู้เสียหายชาวลาวถูกหลอกให้มาทำงานบนเรือประมงในจังหวัดปัตตานี และได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจปัตตานี จากนั้นถูกผลักดันกลับประเทศต้นทาง แต่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดอุบลราชธานีได้ดำเนินการสัมภาษณ์/คัดแยกผู้เสียหายก่อนผลักดันกลับ ปรากฏว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านการบังคับใช้แรงงานบนเรือประมง จึงส่งให้กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดและผู้เสียหายได้เดินทางกลับประเทศต้นทาง จากนั้นได้ประสานความร่วมมือตำรวจสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นำตัวผู้เสียหายกลับมาสอบปากคำเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2559 และได้ออกหมายจับผู้กระทำผิด เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2560 เจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์สามารถจับกุมผู้ต้องหา

ที่เป็นคนไทยได้ทั้ง 2 คน และเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561 ได้ประสานขอให้นำตัวผู้เสียหายกลับมาเบิกความเป็นพยาน ต่อศาลอีกครั้ง เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2561 ศาลอาญาได้พิพากษาลงโทษจำคุกผู้ต้องหาทั้ง 2 คน คนละ 9 ปี 4 เดือน โทษปรับ 68,000 บาท และต่อมาทางตำรวจสาธารณสุขประจำชาติได้ติดต่อสำนักงานอัยการพิเศษ ฝ่ายคดีค้ามนุษย์ 2 เพื่อประสานคดีพิพากษาคดีดังกล่าว และนำไปสู่การจับกุมตัวผู้ต้องหาซึ่งเป็นนายหน้าฝั่งลาว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินคดีนายหน้าคนดังกล่าว โดยใช้คำพิพากษาเป็นหนึ่งในพยานหลักฐาน

5) ความร่วมมือระหว่างกรมสอบสวนคดีพิเศษและตำรวจกัมพูชา พร้อมหน่วยงานต่อต้านการค้ามนุษย์สืบสวนคดีค้ามนุษย์ข้ามชาติ เมื่อวันที่ 4 - 8 พฤศจิกายน 2561 คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ พร้อมพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้เดินทางไปประเทศกัมพูชา และเข้าพบหารือกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของกัมพูชา สถานเอกอัครราชทูตไทยในกัมพูชา สำนักงานตำรวจแห่งชาติของกัมพูชา องค์กร Cambodian's Crisis Center ในกรุงพนมเปญ สถานีตำรวจจังหวัดกัมปงจาม และสถานีตำรวจอำเภอจังกาเรอ เพื่อติดตามตัวผู้ต้องหาและข้อมูลเกี่ยวกับขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่นอกราชอาณาจักร ในคดีพิเศษที่ 51/2560 ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นคดีค้ามนุษย์จากการนำคนมาขอทาน ซึ่งได้รับพยานหลักฐานสำคัญที่นำไปสู่การออกหมายจับผู้ต้องหาในคดีนี้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างพนักงานสอบสวนได้ส่งเรื่องร้องขอให้พนักงานอัยการสืบพยานในคดีล่วงหน้าสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก จำนวน 2 ราย ณ ศาลอาญากรุงเขมร ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการของพนักงานอัยการ

1.7 ตัวอย่างคดีที่ใช้การถอดบทเรียนมาเป็นแนวทางดำเนินคดี

ในปี 2561 การดำเนินคดีค้ามนุษย์ มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และ องค์กรพัฒนาเอกชน เพิ่มมากขึ้น โดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ มีการดำเนินงานโดยใช้ผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง มีการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายมีความมั่นใจและไว้วางใจในการให้ข้อมูลที่สามารถขยายผลไปยังกลุ่มผู้มีอิทธิพล เครือข่ายหรือองค์กร ตลอดจนใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเป็นเครื่องมือในการสืบสวนติดตามจับกุมผู้ซื้อบริการทางเพศ เป็นการลดอุปสงค์ อุปทาน อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหาย ในระหว่างการดำเนินคดี ตามคดีตัวอย่าง ดังนี้

1.7.1 คดีข่มขู่ทาง Facebook

คดีนี้มีผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กผู้ชายมาร้องทุกข์กับคณะทำงาน TICAC ว่าถูกผู้ต้องหา ซึ่งมีพฤติกรรมใช้ Facebook ปลอมตัวเป็นผู้หญิงชักมาหาผู้เสียหายผ่านกล้องวิดีโอ และหลอกลวงผู้เสียหาย ให้สำเร็จความใคร่ และแอบบันทึกภาพไว้ จากนั้นผู้ต้องหาได้นำภาพผู้เสียหายไปเปิดในกลุ่มไลน์ (กลุ่มปิด) และคิดค่าบริการเข้าดูครั้งละ 300 บาท โดยจะกระทำกับผู้เสียหายที่เป็นเด็กผู้ชายที่มีรูปร่าง หน้าตาดี และอยู่ในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง โดยมีการบังคับข่มขู่ให้ผู้เสียหายกระทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง หากไม่ทำจะปล่อยภาพ/คลิปวิดีโอลงประจานในโซเชียลต่าง ๆ คณะทำงาน TICAC จึงบูรณาการการทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ทำการสืบสวนเชิงลึกจนทราบชื่อ นามสกุล และที่อยู่ของผู้ต้องหา จากนั้นได้รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อร้องขอต่อศาลออกหมายค้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2560 คณะทำงาน TICAC ได้ร่วมกับชุดสืบสวน กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ นำหมายค้นไปทำการตรวจค้นที่อยู่ของผู้ต้องหา พบสื่อลามกพร้อมของกลางดังกล่าว และได้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดฐาน “1. ผลิต ครอบครอง และเผยแพร่ สื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น 2. นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ และ 3. ค้ามนุษย์”

จากการสอบสวน สัมภาษณ์ คัดแยกผู้เสียหาย โดยมีการบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน ได้แก่ หน่วยสืบสวนเพื่อความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigations : HSI) โครงการฮัก มูลินี เอ - ทเวนตีวัน และบ้านพักเด็กและครอบครัวกรุงเทพ โดยยึดหลักผลประโยชน์ของผู้เสียหายเป็นสำคัญ จนสามารถขยายผลไปสู่เด็กที่เป็นผู้เสียหายได้เพิ่มอีก 5 คน ซึ่งถูกกระทำในลักษณะเดียวกัน และได้ช่วยเหลือนำตัวผู้เสียหายมาร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน จากนั้นได้ขยายผลไปสู่การจับกุมผู้ต้องหารายอื่นที่เป็นคดีค้ามนุษย์ได้อีกที่จังหวัดพัทลุง โดยมีลักษณะการกระทำความผิดคล้ายกัน โดยคดีนี้ได้ยึดหลักผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในการทำงานอย่างแท้จริง

และเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2561 พนักงานสอบสวนกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้สรุปสำนวนการสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องผู้ต้องหา พร้อมทั้งติดตามการดำเนินคดีทุกชั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย การพาเด็กผู้เสียหายไปเบิกความในชั้นศาล เพื่อให้ศาลเห็นพฤติการณ์ที่ร้ายแรงของผู้ต้องหาอีกด้วย ต่อมาเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2561 ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยให้จำคุก 52 ปี จำเลยรับสารภาพ ลดกึ่งหนึ่ง คงเหลือจำคุก 25 ปี 12 เดือน 10 วัน ริบของกลาง ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายทั้งหมด รวมเป็นเงิน 3,038,000 บาท และให้คิดหักจากค่าเสียหายที่จำเลยวางศาลให้แก่ผู้เสียหายทั้ง 6 คน คนละ 30,000 บาท เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 ออกจากยอดหนี้ดังกล่าว

1.7.2 คดียูกันดา

คณะทำงาน TATIP TICAC สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้รับข้อมูลจากองค์กรพัฒนาเอกชน (มูลินีไนท์ไลท์ และมูลินี เอ - ทเวนตีวัน) ทราบว่า มีหญิงสาวชาวยูกันดาถูกลอกลงมาทำงานแล้วยึดหนังสือเดินทาง แจ้งหนี้เกินจริง และทำการแสวงหาประโยชน์โดยบังคับให้ค้าประเวณีเพื่อปลดหนี้ จำนวน 3 ราย จึงร่วมกับตำรวจภูธรภาค 2 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการตำรวจท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และศูนย์ ACT พัทยา วางแผนและช่วยเหลือ จนสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้จำนวน 2 ราย และออกหมายจับ จำนวน 3 ราย ดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

จากการเข้าสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายของพนักงานสอบสวน สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง นักจิตวิทยาของ พม. นักจิตวิทยาขององค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ช่วยเหลือผู้เสียหายชาวยูกันดา ซีเรีย แทนซาเนีย และเอริเทรีย ได้อีกจำนวน 15 ราย ซึ่งถูกเครือข่ายผู้กระทำความผิดชาวยูกันดา และเพื่อนร่วมชาติ หลอกลงมาทำงานร้านอาหารหรือสปา บังคับให้ค้าประเวณีเพื่อใช้หนี้เงินที่เกินจริง โดยยึดหนังสือเดินทาง เพื่อมิให้ผู้เสียหายหลบหนี โดยสามารถจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นชาวต่างชาติทั้งหมดเพิ่มขึ้นอีก จำนวน 15 คดี ออกหมายจับผู้ต้องหา 20 หมาย จับกุมตัวได้ 4 ราย

คดีนี้เป็นคดีที่มีการสืบสวนขยายผลเพื่อทำลายเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยได้มีการร้องขอเพื่อนำพยานผู้เสียหายไปขอสืบพยานล่วงหน้าก่อนฟ้องคดีอาญาต่อศาล มีการประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ขณะผู้เสียหายอยู่ในความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ มีการจัดให้ผู้เสียหายฝึกอาชีพที่ผู้เสียหายสนใจ และศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีแล้ว จำนวน 1 คดี โดยพิพากษาให้จำคุก 4 ปี 6 เดือน ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เป็นเงินจำนวน 1,075,143 บาท ส่วนคดีที่เหลืออยู่ระหว่างการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและมีความเห็นทางคดีเสนอพนักงานอัยการพิจารณาต่อไป

1.7.3 คดี Black Wrist จังหวัดสุรินทร์

ความสำเร็จของการเพิ่มศักยภาพแก่เจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยการทำงานเป็นทีมของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศไทย ร่วมมือกับหน่วยงานต่างประเทศและองค์กรพัฒนาเอกชน ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดสถานหนัก

วันที่ 16 พฤศจิกายน 2560 สำนักงานองค์การตำรวจสากล (INTERPOL) ได้วิเคราะห์ระบบฐานข้อมูล INTERPOL ICSE พบสื่อลามกอนาจารเด็กชาย เป็นคลิปวิดีโอและภาพถ่ายถูกเผยแพร่ในเว็บไซต์ เด็กชายในวิดีโอได้สวมใส่สายรัดข้อมือสีดำ (Black Wrist) ภาษาที่พูดคุยกันและเสียงเพลงประกอบในวิดีโอ เป็นภาษาไทย INTERPOL จึงแจ้งให้กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐฯ ประจำปีประเทศไทยดำเนินการกับเว็บไซต์ดังกล่าว

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้บูรณาการหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมการปกครอง ร่วมมือกันสืบสวนโดยมีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต่างประเทศที่มีที่ตั้งในประเทศไทย และองค์กรพัฒนาเอกชน เข้าร่วมประชุมและให้คำปรึกษาแนะนำเจ้าหน้าที่ของไทยด้วย ได้แก่ ตำรวจสหพันธรัฐออสเตรเลีย สำนักงานตำรวจสากล และสำนักงานสืบสวนความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐฯ พบข้อเท็จจริงว่า เว็บไซต์ดังกล่าวถูกทำขึ้นในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ โดยผู้ต้องหาเป็นคนไทย เป็นผู้จัดทำ ดูแล และเป็นเจ้าของเว็บไซต์ เก็บเงินค่าเช่ารูปภาพและวิดีโอลามกอนาจารเด็กชายจากสมาชิก จึงร่วมกันวางแผนตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีนี้

วันที่ 16 มกราคม 2561 เจ้าหน้าที่จากกรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมการปกครอง ร่วมกันเข้าตรวจค้นและจับกุมได้ผู้ต้องหาเป็นชายไทย จำนวน 1 คน ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ และทีมสหวิชาชีพได้ช่วยเหลือคุ้มครองเด็กชายอายุระหว่าง 11 - 13 ปี จำนวน 5 คน เข้าสู่การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ปรากฏว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้ง 5 คน และส่งตัวผู้ต้องหาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสอบสวนดำเนินคดีในความผิดฐานค้ามนุษย์

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์ ได้ดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองฟื้นฟูเยียวยาเด็กชายผู้เสียหายทั้ง 5 คน และดำเนินการให้ผู้เสียหายได้รับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 คนละ 15,000 บาท

วันที่ 23 พฤษภาคม 2561 ศาลพิพากษาลงโทษสถานหนักจำคุก 146 ปี รับสารภาพ ลดโทษให้จำคุก 50 ปี และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย รวมเป็นจำนวนเงิน 2,500,000 บาท ภายหลังการจับกุมคดีนี้ ตำรวจออสเตรเลียได้มีการสืบสวนขยายผลจับกุมเครือข่ายผู้กระทำความผิดในประเทศออสเตรเลียได้ผู้กระทำความผิดจำนวน 1 คน ดำเนินคดีตามกฎหมาย

2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

ประเทศไทยยังคงยึดหลักการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยค้ำประกันว่าบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกและระบุว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จะได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองตามสิทธิและตามความประสงค์ของผู้เสียหายตามหลักการยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim Centered Approach) ตั้งแต่ได้รับการช่วยเหลือจนถึงการส่งกลับคืนสู่สังคมอย่างปลอดภัย และให้พวกเขาสามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างยั่งยืนและไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายซ้ำในอนาคต

ผลลัพธ์การดำเนินงานที่สำคัญในปี 2561

- ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองของรัฐ เพิ่มขึ้น จาก 360 คน ในปี 2560 เป็น 401 คน ในปี 2561 และมีอีก 15 คน เลือกรับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองเอกชน โดยระยะเวลาเฉลี่ยที่อยู่ในสถานคุ้มครองคือ ไม่เกิน 6 เดือน
- ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการเยียวยาตามสิทธิจากเงินกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น เป็นเงิน 6.15 ล้านบาท และได้มีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกว่า 77.56 ล้านบาท
- ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 65 คน ในสถานคุ้มครองสามารถออกไปทำงานภายนอกได้ ส่วนอีก 290 คน ที่ไม่สามารถออกไปทำงานภายนอกได้ ได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานภายในสถานคุ้มครอง รวมได้รับรายได้ทั้งหมดกว่า 2,697,543 บาท
- มีการพัฒนาระบบการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกอบรม Trauma - Informed Care Victims Specialist อบรมล่ามในภูมิภาค จัดทำเอกสารแจ้งสิทธิ 7 ภาษา และคู่มือการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เป็นต้น
- หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ มีความร่วมมือกันอย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้ครอบคลุมทุกมิติ

2.1 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองที่ค้ำถึงผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจ¹³

1) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีสิทธิที่จะตัดสินใจเข้ารับการคุ้มครอง

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีสิทธิที่จะตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่าจะเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ เอกชน หรือเลือกที่จะไม่เข้ารับการคุ้มครอง โดยกลับไปอยู่กับครอบครัวหรือพื้นที่ที่ตนเองตัดสินใจว่ามีความปลอดภัย ในปี 2561 ภายหลังจากสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีผู้เสียหายที่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง จำนวน 401 คน เป็นชาย 198 คน หญิง 203 คน เมื่อเทียบกับปี 2560 ซึ่งมีจำนวน 360 คน จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้เสียหายที่เลือกเข้ารับการคุ้มครองเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้เสียหายได้รับทราบสิทธิของตนเองที่จะได้รับและกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองของสถานคุ้มครอง จากเอกสารแจ้งสิทธิที่ได้รับตั้งแต่กระบวนการคัดแยก

นอกจากนี้ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 15 คน เลือกเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองเอกชน (ตามที่รัฐบาลไทยออกกระเปาะฯ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการเข้ารับการคุ้มครองสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ไม่ประสงค์จะเข้ารับการคุ้มครองในหน่วยงานรัฐ) ทั้งนี้ ในปี 2561 มีองค์กรเอกชนที่เข้ามาร่วมดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยจดทะเบียนเป็นสถานคุ้มครองเอกชน 2 แห่ง

ตารางที่ 22 จำนวนผู้เสียหายจำแนกตามรูปแบบการถูกแสวงหาประโยชน์ สัญชาติ อายุ และเพศ

สัญชาติ	รูปแบบการถูกแสวงหาประโยชน์ (จำแนก เพศ/กลุ่มอายุ)																								รวม
	การค้าประเวณี						การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ						การนำมาขอตาน						การอื่นใดคล้ายการขูดรีด						
	0 - 14		15 - 17		18 ขึ้นไป		0 - 14		15 - 17		18 ขึ้นไป		0 - 14		15 - 17		18 ขึ้นไป		0 - 14		15 - 17		18 ขึ้นไป		
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
ไทย	12	34	13	83	1	6	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	152	
เมียนมา	-	-	-	2	-	9	3	1	-	2	11	3	-	-	-	-	-	-	2	4	4	106	14	161	
ลาว	-	1	1	6	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	
กัมพูชา	-	-	-	-	-	-	-	6	-	2	32	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	
เวียดนาม	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
ยูกันดา	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	
โรฮีนจา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	2	6	6	19
ไม่มีสถานะ	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	
รวม	12	35	14	92	1	32	3	7	-	4	47	3	1	1	-	-	-	-	2	3	6	6	112	20	
	47		106		33		10		4		50		2		-		-		5		12		132		401
	186						64						2						149						

¹³ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 6

2) การนำระบบ Victim Impact Statement มาใช้ในชั้นศาล

รายงานผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์

ผมชื่อเด็กชายเอ (นามสมมติ) อายุ 14 ปี ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ก่อนเกิดเหตุการณ์ผมมีมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบข้าง ร่าเริง แจ่มใส สนุกสนาน ผมชอบเข้าสังคม แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ผมโดนผู้ต้องหาขู่และหลังจากที่ผมทราบว่ารูปภาพเปลือยของผมถูกปล่อยใน TWITTER พร้อมกับชื่อโรงเรียนและวงดนตรีของผม ผมเกิดความเครียดเป็นอย่างมาก ผมนอนไม่หลับ ผมปวดหัวบ่อย ๆ และไม่กล้าคุยกับใคร ผมค่อนข้างอายและอีกอย่างผมเป็นนักดนตรีในวงดนตรีไทยของโรงเรียนที่ทำผลงานในระดับประเทศ ทำให้หลายคนรู้จักผม ผมไปที่ไหนก็กลัวคนรู้ ทุกวันผมใช้เวลาค้นหาไปตามเว็บต่าง ๆ เพื่อบล็อกรายงานภาพของตัวเองแต่ก็พบว่าภาพของผมถูกโพสต์โฆษณาไปเรื่อย ๆ เหตุการณ์ยิ่งแย่ขึ้นไปอีกเมื่อรุ่นพี่ในวงดนตรีไปพบภาพและมาถามผมมีอยู่วันหนึ่งผมคิดอยากทำร้ายตัวเองและอยากฆ่าตัวตาย แต่พอคิดได้เลยตัดสินใจไปแจ้งความ ทุกวันผมใช้ชีวิตด้วยความหวาดกลัว ผมกลัวเพื่อนรู้จะทำให้ผมเสียชื่อเสียง เวลาเดินไปไหนกลัวคนที่มองผมจะเคยเห็นภาพของผม ผมกลัวพ่อแม่รู้ ผมไม่อยากให้ท่านเสียใจไม่อยากทำร้ายครอบครัว พอแจ้งความก็กลัวผู้ต้องหาจะมาแก้แค้นและปล่อยภาพผมอีก ผมยังโทษตัวเองที่สร้างความอับอายให้ครอบครัวและเป็นเหตุการณ์ที่โหดร้ายต่อความรู้สึก เป็นความทรงจำไม่ดีในชีวิต ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตผมในทุกวันนี้ ผมคงไม่สามารถลืมมันได้ตลอดชีวิต และไม่อยากให้คนร้ายทำแบบนี้กับเด็กคนอื่น ๆ อีก

ข้อมูลจากการทำงานของโครงการ HUG

สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้ริเริ่มนำรูปแบบรายงานผลกระทบจากการตกเป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือ Victim Impact Statement มาใช้แถลงต่อศาล โดยในระหว่างการเข้ารับการคุ้มครอง ระยะเวลาหนึ่ง เจ้าหน้าที่ในสถานคุ้มครอง จะร่วมกับผู้เสียหายประเมินถึงผลกระทบที่ผู้เสียหายได้รับที่ไม่สามารถมองเห็นจากภายนอกได้ แต่เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้เสียหาย ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น อาการซึมเศร้า ซบเซาอยู่คนเดียว ไม่ร่าเริง ไม่เข้าสังคม เป็นต้น นำมาประกอบกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การรักษาพยาบาล และจัดทำเป็นรายงานผลกระทบของผู้เสียหายเพื่อใช้แทนการให้ผู้เสียหาย ขึ้นแถลงคำให้การในชั้นศาล โดยในปีที่ผ่านมา เริ่มดำเนินการใช้รูปแบบนี้ ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ผู้เสียหายได้ จำนวน 3 คดี มีผู้เสียหาย 6 ราย เป็นจำนวนเงินที่เรียกร้อง 28,706,300 บาท ประเด็นสำคัญ คือ ผู้เสียหายไม่ต้องพูดซ้ำในเรื่องที่กระทบต่อสภาพจิตใจของตนเองอีกครั้ง

3) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองได้ออกไปทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 80 คน เป็นชาย 40 คน และหญิง 40 คน ที่ได้รับการประเมินความพร้อมว่ามีทักษะอย่างเพียงพอที่จะสามารถออกไปภายนอกสถานคุ้มครองได้ออกไปทำกิจกรรมร่วมกับผู้เสียหายที่มาจากสถานคุ้มครองอื่น ในรูปแบบของกิจกรรมค่ายสานสัมพันธ์ เพื่อฝึกทักษะการอยู่ร่วมกัน การให้เกียรติแก่เพศตรงข้าม และทักษะอื่น ๆ สำหรับเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคม

4) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน

4.1) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ที่เลือกเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ จะได้รับการ

กรณีผู้เสียหายฯ คนไทย

ความประสงค์ของผู้เสียหาย: ความปลอดภัยของผู้เสียหาย, อยู่ในสังคมได้อย่างยั่งยืน

ผู้เสียหายที่ส่งกลับคืนสู่สังคมในปี 2561: 103 ราย

เหตุผลที่ผู้เสียหายยังคงรับการคุ้มครอง:

- กลุ่มเด็กที่อยู่ระหว่างการศึกษาต่อ
- ผู้เสียหายที่ครอบครัวยังไม่พร้อมรับกลับไปดูแล

การติดตามประเมินผล:

โดย:

- สถานคุ้มครองที่ส่งกลับผู้เสียหาย: 3
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์: 6 จังหวัด

รวม: 12

กรณีผู้เสียหายฯ ต่างชาติ

ความประสงค์ของผู้เสียหาย: ประเทศต้นทางที่ยั่งยืนสัญชาติ, กระบวนการทางคดีเสร็จสิ้น

ผู้เสียหายฯ ต่างชาติที่ส่งกลับคืนสู่สังคมในปี 2561

เมียนมา	123 ราย
ลาว	28 ราย
กัมพูชา	35 ราย
ยูกันดา	13 ราย
อื่นๆ	2 ราย
รวม	201 ราย

การติดตามประเมินผล (เมียนมา, ลาว, กัมพูชา)

การประชุม Case Management Meeting (CMM) ซึ่งผลักดันเป็นเจ้าภาพทุก 6 เดือน

ด้านการช่วยเหลือคุ้มครองตามกระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ การฟื้นฟูเยียวยาด้านร่างกายจิตใจ ตลอดจนการช่วยเหลือเยียวยาในด้านอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้เสียหาย ภายหลังจากกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองในด้านต่าง ๆ ลื่นสุดลงแล้ว ผู้เสียหายเหล่านั้นจะได้รับการส่งกลับคืนสู่สังคม ภายใต้อหุ้การ **“มีความปลอดภัยมีหน่วยงานพื้นที่ต้นทางรองรับ ประคับประคอง และไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซ้ำ”**

แผนภาพที่ 5 การส่งกลับคืนสู่สังคม

4.2) ระยะเวลาในการเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง รัฐบาลไทยมุ่งหวังว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะอยู่ในสถานคุ้มครองด้วยระยะเวลาที่สั้นที่สุด เพื่อให้สามารถกลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้อย่างยั่งยืน แม้ว่าจะมีข้อจำกัดหลายประการทั้งเรื่องของกระบวนการทางคดี การพิสูจน์สัญชาติหรือแม้แต่ความปลอดภัยและความประสงค์ของผู้เสียหายจากข้อมูลระยะเวลาในการอยู่ในสถานคุ้มครองของผู้เสียหาย ที่รับเข้าและส่งกลับคืนสู่สังคม โดยในปี 2560 กับปี 2561 จะเห็นได้ว่าระยะเวลาที่ผู้เสียหายอยู่ในสถานคุ้มครองส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน

ช่วงระยะเวลาที่อยู่ในสถานคุ้มครอง	จำนวนผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง	
	2560	2561
น้อยกว่า 3 เดือน	103	41
มากกว่า 3 - 6 เดือน	83	92
มากกว่า 6 - 9 เดือน	75	20
มากกว่า 9 เดือน - 1 ปี	32	6
มากกว่า 1 - 2 ปี	25	-
มากกว่า 2 ปีขึ้นไป	-	-
ผู้เสียหายรวม	318	159
ระยะเวลาอยู่นานสุด (วัน)	327	297
ระยะเวลาอยู่สั้นสุด (วัน)	2	0

แผนภาพที่ 6 ระยะเวลาในการเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ

4.3) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยจะได้รับการคุ้มครองตามสิทธิที่พึงได้รับ มีการวางแผนการช่วยเหลือร่วมกัน จนกระทั่งสามารถกลับคืนสู่ครอบครัว และจะมีการติดตามภายหลังการส่งกลับคืนสู่สังคมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน

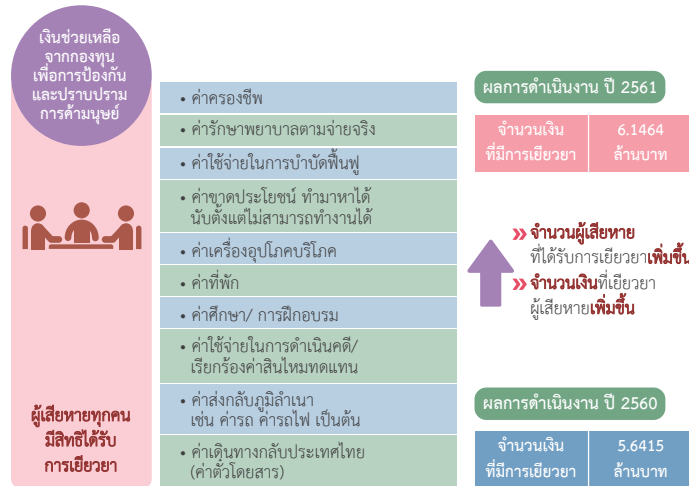
...หนึ่งในคดีค้ามนุษย์ที่เป็นคดีน่าสนใจในปี 2560 คือ คดีค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือที่มีการดำเนินคดีค้ามนุษย์และคดีที่เกี่ยวข้อง กว่า 47 คดี มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวม 5 คน แม้ 2 ใน 5 ไม่ประสงค์ที่จะรับการช่วยเหลือ แต่ผู้เสียหายอีก 3 ราย ได้รับการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 ยังคงมีการติดตามช่วยเหลือผู้เสียหาย โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และมูลนิธิ เอ - ทเวนตีวัน ผลการติดตามพบว่า ผู้เสียหายรายที่ 1 ยังคงอยู่ในโปรแกรมคุ้มครองพยานและได้รับเงินดำรงชีพจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีสุขภาพแข็งแรงดีทั้งตนเองและบุตร อาศัยอยู่ในบ้านพักของมูลนิธิแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ และเข้าเรียนในระบบการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้เสียหายรายที่ 2 ปัจจุบันกลับไปอาศัยอยู่กับครอบครัวที่ภูมิลำเนาพร้อมทั้งเลี้ยงดูบุตรไปด้วย ยังไม่ได้ทำงาน ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง อาศัยรายได้จากครอบครัวที่ประกอบอาชีพทำการเกษตร เบื้องต้นได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อเรียนทำเล็บ แต่มีปัญหาสุขภาพจึงเรียนไม่จบ โครงการ HUG ได้ประสานแหล่งทุนให้การสนับสนุนเพื่อเป็นทุนตั้งต้น จำนวน 10,500 บาท มูลนิธิเอ - ทเวนตีวัน ช่วยวางแผนการทำธุรกิจ (เลี้ยงหมู) และ พม. จะสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ต่อไป ผู้เสียหายรายที่ 3 ปัจจุบันได้รับเงินจากกองทุนฯ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในระบบปกติ ค่าครองชีพและค่าเครื่องอุปโภคบริโภคตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ ผู้เสียหายจะได้รับค่าใช้จ่ายจนกว่าจะเรียนจบหลักสูตร...

...ดช.เบิร์ต อายุ 13 ปี หลังจากตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีได้เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ เนื่องจากเด็กให้ความร่วมมือในการเป็นพยาน ภายหลังเข้ารับการคุ้มครองได้รับการปรับสภาพในเบื้องต้น เพื่อให้เด็กเข้าใจกระบวนการ แนวทาง สาเหตุที่เด็กต้องเข้ารับการคุ้มครอง เด็กได้รับสิทธิต่าง ๆ ในฐานะที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เช่น เงินกองทุน การช่วยเหลือด้านปัจจัยสี่ สิทธิการรักษาพยาบาล การตรวจคัดกรอง 3 โรคอันตราย การปรับสภาพจิตใจเพื่อไม่ให้เด็กโทษตัวเอง และลดความวิตกกังวล ตลอดจนมีการพูดคุยกับเด็กเพื่อคอยสังเกตพฤติกรรมเพื่อให้ความช่วยเหลือเป็นระยะ ก่อนส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว ได้มีกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนส่งคืนสู่สังคม โดยได้มีการพูดคุยร่วมกับครอบครัวถึงสาเหตุของปัญหาที่ทำให้เด็กเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ทำให้ครอบครัวได้ทบทวนถึงแนวทางในการเลี้ยงดูเด็ก ได้ประสานโรงเรียนที่เด็กกำลังศึกษาอยู่พร้อมกับสอบถามในเรื่องการศึกษาและพฤติกรรมพบว่าเด็กไม่มีปัญหาเรื่องการเรียน เจ้าหน้าที่ได้พูดคุยกับเด็กเพื่อสอบถามความพร้อมในการกลับคืนสู่ครอบครัว โดยเด็กพร้อมที่จะปรับปรุงตัวเพื่อสร้างความเชื่อใจให้กับครอบครัว หลังจากส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว ได้ติดตามเยี่ยมบ้าน พบว่าครอบครัวและเด็กมีกติกาการอยู่ร่วมกัน ครอบครัวดูแลเด็กได้ดีขึ้น เด็กเข้าใจกฎกติกาของครอบครัว และปรับตัวได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยความสำเร็จ คือการทำงานกับครอบครัว สถานคุ้มครองจะให้บริการและปรับสภาพเด็กตามสิทธิที่พึงจะได้รับเพียงแค่นั้นในเบื้องต้น แต่หากครอบครัวเพียงแค่นี้เข้าใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รับรู้ถึงช่องว่างที่จะเกิดปัญหาพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อตัวเด็ก ก็จะทำให้เด็กไม่ได้รู้สึกโดดเดี่ยวที่จะข้ามผ่านปัญหา เหมือนเป็นการได้รับพลังใจจากครอบครัวที่พร้อมจะสู้ และเปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน

2.2 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาตามสิทธิที่พึงได้รับ รวมไปถึงการช่วยเหลือทางกฎหมายและการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ¹⁴

1) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการเยียวยาจากเงินกองทุน

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคน มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นเงินเยียวยาที่รัฐบาลให้การสนับสนุน ในปี 2561 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทั้งที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ สถานคุ้มครองของเอกชน และที่ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง ได้รับการเยียวยาจากเงินกองทุนฯ เพิ่มขึ้น โดยผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครอง จะมีบัญชีเงินฝากของแต่ละคน ซึ่งสามารถตรวจสอบยอดเงินที่ตนเองได้รับได้ และหากไม่เข้ารับการคุ้มครอง เงินช่วยเหลือจะโอนเข้าบัญชีของผู้เสียหายโดยตรง เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าพวกเขาจะได้รับการช่วยเหลือเยียวยาตามความเหมาะสม

แผนภาพที่ 7 เงินช่วยเหลือเยียวยาที่ผู้เสียหายได้รับจากกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ไม่เพียงแต่ที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐเท่านั้นที่จะได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการคุ้มครองทางกฎหมาย แต่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทุกคน หากมีความประสงค์ที่จะขอรับการช่วยเหลือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ได้แก่ การขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรแก่ผู้เสียหายต่างด้าว การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนการบังคับคดีเพื่อนำทรัพย์สินจากผู้กระทำผิดมาชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย อีกทั้งยังมีบุคลากรที่จะสนับสนุนให้การช่วยเหลือด้านกฎหมายที่อยู่ในสถานคุ้มครองของรัฐ ทั้ง 9 แห่ง และมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาสนับสนุนกระบวนการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย เช่น มูลนิธิเอ - ทเวนตีวัน สำนักงานกฎหมายเอสอาร์ มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา เป็นต้น โดยสนับสนุนการช่วยเหลือทั้งในเรื่องกระบวนการดำเนินคดี และการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล

3) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับการช่วยเหลือในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กำหนดให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ เพื่อเยียวยาความเสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการถูกระงับการทำธุรกรรมด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมจากการแสวงหาประโยชน์ของขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งมีทั้งความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ เสรีภาพ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยความประสงค์ของผู้เสียหายและเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหาย ในปี 2561 ประเทศไทยได้ดำเนินการจัดประชุมเพื่อกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยมีผลการดำเนินการ ดังนี้

¹⁴ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 6

ตารางที่ 23 จำนวนผู้เสียหายและค่าสินไหมทดแทนที่มีการเรียกร้องจากผู้กระทำผิด

จำนวนคดีที่มีการประชุมเพื่อกำหนดค่าสินไหมทดแทน	จำนวนผู้เสียหาย (ราย)	จำนวนเงินที่เรียกร้องค่าสินไหมทดแทน (ล้านบาท)
49 คดี	116	77.56

• รูปแบบการใช้แรงงาน	45	16.4206
• รูปแบบการค้าประเวณี	45	58.5039
• รูปแบบขอตาน	2	1.8740
• แสวงประโยชน์จากการชู้ตริต	24	0.7341

ประเภทความเสียหายที่มีการเยียวยา	จำนวนผู้เสียหาย (ราย)	จำนวนเงิน (ล้านบาท)
ความเสียหายต่อทรัพย์สิน	28	3.62
ความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย	21	15.76
ความเสียหายต่อจิตใจ	32	9.23
ความเสียหายต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	30	8.66
ความเสียหายต่อชื่อเสียง	25	5.24
ค่าขาดประโยชน์นำมาหาได้	23	3.62
ความเสียหายต่อเสรีภาพ	30	5.45

...“ผู้เสียหายเพศชาย อายุ 47 ปี ถูกแสวงประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานในเรือประมง ซึ่งเดินทางไปหาปลาที่น่านน้ำในประเทศอินโดนีเซีย โดยต้องทนทำงานในเรือประมงด้วยความไม่เต็มใจ เป็นเวลา 4 ปี ร่างกายรับสภาพไม่ไหว มีการเจ็บป่วยบริเวณหลัง และถูกได้กักตัวทำร้ายร่างกาย หลังจากเรือเทียบฝั่ง ได้หลบหนี ไปทำงานรับจ้างทั่วไป แต่มีปัญหาทะเลาะวิวาทกับเพื่อนร่วมงาน จึงถูกพาตัวไปส่งยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และถูกส่งตัวกลับประเทศไทย ต่อมาเข้ารับการคุ้มครองที่สถานคุ้มครอง เจ้าหน้าที่ได้ปฐมุนิเทศแจ้งสิทธิให้ทราบ พาไปตรวจร่างกายและประเมินสภาพจิตใจ ผู้เสียหายมีปัญหาสุขภาพ เป็นไส้เลื่อน จึงได้ประสานโรงพยาบาลในการส่งตัวเข้าตรวจรักษาและทำการผ่าตัด จากนั้นได้ดำเนินการประสานสำนักทะเบียนอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในการขอคัดสำเนาและจัดทำเอกสารบัตรประจำตัวประชาชนและดำเนินการยื่นคำร้องต่อพนักงานตรวจแรงงานเรียกร้องค่าจ้างค้างจ่ายจากนายจ้างประสานหน่วยงานในพื้นที่ติดตามเยี่ยมครอบครัว และดำเนินการขอรับเงินจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นค่าขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ ซึ่งได้รับ จำนวน 67,700 บาท ส่วนค่าจ้างค้างจ่ายได้มีการประณิประนอมกับนายจ้าง และนายจ้างยินยอมจ่ายค่าจ้างค้างจ่าย เป็นเงิน 150,000 บาท ปัจจุบันผู้เสียหายกลับไปอยู่กับครอบครัว และประกอบอาชีพใหม่ โดยนำเงินที่ได้ไปลงทุนขายของภายในหมู่บ้าน...”

ปัจจัยความสำเร็จ ได้มีการแจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้แก่ผู้เสียหายได้รับทราบตั้งแต่แรกอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เสียหายได้รับความช่วยเหลือตามกระบวนการการเยียวยาจิตใจ การรักษาพยาบาล ได้รับการเรียกร้องเรื่องเงินค่าจ้างค้างจ่าย ผู้เสียหายจึงให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วยดี

2.3 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองสามารถออกไปทำงานภายนอกได้ ส่วนกลุ่มที่ไม่สามารถออกไปทำงานภายนอกได้ ก็ได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานในสถานคุ้มครอง¹⁵

ภายหลังจากเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองระยะหนึ่งแล้ว ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีสิทธิและมีทางเลือกที่จะทำงานได้ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะของตนเองและสร้างรายได้ในระหว่างรับการคุ้มครอง โดยสามารถเลือกทำงานได้ทั้งภายในและภายนอกสถานคุ้มครอง โดยมีกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและสถานประกอบการสนับสนุนการทำงานของผู้เสียหายดังกล่าว

1) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสถานคุ้มครองสามารถออกไปทำงานภายนอกได้

การออกไปทำงานภายนอกของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เป็นหนึ่งในมาตรการที่ช่วยลดความกังวลใจของผู้เสียหายที่อยู่ในระหว่างรอกระบวนการส่งกลับและคืนสู่สังคม โดยในปี 2561 มีผู้เสียหายที่ออกไปทำงานภายนอกจำนวน 65 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้เสียหายเพศชาย ประเภทงานได้แก่ งานก่อสร้าง และงานร้านขายขนม (เบเกอรี่) เป็นต้น โดยยึดหลักการพิจารณาเรื่องความปลอดภัยและไม่กระทบต่อการช่วยเหลือในเรื่องคดีเป็นสำคัญ ซึ่งการออกไปทำงานทำให้ผู้เสียหายมีรายได้และลดภาวะความตึงเครียดระหว่างรอกระบวนการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรายได้จากการออกไปทำงานภายนอกนี้ ผู้เสียหายบางส่วนสามารถส่งกลับไปให้ครอบครัวได้ หรือผู้เสียหายบางรายก็สะสมรายได้เหล่านี้ไว้เพื่อนำกลับไปเป็นเงินทุนสำหรับการเริ่มต้นชีวิตใหม่ เมื่อกลับคืนสู่สังคมแล้ว

แผนภาพที่ 8 การจัดหางานให้แก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่อยู่ในสถานคุ้มครองฯ

¹⁵ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 6

2) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ที่ออกไปทำงานภายนอกไม่ได้ สามารถรับงานเข้ามาทำในสถานคุ้มครอง บางรายได้ค่าตอบแทนการทำงานจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ผู้เสียหายส่วนหนึ่งที่ไม่ประสงค์ออกไปทำงานภายนอกสถานคุ้มครอง หรือมีเหตุผลอื่น เช่น เรื่องความปลอดภัย หรือเหตุผลส่วนตัว เป็นต้น สถานคุ้มครองจะดำเนินการรับงานจากสถานประกอบการภายนอก เข้ามาให้ผู้เสียหายทำ โดยในปี 2561 มีผู้เสียหายที่ทำงานภายในสถานคุ้มครอง จำนวน 290 คน ได้แก่

จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ซึ่งมาจากการฝึกทักษะอาชีพภายในหน่วยงาน โดยนำออกไปจำหน่ายทั้งร้านค้าภายในสถานคุ้มครองฯ การออกร้านตาม สถานที่ต่าง ๆ รวมถึงการจำหน่ายในร้าน “ทอฝัน By พม.” ที่กระจายอยู่ 4 สาขา ได้แก่ ร้านวังสะพานขาว ถนน กระจ่าง พม. ศูนย์การค้า Siam Discovery, Central Festival East Ville และศูนย์การค้า Yes บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ นอกจากนี้ ได้มีการหารือร่วมกับองค์กร NOMI

Network เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ “ทอฝัน By พม.” ให้สอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคมปัจจุบัน การพัฒนาผลิตภัณฑ์เบเกอรี่ จัดทำเป็น Box Set สำหรับบริการหน่วยงาน ภายนอกที่สั่งจองสำหรับการประชุมหรือการอบรมสัมมนาต่าง ๆ และสถานคุ้มครองบางแห่งมีการเปิดร้าน อาทิ ร้านเสริมสวย “นารีบิวตี้” ร้านกาแฟ “Nari Coffee” ในหน่วยงาน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ผู้เสียหายอีกทางหนึ่ง

พม. ได้ออกหลักเกณฑ์เพื่อใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นค่าตอบแทนเพื่อการจ้างงานในหน่วยงานภาครัฐ สำหรับเป็นมาตรการเยียวยาผู้เสียหายที่ไม่สามารถออกไปทำงาน หรือไม่ประสงค์ออกไปทำงานภายนอกสถานคุ้มครอง ให้มีรายได้และลดความกังวลใจที่จะต้องอยู่รอกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองในแต่ละด้าน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 เป็นต้นมา โดยค่าตอบแทนการจ้างงาน

สำหรับการทำงานในสถานคุ้มครอง ได้รับค่าตอบแทนวันละ 200 บาท โดยงานที่จะจ้างจำแนกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) **งานบริการทั่วไป** เช่น ผู้ช่วยคนครัว งานสนาม งานสำนักงาน เป็นต้น และ 2) **งานช่วยแปลภาษา** โดย พม. จัดโครงการนำร่อง อบรมเตรียมความพร้อมให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่มีทักษะการเป็นผู้ช่วยประสานงานด้านภาษา เมื่อวันที่ 21 - 24 พฤษภาคม 2561 โดยผู้เสียหายจะได้พัฒนาทักษะการแปลคำศัพท์ที่ถูกต้อง ในกระบวนการคุ้มครอง และจะได้รับการจ้างงานเป็นผู้ช่วยการแปลภาษาในการจัดกิจกรรมในสถานคุ้มครอง มีค่าตอบแทน

ชั่วโมงละ 100 บาท ซึ่งการจ้างงานทั้ง 2 ลักษณะ มีคณะกรรมการในหน่วยงานพิจารณากำหนดคุณสมบัติ เพื่อให้มีการหมุนเวียนและมีรายได้จากการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน

2.4 การพัฒนาระบบการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ระบบการช่วยเหลือคุ้มครองของประเทศไทยเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เสียหาย

ตารางที่ 24 การอบรมพัฒนาศักยภาพด้านการช่วยเหลือคุ้มครองสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

หลักสูตร	ภาครัฐ	ภาคเอกชน
1. การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (4 รุ่น)	300	37
2. การพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ Victim Specialist (2 รุ่น)	88	22
3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการคุ้มครองภายใต้การดูแลบาดแผลทางจิตใจ Trauma - Informed Care (2 รุ่น)	54	26
4. การอบรมผู้ปฏิบัติงานล่ามแปลภาษาเพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (เมียนมา กัมพูชา เวียดนาม จีน อังกฤษ รวม 5 รุ่น)	45	139 (บุคคลทั่วไป)

1) พัฒนาศักยภาพผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่ในกระบวนการคัดแยก Victim Specialist

พม. ร่วมกับ TATIP และโครงการฮัก ภายใต้มูลนิธิसानสัมพันธ์ครอบครัว จัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพทีมสหวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Victim Specialist) โดยเชิญทีมสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องและปฏิบัติงานในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มาต่อยอดและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้แก่ ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ ผู้แทนกรมการปกครอง รวมถึงผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการคัดแยก โดยในปี 2561 จัดอบรมจำนวน 2 รุ่น คือ เดือนมีนาคม และเดือนกันยายน 2561 ผู้เข้าอบรมจำนวน 110 คน

2) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อการดูแลคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภายใต้หลักการดูแลที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ

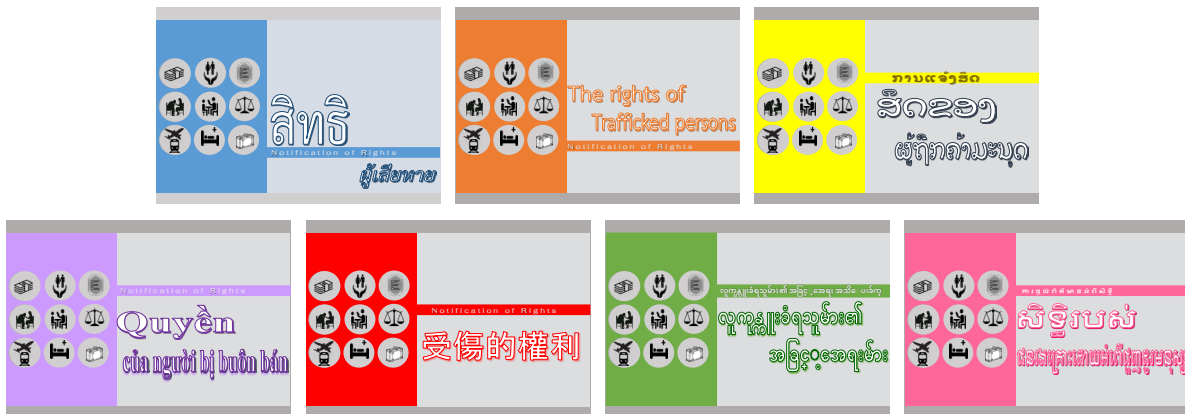
พม. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ค้นพบว่าผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ส่วนหนึ่งได้รับผลกระทบจากการค้ามนุษย์ จนเกิดเป็นร่องรอยบาดแผลในจิตใจ จึงได้กำหนดมาตรการที่จะช่วยให้การบริการคุ้มครองผู้เสียหายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ภายใต้แนวคิดบริการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma - Informed Care) โดยพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านจิตวิทยา และที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกในเดือนพฤษภาคม 2561 เพื่อให้ความรู้เรื่องการให้บริการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ ส่วนครั้งที่ 2 ร่วมกับ มูลนิธิ IJM อบรมผู้ปฏิบัติงานกลุ่มเดิม แต่เป็นหลักสูตรที่มีการฝึกการใช้กิจกรรม เพื่อนำเรื่อง Trauma - Informed Care ไปใช้ในกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครองได้ ซึ่งครั้งนี้ มีผู้เข้าอบรมจากสถานคุ้มครองเอกชนที่จดทะเบียนแล้วเข้าร่วมด้วย หลังการอบรมแล้วจะมีการประเมินผลการนำกิจกรรมไปใช้ และกำหนดแผนที่จะพัฒนาต่อยอดให้เป็นหลักสูตรการอบรม “การจัดบริการเพื่อคำนึงถึงภาวะความบอบช้ำและบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์” ในปี 2562 ต่อไป

นอกจากนี้ ยังร่วมกับองค์กร International Center for Migration Policy Development (ICMPD) แห่งสหภาพยุโรป ภายใต้โครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Migration EU eXpertise : MIEUX) ร่วมกันพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสถานคุ้มครองให้มีความรู้ตามแผนปฏิบัติการ 4 เรื่อง โดยเรื่องที่ 4 เป็นเรื่องว่าด้วยการคัดแยกและดูแลผู้เสียหายที่มีบาดแผลทางจิตใจและสังคมอย่างรุนแรง กิจกรรมหนึ่งของการอบรมครั้งนี้ คือ ผู้เข้าอบรมได้จัดทำแผ่นพับเกี่ยวกับเรื่องการดูแลบาดแผลทางจิตใจแก่ผู้เสียหาย เพื่อนำไปถ่ายทอดและประชาสัมพันธ์ให้กับบุคลากรอื่น ๆ ในสถานคุ้มครองรับทราบต่อไป

3) การจัดทำคู่มือแจ้งสิทธิสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตั้งแต่กระบวนการคัดแยก

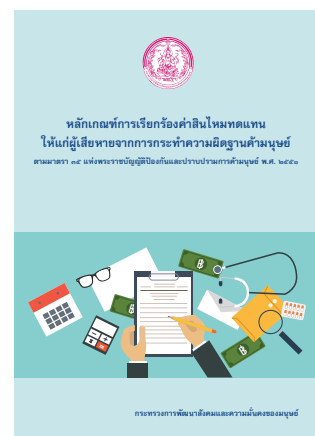
การแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบเป็นหนึ่งในมาตรการเยียวยาผู้เสียหาย เพื่อจะให้ความร่วมมือด้านการดำเนินคดี รัฐบาลจึงจัดทำคู่มือการแจ้งสิทธิขึ้นมา ระยะเวลาจัดทำเป็นฉบับภาษาไทย เพื่อให้ผู้เสียหายคนไทยทราบ โดยใส่ไว้ในถุง Care Pack Bag ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการร่วมกับ TATIP TICAC HUG เป็นต้น ต่อมาได้แปลเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เพื่อใช้ในระดับสากล ภายหลังจากความคำนึงถึงผู้เสียหายสัญชาติอื่น ๆ ที่จะได้รับความคุ้มครอง โดยรัฐบาลไทยจึงขอความร่วมมือไปยัง United Nations Action for Cooperation Against Trafficking in Persons (UN - ACT) แปลเป็นภาษาอื่น ๆ อีก 5 ภาษา ได้แก่ เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน เพื่อเป็นหนึ่งช่องทางที่ผู้เสียหายจะลดความกังวลใจในการเข้ารับการคุ้มครอง รวมถึงรับรู้สิทธิของตนเองที่จะได้รับการช่วยเหลือ

ภาพที่ 1 คู่มือแจ้งสิทธิสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 7 ภาษา

4) การพัฒนาระบบการเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทน เพื่อเยียวยาผู้เสียหาย

ภายหลังจากที่ พ.ม. ได้ดำเนินการจัดตั้งฝ่ายช่วยเหลือกฎหมาย เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทน การให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประสานการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีค้ามนุษย์ และการเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทน ได้ดำเนินการจัดทำคู่มือ “หลักเกณฑ์การเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์” เพื่อให้มีแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายและแนวทางเรียกร้อยค่าสินไหมทดแทนที่เป็นทิศทางเดียวกัน โดยในปี 2561 ได้จัดพิมพ์ 15,000 เล่ม ส่งมอบให้พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน และนักสังคมสงเคราะห์ในหน่วยงาน พ.ม. ได้ใช้ประโยชน์

5) มาตรการบังคับคดี เพื่อนำเงินจากผู้กระทำผิดมาชดเชยแก่ผู้เสียหาย

พม. ดำเนินการหาแนวทางการบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบังคับคดี กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก กรมการปกครอง สำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล กำหนดแนวทางเพื่อนำทรัพย์สินของผู้กระทำผิดในคดีค้ามนุษย์มาชดเชยแก่ผู้เสียหายตามคำพิพากษาของศาล เพื่อประสิทธิภาพในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน สำหรับเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

6) พัฒนาศักยภาพและเพิ่มจำนวนล่ามแปลภาษาในพื้นที่เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ

ในปีที่ผ่านมา พม. ได้จัดอบรมล่ามสำหรับการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และได้ขึ้นทะเบียนล่ามที่ผ่านเกณฑ์การประเมินกับ พม. และพร้อมปฏิบัติงานจำนวนทั้งสิ้น 251 คน ในส่วนกลาง นอกจากนี้ ในปี 2561 ได้ขยายผลการอบรมล่ามไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี และพิษณุโลก เพื่อเพิ่มจำนวนล่ามในพื้นที่ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ดำเนินการแล้ว 1 รุ่น จำนวน 35 คน และจะดำเนินการต่ออีก 2 รุ่น ในช่วงเดือนมกราคม 2562 นอกจากนี้ ยังได้จัดพิมพ์เอกสารเพื่อเป็นแนวทางสำหรับล่ามที่ผ่านการขึ้นทะเบียน จำนวน 2 รายการ คือ “คู่มือการปฏิบัติงานล่ามเพื่อการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์” และ “คู่มือคำศัพท์สำหรับล่ามภาษาไทย กับอีก 5 ภาษา คือ อังกฤษ เมียนมา จีน เวียดนาม และกัมพูชา” เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการให้บริการล่ามแปลภาษา ส่งผลให้การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 2 คู่มือการปฏิบัติงานล่าม และคู่มือคำศัพท์สำหรับล่าม

7) มาตรการคุ้มครองพิเศษ สำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก

พม. ร่วมกับ Save the Children จัดบริการให้การคุ้มครองพิเศษสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นเด็ก โดยได้มีความร่วมมือในการพัฒนามาตรฐานการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (Child Safeguarding) เพื่อให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักรู้ เรื่องการคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการถูกคุกคาม หรืออันตรายต่อร่างกายและจิตใจของเด็ก โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงและความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น มีช่องทาง วิธีการ และระบบการรายงานเพื่อแจ้งเหตุ การส่งต่อไปยังบุคคลหรือหน่วยงานให้ความช่วยเหลือเด็ก ตามกระบวนการจัดการรายกรณี (Case Management) และมีแผนที่จะดำเนินการในเรื่องการคุ้มครองเด็ก ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Child Witness Support) ร่วมกับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องด้วย

ภาพที่ 3 การจัดกิจกรรม Trauma - Informed Care และ Child Safeguarding ในสถานคุ้มครอง

8) พัฒนาระบบการช่วยเหลือ ส่งกลับ และคืนสู่สังคม ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์คนไทย

ประเทศไทยได้จัดทำคู่มือการส่งกลับและคืนสู่สังคมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทย ร่วมกับ องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency : JICA) เพื่อพัฒนา กระบวนการคืนสู่สังคมสำหรับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวไทยให้เป็นระบบ โดยให้มีผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) เป็นกลไกหลักในการทำงานเพื่อให้การส่งกลับและคืนสู่สังคมประสบความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้เสียหาย

แผนภาพที่ 9 บริการต่าง ๆ ในการคืนสู่สังคม

9) การช่วยเหลือคุ้มครองที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนมากกว่าผลกระทบการเคลื่อนย้าย

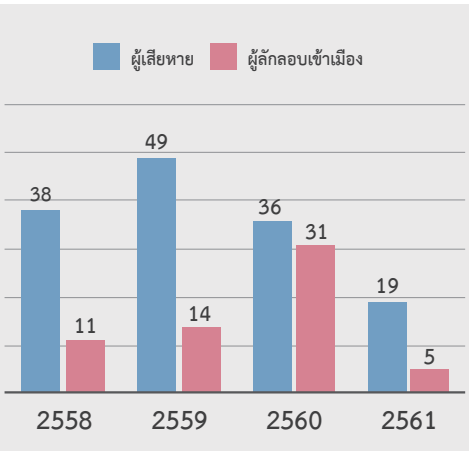
ประเทศไทยยังคงให้การดูแลกลุ่มเปราะบางที่อพยพในภาวะไม่ปกติตามหลักมนุษยธรรมจำนวน 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้ลักลอบเข้าเมืองที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และ 2) หญิงและเด็กที่ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย แต่มีความเปราะบาง ในปี 2561 มีผู้เสียหายและผู้ลักลอบเข้าเมืองชาวโรฮีนจาที่อยู่ในความดูแลของ พม. จำนวนทั้งสิ้น 55 ราย จำแนกเป็นผู้เสียหาย 41 ราย อยู่ในความดูแลของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้ลักลอบเข้าเมืองที่เป็นหญิงและเด็ก 14 ราย อยู่ในความดูแลของบ้านพักเด็กและครอบครัว ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2556-2561 มีผู้เสียหายและผู้ลักลอบเข้าเมืองชาวโรฮีนจาที่อยู่ในความดูแลของ พม. ได้เดินทางไปตั้งถิ่นฐาน ในประเทศที่สามแล้ว รวมทั้งสิ้น 203 ราย เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 142 ราย และผู้ลักลอบเข้าเมือง 61 ราย โดยในปี 2561 ทั้ง 2 กลุ่ม ที่อยู่ในความดูแลของ พม. จำนวน 24 ราย ได้รับการช่วยเหลือไปตั้งถิ่นฐานในประเทศ สหรัฐอเมริกา

แผนภาพที่ 10 แสดงจำนวนกลุ่มผู้อพยพในภาวะไม่ปกติที่ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครอง

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ชาวโรฮิงจาที่อยู่ในความดูแลของ พม.

จำนวนผู้เสียหาย				สถานะทางคดี		สถานะการส่งประเทศที่ 3			
ต่ำกว่า 18 ปี		18 ปี ขึ้นไป		รวม	สืบพยาน	รอสืบพยาน	รออนุมัติ	ถูกปฏิเสธ	ยังไม่ดำเนินการ
ช	ญ	ช	ญ						
14	13	5	17	49	41	8	34	5	9

การช่วยเหลือในการไปตั้งถิ่นฐานใหม่

ผู้ลี้ภัยเข้าเมืองชาวโรฮิงจาที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงาน พม.

จำนวนผู้ลี้ภัยเข้าเมืองชาวโรฮิงจา (จำแนกตามเพศ/อายุ)

0-12		12-15		15-18		18 ปี ขึ้นไป		รวม
ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
4	1	2	2	-	-	-	2	11

2.5 หน่วยงานทุกภาคส่วนของประเทศไทย มีความร่วมมือในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการทำงานในรูปแบบของเครือข่ายประชาชาติ จึงได้มีการทำงานในเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน ลักษณะที่ผสมผสานกัน เพื่อให้บริการแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างครบถ้วนทุกมิติและตามสิทธิของผู้เสียหายที่พึงจะได้รับ โดยรัฐบาลยังคงทำงานกับทุกภาคส่วนอย่างจริงจังรวมถึงมีความร่วมมือจากมูลนิธิ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนเครือข่ายภาคประชาสังคมต่าง ๆ ที่จะเข้าร่วมผลักดันและให้การช่วยเหลือในทุกด้าน เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกัน การพัฒนามาตรการและกลไกใหม่ ๆ การให้การคุ้มครองผู้เสียหาย การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในระดับ

แผนภาพที่ 11 ความร่วมมือกับเครือข่ายในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย

<p>การจัดกิจกรรมรณรงค์เชิงป้องกัน</p> <ul style="list-style-type: none"> IOM ILLO MIEUX AAT A21 LPN 	<p>การช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหาย</p> <ul style="list-style-type: none"> A21 NightLight ZOE บ้านสุขสันต์ LPN HRDF UN-ACT 	<p>การช่วยเหลือเยียวยาทางการเงินให้แก่ผู้เสียหาย</p> <ul style="list-style-type: none"> IOM A21
<p>การสืบสวนเพื่อค้นหาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์</p> <ul style="list-style-type: none"> A21 LIFT HRDF 	<p>การช่วยเหลือผู้เสียหายในด้านการดำเนินคดีกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> A21 LIFT HRDF LPN SR LAW 	<p>การเข้าไปจัดกิจกรรมให้ผู้เสียหายภายในสถานคุ้มครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> A21 LIFT AAT Save the Children IOM UNHCR ICRC UM
<p>การติดตามหาครอบครัวและการส่งกลับคืนสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> IOM A21 Friends World Vision 	<p>การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อประสิทธิภาพการคุ้มครอง</p> <ul style="list-style-type: none"> IOM A21 UM Save the Children Winrock 	<p>การสร้างกลไกความร่วมมือกับประเทศต้นทางและปลายทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> IOM A21 Friends World Vision

ภูมิภาค การพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น การทำงานร่วมกันนี้ ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กร มีเจตนารมณ์ร่วมกันที่มุ่งหวังว่า “ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่ได้รับการคุ้มครองจากประเทศไทย ไม่ว่าจะเชื้อชาติ ศาสนา หรือภาษาใด จะได้รับการคุ้มครองบนหลักการพื้นฐานและมาตรฐานเดียวกัน และสามารถกลับไปเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซ้ำ”

...“ผู้เสียหายเพศหญิงรายหนึ่ง อายุ 19 ปี ถูกล่อลวงไปค้าประเวณีที่ต่างประเทศ สถานทูตไทยได้ประสานตำรวจที่ประเทศปลายทางและสามารถช่วยเหลือออกมาได้ และส่งตัวกลับประเทศไทย เจ้าหน้าที่ได้ไปรับผู้เสียหายที่สนามบิน สัมภาษณ์ประเมินสภาพปัญหาความต้องการเบื้องต้น และกำหนดเป้าหมายการทำงานให้คำปรึกษาและทำแผนช่วยเหลือเบื้องต้น โดยประสานพาผู้เสียหายพบครอบครัวที่มารอรับ จากนั้นได้พาผู้เสียหายพร้อมญาติไปร้องทุกข์เพื่อพิจารณาให้การคุ้มครองความปลอดภัยกับผู้เสียหาย รวมถึงการเรียกค่าสินไหมทดแทน และสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ก่อนส่งกลับคืนสู่สังคม ได้ประเมินสภาพผู้เสียหาย และครอบครัว และทำ Family Counseling พบว่า ครอบครัวสามารถให้การดูแลได้ จึงให้ครอบครัวรับผู้เสียหายกลับภูมิลำเนา โดยได้มีการพิจารณาทำแผนคืนสู่สังคม ได้ข้อสรุปร่วมกันว่าผู้เสียหายจะเรียนต่อการศึกษาในระบบและขยายกาแพหน้าร้านเสริมสวยของมารดาไปด้วย โดยให้การช่วยเหลือตามแผนช่วยเหลือในเรื่องค่าครองชีพ ค่าขาดประโยชน์ สนับสนุนทุนการศึกษา และทุนประกอบอาชีพ จากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และทุนจากแหล่งอื่น ๆ ตามความจำเป็นเหมาะสม นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมกลุ่มเสริมพลังทางจิตใจเพื่อให้ช่วยเหลือพึ่งพาตนเองได้ และอยู่ร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุข

ปัจจัยความสำเร็จ ความทุ่มเท เสียสละ มุ่งมั่นในการทำงาน และมีเครือข่ายที่ดีของเจ้าหน้าที่ทั้งในประเทศต้นทางและปลายทาง ทำให้สามารถให้การช่วยเหลือผู้เสียหายที่ถูกกักขังออกมาได้อย่างบรรลุผลภายในไม่กี่ชั่วโมง และทันเวลา แม้ว่าจะเป็นการเกิดเหตุช่วงนอกเวลาทำการก็ตาม

3. ด้านป้องกัน

ปี 2560 สหรัฐอเมริกา เลื่อนอันดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ให้ประเทศไทยอยู่ในระดับ Tier 2 พร้อมมีข้อเสนอแนะด้านการป้องกันที่สำคัญ และเชื่อได้ว่าจะสามารถป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน อาทิ ให้มีกลไกและมาตรการในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย เพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย และเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว แรงงานไทย ทั้งสตรีและเด็ก ให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองและได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้ปลอดภัยจากการถูกบังคับใช้แรงงานและการค้าประเวณีทั้งในและนอกราชอาณาจักร ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญที่จะตัดวงจรไม่ให้มีผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตั้งแต่ต้นทาง

ผลลัพธ์การดำเนินงานที่สำคัญในปี 2561

- จัดระเบียบแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยทุกคนให้เข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมาย พร้อมส่งเสริมให้ได้รับการพิสูจน์สัญชาติจากประเทศต้นทางจำนวนกว่า **2.12 ล้านคน** ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย **3.3 ล้านคน** ได้รับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย
- ส่งเสริมการนำเข้าแรงงานต่างด้าวผ่านระบบ MOU โดยลดระยะเวลาดำเนินการฝ่ายไทยจาก 25 วัน เหลือเพียง **15 วัน** ส่งผลให้มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยตามระบบ MOU เพิ่มขึ้นร้อยละ 49 จาก 315,459 คน ในปี 2560 เป็น **442,736 คน** ในปี 2561
- ตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้าง ตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2561 จำนวน 67 แห่ง (ปัจจุบันมี 166 แห่ง) พบการกระทำความผิด **6 แห่ง** นอกจากนี้ได้จัดตั้งศูนย์แรกรับและสิ้นสุดการจ้างเพิ่มเติมในจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดระนอง เพื่อส่งเสริมการเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU รวมทั้งอบรมให้ความรู้แก่แรงงานต่างด้าวเพื่อให้มีความพร้อมก่อนเข้ามาทำงานในประเทศไทย
- ตรวจสอบบริษัทจัดหางานให้คนไทยไปทำงานต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ **364 แห่ง** พบการกระทำความผิด **7 แห่ง** พร้อมตรวจจับและดำเนินคดีกับนายหน้าเถื่อน **461 ราย** ตลอดจนจัดฝึกอบรมแรงงานไทยในส่วนภูมิภาค 14 แห่ง ก่อนออกเดินทางไปทำงานต่างประเทศ 4,624 คน เพิ่มขึ้น 25.85% นอกจากนี้ได้จัดตั้งด่านตรวจคนหางาน 25 แห่ง เพื่อคัดกรองและตรวจสอบแรงงานไทย 74,633 คน ในจำนวนนี้ระงับการเดินทางผู้มีพฤติการณ์จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ **3,668 คน** (4.91 เปอร์เซ็นต์)
- เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจแรงงาน โดยเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานอย่างต่อเนื่อง จากปี 2560 ที่มีจำนวน 1,506 คน เพิ่มขึ้นเป็น **1,692 คน** ในปี 2561 พร้อมจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย รวม **3,736 คน** เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ถึง 3 เท่า รวมทั้งจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพพนักงานตรวจแรงงานกว่า 3,000 คน รวมทั้งพัฒนาระบบการคัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยใช้แบบคัดกรองแรงงานบังคับเบื้องต้นในการตรวจสอบประกอบกิจการ และแรงงานที่มายื่นคำร้องการรับเรื่องร้องทุกข์ พบเข้าข่ายการใช้แรงงานบังคับ **8 แห่ง ลูกจ้าง 25 ราย** ในจำนวนนี้เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 4 แห่ง ลูกจ้าง 6 ราย

- การตรวจแรงงานในสถานประกอบการ เพื่อป้องปรามการค้ามนุษย์ รวม 121,859 แห่ง พบการกระทำความผิด 11,513 แห่ง แบ่งเป็น สถานประกอบการในระบบ 41,071 แห่ง พบผิด 10,526 แห่ง (23 %) สถานประกอบการกลุ่มเสี่ยง 1,906 แห่ง พบผิด 388 แห่ง (20.4 %) ตรวจสอบเรือประมง 78,623 ลำ พบผิด 511 ลำ (0.65 %) และสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำ 259 แห่ง ซึ่งพบผิด 88 แห่ง (34 %)
- พัฒนาช่องทางและเพิ่มประสิทธิภาพการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนและช่วยเหลือแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว โดยเพิ่มจำนวนล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษาอย่างต่อเนื่องจาก 134 คน ในปี 2560 เป็น 153 คน ในปี 2561 โดยให้บริการและช่วยเหลือแรงงาน รวม 903,515 คน พร้อมดำเนินคดีผู้กระทำความผิด 784 คน
- แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเพิ่มเติมฐานความผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการไว้ในกฎหมาย เพื่อยกระดับการบังคับใช้กฎหมายและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากแรงงานบังคับให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- กำหนดนโยบายการป้องกันการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยในปี 2561 ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ และจะให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานภาคประมง ในปี 2562 นอกจากนี้ยังอยู่ระหว่างปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศเพื่อรองรับการให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและเจรจาต่อรอง
- เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการค้าประเวณี เพื่อตรวจสอบธุรกิจบันเทิงอย่างใกล้ชิด 7,497 แห่ง พบการกระทำความผิด 97 แห่ง ซึ่งนำไปสู่การดำเนินคดีการค้ามนุษย์ 7 คดี
- ป้องกันการแสวงหาประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์จากขอทาน โดยการจัดระเบียบขอทาน 334 คน และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายควบคุมการขอทาน พร้อมจัดฝึกอบรมเพื่อคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตขอทานกว่า 1,280 คน

3.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

3.1.1 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว¹⁶

ในปี 2561 รัฐบาลไทยมีนโยบายให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยทุกคน ได้ทำงานแบบถูกต้องตามกฎหมาย โดยเร่งรัดเจรจนาเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU จัดระเบียบแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในประเทศทั้งหมดให้เข้าสู่ระบบ ตลอดจนจัดเก็บข้อมูลอัตลักษณ์แรงงานต่างด้าว เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าว (Database) เพื่อใช้ในการกำหนดมาตรการกำกับ ดูแล ตรวจสอบและช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว จากมาตรการดังกล่าว ทำให้ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายอีกต่อไป ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย 3.3 ล้านคน ได้รับการคุ้มครองและได้รับสิทธิประโยชน์ตามหลักมาตรฐานสากล อันเป็นการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานตั้งแต่ต้นทาง รายละเอียดดังนี้

¹⁶ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 9

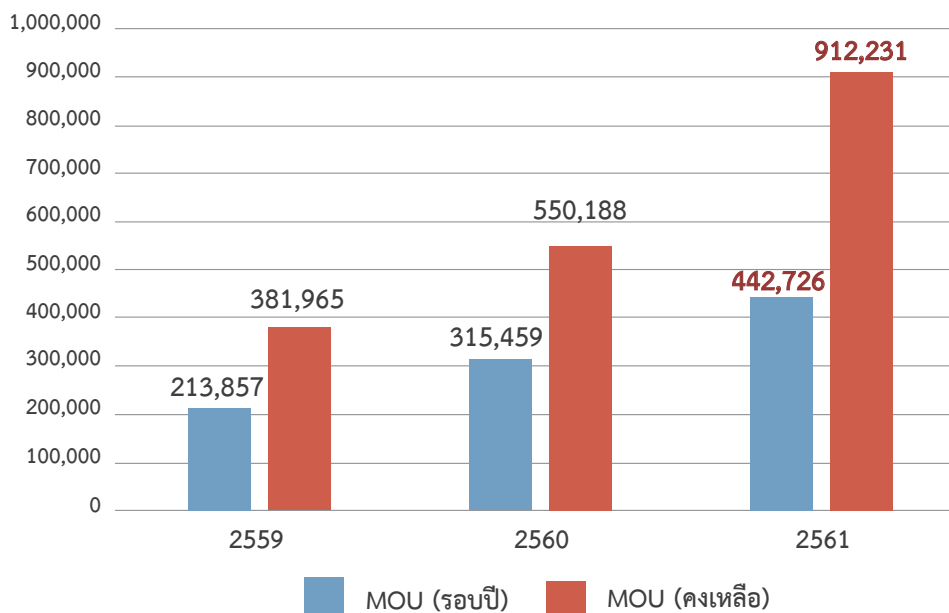
แผนภาพที่ 12 จำนวนแรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยในปี 2561

3.1.1.1 การนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU

ในปี 2561 กระทรวงแรงงาน ได้ปรับปรุงกระบวนการนำเข้าแรงงานตามระบบ MOU โดยลดขั้นตอน กระบวนการ และวิธีการนำเข้าแรงงาน ให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ อันเป็นมาตรการสำคัญที่ทำให้สามารถลดระยะเวลาการนำเข้าแรงงานต่างด้าว ในส่วนของประเทศไทยจากเดิม 25 วันทำการ เหลือเพียง 15 วันทำการ ทำให้ในปี 2561 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยตามระบบ MOU รวมทั้งสิ้น 442,726 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 49 จากปี 2560 ที่มีจำนวน 315,459 คน ทั้งนี้ ในปี 2561 มีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตามระบบ MOU คงเหลือทั้งสิ้น 912,231 คน

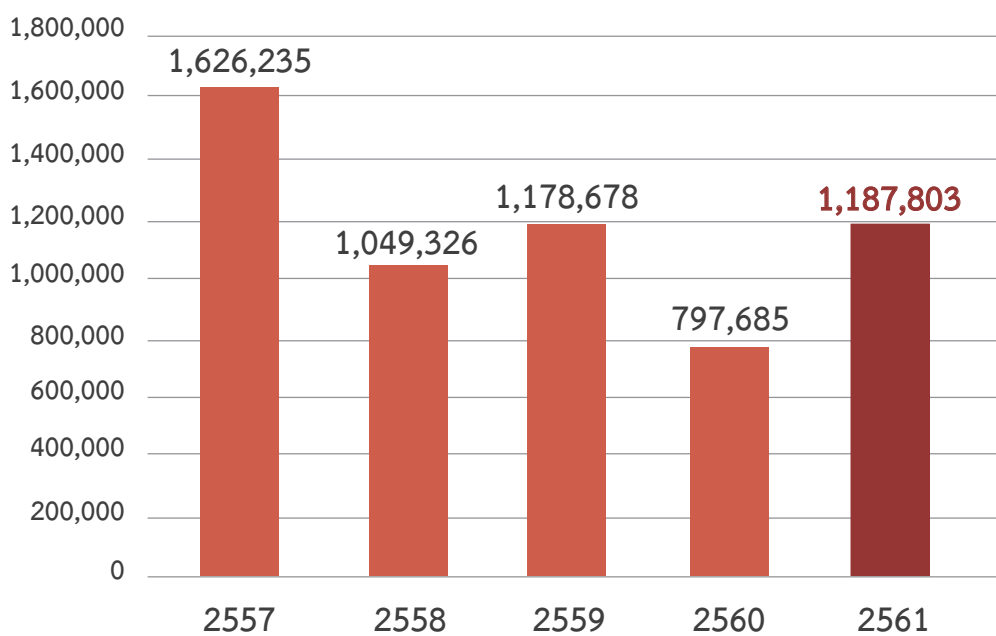
แผนภาพที่ 13 จำนวนแรงงานต่างด้าวนำเข้าตามระบบ MOU รอบปี และ MOU คงเหลือ ปี 2559 - 2561

3.1.1.2 การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวทั่วไป

ในปี 2561 รัฐบาลไทยกำหนดนโยบายนำแรงงานต่างด้าวกลุ่มที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2561 และยังไม่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติ ให้ได้รับอนุญาตทำงานและเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สัญชาติให้แล้วเสร็จ ก่อนวันที่ 30 มิถุนายน 2561 ในรูปแบบศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service : OSS) โดยมีกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกระทรวงแรงงาน ร่วมดำเนินการตรวจโรค จัดเก็บข้อมูลอัตลักษณ์บุคคล เพื่อจัดทำทะเบียนประวัติ ลงตราวีซ่า และออกใบอนุญาตทำงานให้กับแรงงานต่างด้าวรวมทั้งสิ้น 1,187,803 คน (กัมพูชา 350,840 คน ลาว 59,746 คน และเมียนมา 777,217 คน) ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวกลุ่มดังกล่าวได้รับอนุญาตทำงานจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2563

แผนภาพที่ 14 แสดงผลการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว ตั้งแต่ปี 2557 - 2561

3.1.1.3 การจัดระเบียบแรงงานประมง

ในปี 2561 รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายสำคัญในการจัดเก็บข้อมูลอัตลักษณ์ม่านตา (Iris Scan) ของแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเลและแปรรูปสัตว์น้ำ รวม 172,895 คน เพื่อนำฐานข้อมูลที่ได้ไปใช้สนับสนุนการตรวจแรงงานประมงด้วยเครื่อง Iris Scan ณ ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) 30 แห่ง ตั้งแต่วันที่ 10 พฤษภาคม - 31 ธันวาคม 2561 มีผลการดำเนินงานตรวจเรือ จำนวน 3,712 ลำ แรงงานต่างด้าวจำนวน 26,215 คน ยังไม่พบแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายลักลอบทำงานในกิจการประมง

นอกจากนี้ ได้วิเคราะห์ความต้องการแรงงานในภาคประมง ตามจำนวนเรือที่มีในปัจจุบัน 10,579 ลำ กับประเภทเครื่องมือจับปลาที่ต้องใช้แรงงาน พบว่า ประเทศไทยมีความต้องการใช้แรงงานประมงประมาณ 1.2 แสนคน ซึ่งมีการเข้าออกจกงานตลอดเวลา สมาคมการประมงแห่งประเทศไทย จึงได้มีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลไทยแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานในภาคประมง ซึ่งกระทรวงแรงงานได้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ภาคประมงสามารถประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจต่อไปได้ โดยสามารถนำแรงงานต่างด้าวมาทำงานในกิจการประมงเพิ่มเติมได้ จำนวน 9,669 คน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 25 มาตรการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคประมง ในปี 2561

หน่วยงาน	มาตรการ	จำนวน (คน)
กรมการจัดหางาน (กกจ.) /กรมประมง (กปม.)/ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.)	ขยายระยะเวลาการทำงานให้กับแรงงานประมงกลุ่มที่ได้รับใบอนุญาตทำงาน ตามมาตรา 83 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ที่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติแล้ว ออกไปอีกเป็นเวลา 2 ปี ถึง 30 กันยายน 2563 ดำเนินการระหว่าง 20 สิงหาคม - 30 กันยายน 2561 รวม 6,082 คน	6,082
กกจ./กระทรวงการ ต่างประเทศ (กต.)/สตม.	เร่งรัดนำเข้าแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงตามระบบ MOU โดยมีนายจ้างมายื่นขอจ้างแรงงานต่างด้าว 13,949 คน กรมการจัดหางานได้แจ้งความต้องการให้สถานทูต 9,099 คน และมีแรงงานต่างด้าวได้รับใบอนุญาตและเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยแล้ว 1,998 คน	1,998
กปม./สตม.	ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี อนุญาตให้คนต่างด้าวที่มีเอกสารรับรองบุคคลจากประเทศต้นทาง (Passport/Temporary Passport/Certificate of Identity/Travel Document) สามารถอยู่ในราชอาณาจักร เพื่อทำงานในกิจการประมงทะเล เป็นเวลา 1 ปี โดยให้จัดทำทะเบียนประวัติและยื่นขอรับหนังสือคนประจำเรือ (Seabook) ณ ศูนย์ OSS ใน 22 จังหวัดชายทะเล ภายในวันที่ 31 มกราคม 2562 ขณะนี้มีแรงงานต่างด้าวได้รับ Seabook แล้ว จำนวน 1,589 คน	1,589
	รวม	9,669

3.1.1.4 การเปิดศูนย์พิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าว

รัฐบาลไทยได้เจรจาและส่งเสริมให้ประเทศต้นทางเข้ามาเปิดศูนย์พิสูจน์สัญชาติแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย โดยปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวได้รับการพิสูจน์สัญชาติ รวมทั้งสิ้น 2,129,175 คน จำแนกเป็นกลุ่มพิสูจน์สัญชาติเดิม คงเหลือ 941,372 คน และกลุ่มที่ได้รับการพิสูจน์สัญชาติ ในปี 2561 จากศูนย์พิสูจน์สัญชาติ 12 แห่ง (เมียนมา 9 แห่ง กัมพูชา 2 แห่ง และลาว 1 แห่ง) จำนวน 1,187,803 คน ซึ่งจะได้รับใบอนุญาตทำงานจนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2563

3.1.2 การพัฒนากฎหมายที่สำคัญ¹⁷

รัฐบาลไทยได้ออกกฎหมายและแนวปฏิบัติเพิ่มเติมหลายฉบับ เพื่อลดช่องว่างของกฎหมายไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน ตลอดจนเพิ่มความเข้มข้นในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดฐานใช้แรงงานบังคับ ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบและการค้ามนุษย์ ตามข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกา ดังนี้

¹⁷ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 9

1) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. เพื่อแก้ไขช่องว่างของกฎหมาย เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานบังคับ ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการค้ามนุษย์และกฎหมายคุ้มครองแรงงานเดิม ไม่ได้ระบุฐานความผิดและบทกำหนดโทษการใช้แรงงานบังคับที่ชัดเจน รัฐบาลไทยจึงอยู่ระหว่างออกพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. **ให้กำหนดลักษณะการกระทำความผิดและโทษฐานบังคับใช้แรงงานอย่างชัดเจน พร้อมกำหนดให้ใช้มาตรการคุ้มครอง เยียวยา ช่วยเหลือผู้เสียหาย และกฎหมายว่าด้วยวิธีการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ ให้บังคับใช้กับการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานบังคับเช่นเดียวกับฐานความผิดการค้ามนุษย์ โดยมีบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานใช้แรงงานบังคับจะต้องได้รับโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน - 4 ปี หรือปรับตั้งแต่ 50,000 - 400,000 บาท ต่อผู้เสียหาย 1 คน หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย มีโทษเทียบเท่ากับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ คือ จำคุกตั้งแต่ 8 - 20 ปี และปรับตั้งแต่ 800,000 - 2,000,000 บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งร่างกฎหมายดังกล่าว คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2561 และอยู่ระหว่างประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยมีกฎหมายในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานใช้แรงงานบังคับอย่างชัดเจน อันเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันปราบปรามนายจ้างไม่ให้ละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของลูกจ้างได้อีกต่อไป**

2) **ปรับปรุงพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. และพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.** เพื่อลดช่องว่างที่สำคัญของกฎหมายแรงงานไทยที่ไม่อนุญาตให้แรงงานต่างด้าวจัดตั้งสหภาพแรงงาน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดการแสวงหาประโยชน์ โดยปรับปรุงพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. และพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. เพื่อให้แรงงานต่างด้าวสามารถเป็นกรรมการสหภาพแรงงานได้ โดยอยู่ระหว่างเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และเป็นกฎหมายสำคัญที่นำไปสู่การรับรองอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและเจรจาต่อรองในปี 2562

3) **ร่าง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... (ความผิดเกี่ยวกับการล่อลวงเด็กและการท่องเที่ยวทางเพศกับเด็ก)** เพื่อแก้ไขปัญหาการล่อลวงเด็กและท่องเที่ยวทางเพศกับเด็ก โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หากกระทำการเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นความผิด นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้มีอายุเกินกว่า 20 ปี ที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี ที่มีลักษณะเป็นการล่อลวง ชักชวน จูงใจ ล่อไป หรือใช้อุบายหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ เพื่อสนองความใคร่ของตนเองหรือผู้อื่น เป็นความผิด ขณะนี้ ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวผ่านความเห็นชอบของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) แล้ว โดยอยู่ระหว่างส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาต่อไป

4) **ออกพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561** เพื่อแก้ไขปัญหาระบบการขออนุญาต และความยากลำบากในการเปลี่ยนนายจ้าง โดยกำหนดให้มีกระบวนการป้องกัน คุ้มครอง เยียวยา และการบังคับใช้กฎหมายทั้งระบบ ลดขั้นตอนการขออนุญาตเป็นเพียงการแจ้งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม 2561 (ผลการดำเนินการตามข้อ 3.1.3.1)

5) ออกกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 เพื่อแก้ไขปัญหาการจ่ายค่าจ้างไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยกำหนดให้การจ่ายค่าจ้างตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นรายเดือนผ่านบัญชีธนาคาร และนายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการโอน เพื่อให้มีหลักฐานยืนยันว่าลูกจ้างได้รับเงินจริง และเป็นไปตามที่ได้ตกลงกัน มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม 2561

6) ออกระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงานและการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิด ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2561 เพื่อให้การปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกันในการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานตรวจแรงงาน ให้สามารถดำเนินคดีกับนายจ้างที่กระทำความผิดฐานไม่จ่ายค่าจ้างตรงเวลา จ่ายค่าจ้างต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือยึดเอกสารสำคัญของลูกจ้างในงานประมงทะเลได้อย่างทัน่วงทีและมีประสิทธิภาพ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2561 ดำเนินคดีกับนายจ้าง 26 คดี ในความผิดฐานไม่จ่ายค่าจ้างผ่านบัญชีธนาคาร คดียุติในการเปรียบเทียบปรับนายจ้าง 21 คดี อยู่ระหว่างการสอบสวนของพนักงานตรวจแรงงาน 4 คดี และในชั้นพนักงานสอบสวน 1 คดี

7) กำหนดแบบสัญญาจ้างในงานประมงทะเล เพื่อแก้ไขปัญหาสัญญาจ้างที่อาจไม่เป็นธรรมกับลูกจ้างต่างด้าวในกิจการประมงทะเล โดยออกประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง กำหนดแบบสัญญาจ้างในงานประมงทะเล เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2560 พร้อมจัดทำแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจัดทำสัญญาจ้างเป็นภาษาไทยและภาษาประจำชาติของลูกจ้าง

3.1.3 การบังคับใช้กฎหมาย

3.1.3.1 พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

(1) ผลการรับแจ้งการจ้าง แจ้งการออกจากงานของนายจ้างและแรงงานต่างด้าวผ่านระบบ Email สำนักงานจัดหางานจังหวัด รวมทั้งสิ้น 440,439 คน แบ่งเป็น นายจ้างแจ้งการจ้างคนต่างด้าว 157,546 คน และแจ้งคนต่างด้าวออกจากงาน 123,286 คน และคนต่างด้าวแจ้งเข้าทำงาน 159,607 คน

ตารางที่ 26 ผลการรับแจ้งการจ้างและออกจากงานของแรงงานต่างด้าว

รวมทั้งหมด (คน)	นายจ้าง		คนต่างด้าว			
	แจ้งการจ้างคนต่างด้าว (คน)	แจ้งคนต่างด้าวออกจากงาน (คน)	แจ้งเข้าทำงาน (คน)	สัญชาติ (คน)		
				เมียนมา	ลาว	กัมพูชา
440,439	157,546	123,286	159,607	117,698	3,177	38,732

(2) ผลการตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ นายจ้าง/สถานประกอบการ และคนต่างด้าว กรมการจัดหางานได้บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานด้านความมั่นคง และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ ตรวจสอบ จับกุม ปราบปราม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น เพื่อป้องปรามไม่ให้เกิดการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน ซึ่งเป็นต้นเหตุสำคัญของการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน ดังนี้

- ตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้าง จำนวน 67 แห่ง (ปัจจุบันมี 166 แห่ง) พบการกระทำความผิด จำนวน 4 แห่ง ข้อหาไม่จดทะเบียนลูกจ้างซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ ไม่แสดงใบอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานไว้ในที่เปิดเผย ไม่ใช่ชื่อบริษัท

นำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศในการประกอบธุรกิจ ไม่ออกใบรับค่าบริการและค่าใช้จ่าย และโฆษณาการจัดหางานไม่เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด นอกจากนี้ ได้ดำเนินการตรวจสอบผู้ประกอบการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างพบกระทำผิดความผิด จำนวน 2 ราย ขอให้ประกอบธุรกิจ นำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต และหลอกลวงว่าสามารถนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศได้ โดยอยู่ระหว่างดำเนินคดี

- ตรวจสอบนายจ้าง/สถานประกอบการ 9,652 ราย พบการกระทำผิดความผิด 716 ราย ขอให้จ้างแรงงานต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน ดำเนินคดี 100% ในจำนวนนี้คดีสิ้นสุดแล้ว 220 ราย
- ตรวจสอบคนต่างด้าว จำนวน 160,990 ราย พบการกระทำผิดความผิด 4,352 ราย ขอให้ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน ดำเนินคดี 100% ในจำนวนนี้คดีสิ้นสุดแล้ว 3,877 ราย

ตารางที่ 27 ผลการตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้าง นายจ้าง/สถานประกอบการ (สปก.) และคนต่างด้าว ในปี 2561

ผู้ถูกตรวจสอบ	ตรวจสอบ (ราย/แห่ง)	ผลการดำเนินคดี (ราย)										คดีสิ้นสุด (ราย)	รายละเอียด
		พบการกระทำผิด	คณะกรรมการเปรียบเทียบ (คกก.)		พนักงานสอบสวน (พงส.)		ชั้นอัยการ		ชั้นศาล				
			ปรับ	อยู่ระหว่างพิจารณา	ปรับ	อยู่ระหว่างดำเนินคดี	ฟ้อง	ไม่ฟ้อง	ปรับ	จำคุก (รอลงอาญา)	อยู่ระหว่างดำเนินคดี		
บริษัทนำเข้าแรงงาน	67	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	
นายจ้าง/สปก.	9,652	716	193	5	1	489	-	-	26	-	2	220	คกก. ปรับ 194 ราย เป็นเงิน 5,520,000 บาท ศาลสั่งปรับ 26 ราย เป็นเงิน 1,060,500 บาท
คนต่างด้าว	160,990	4,352	88	-	2,795	475	-	-	994	-	-	3,877	คกก./พงส. ปรับ 2,883 ราย เป็นเงิน 3,354,500 บาท ศาลสั่งจำคุก 585 คน/ปรับ 994 คน เป็นเงิน 7,523,600 บาท
รวม	170,709	5,068	281	5	2,796	964	-	-	1,020	-	2	4,097	

3.1.3.2 การตรวจจับและดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน

รัฐบาลไทยตระหนักถึงปัญหานายหน้าจัดหาแรงงานเถื่อน ซึ่งนำพาแรงงานต่างด้าวเข้ามาสู่ประเทศไทยตามช่องทางถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย โดยมีบทบาทสำคัญที่เป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างผู้หางานและนายจ้าง ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาค่าใช้จ่ายที่สูงเกินความจริง เข้าข่ายแรงงานขี้ดหนี้และอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ในห้วงที่ผ่านมามีกระทรวงแรงงานได้บูรณาการความร่วมมือกับกองทัพเรือ กองทัพบก สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ ดำเนินการตรวจสอบสกัดกั้น จับกุมแรงงานต่างด้าว

หลบหนีเข้าเมือง บริษัทจัดหางาน และสายนายหน้าเถื่อนอย่างเข้มข้น โดยสามารถจับกุมและดำเนินคดีสายนายหน้าเถื่อนได้ถึง 461 ราย รายละเอียดดังนี้

(1) การตรวจบริษัทจัดหางานให้คนไทยเพื่อไปทำงานในต่างประเทศ จำนวน 364 แห่ง พบการกระทำความผิด จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.9 ลดลงจากปี 2560 ที่พบการกระทำความผิดร้อยละ 2.98 โดยได้ดำเนินการหักหลักประกันและลงโทษทางทะเบียนแล้ว ความผิดที่พบบ่อย คือ เรียกรับเงินคนหางานนอกเหนือจากค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายที่กำหนด ไม่ออกใบค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายให้แก่คนหางาน จัดหาคนหางานจากจังหวัดอื่น นอกจากที่ได้รับอนุญาต และประกอบธุรกิจนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ ได้ตรวจพบและดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน จำนวน 452 ราย ขอให้จัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต และหลอกลวงว่าสามารถหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศได้ โดยการหลอกลวงซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน

(2) การตรวจสกัดกั้น จับกุมสายนายหน้าเถื่อน และส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง รวม 28,178 คน โดยจับกุมผู้นำพา/สายนายหน้าเถื่อนได้ 9 คน

ตารางที่ 28 ผลตรวจสกัดกั้น จับกุมสายนายหน้าเถื่อน และส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ในปี 2561

หน่วยงาน	มาตรการ	พบผิด (ราย/แห่ง)	นายหน้าเถื่อน (ราย)
กกจ.	ตรวจสอบบริษัทจัดหางานและสายนายหน้า 364 แห่ง พบผิด 7 แห่ง นอกจากนี้ ตรวจพบและดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน 452 ราย	7	452
กองทัพเรือ (ทร.)	ตรวจสกัดลาดตระเวนตามแนวชายแดนทางทะเล 10,563 ครั้ง ดำเนินการจับกุมแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย 351 คน และจับกุมผู้นำพา/สายนายหน้าเถื่อนได้ 9 คน	351	9
กองทัพบก (ทบ.)	ลาดตระเวน จัดตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ปิดล้อม ตรวจค้นตามแนวชายแดน ทางบก 99,982 ครั้ง ดำเนินการจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายรวม 24,664 คน	24,664	-
สตม.	สกัดกั้นและปฏิเสธการเข้าเมืองตามด่านชายแดน	6,800	-
	รวม	31,822	461

3.1.3.3 การตรวจแรงงาน¹⁸

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและพนักงานตรวจแรงงาน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น โดยในปี 2561 มีสถานประกอบการในระบบ กลุ่มเสี่ยง เรือประมง และสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำผ่านการตรวจแรงงาน รวมทั้งสิ้น 121,859 แห่ง และมีแรงงานได้รับการตรวจและคุ้มครองให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายถึง 2,508,184 คน ในจำนวนนี้พบการกระทำความผิดในสถานประกอบการ 11,513 แห่ง ดำเนินการสิ้นสุด จำนวน 11,128 คดี

¹⁸ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 4

นอกจากนี้ ได้เพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยใช้แบบคัดกรองแรงงานบังคับเบื้องต้นกับสถานประกอบการในระบบ กลุ่มเสี่ยง เรือประมง สถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ และแรงงานที่มายื่นคำร้องการรับเรื่องร้องทุกข์ เพื่อคัดกรองผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับ ก่อนประสานทีมสหวิชาชีพเข้าคัดแยกว่า เข้าข่ายค้ามนุษย์หรือไม่ โดยผลการคัดแยก พบเข้าข่ายการใช้แรงงานบังคับ จำนวน 8 แห่ง ลูกจ้าง 25 ราย ทีมสหวิชาชีพเข้าคัดแยกพบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 4 แห่ง ลูกจ้าง 6 ราย (ไร้สตรอว์เบอร์รี่ จังหวัดเชียงใหม่/ร้านสาวคาเฟ่ สวนอาหารน้องสาว และร้านไอซ์ชาคาราโอเกะ จังหวัดเพชรบูรณ์) โดยพนักงานตรวจแรงงานได้ดำเนินการติดตามสิทธิประโยชน์ค่าจ้างให้กับผู้เสียหาย รวมเป็นเงิน 571,425 บาท รายละเอียดการตรวจแรงงาน ดังนี้

(1) การตรวจแรงงานในระบบ ดำเนินการตรวจสถานประกอบการในระบบ 41,071 แห่ง พบการกระทำความผิด 10,526 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25.6 ดำเนินการสิ้นสุด 10,150 คดี แบ่งเป็น ออกคำสั่งสิ้นสุด 9,475 คดี และคดีสิ้นสุด 675 คดี ฐานความผิดที่พบมากที่สุด อาทิ ค้างจ่ายค่าจ้าง ไม่จัดวันหยุด ไม่จัดทำข้อบังคับในการทำงาน และไม่จัดทำทะเบียนลูกจ้าง ตามลำดับ

(2) การตรวจแรงงานในกิจการกลุ่มเสี่ยง ดำเนินการตรวจแรงงานในกิจการกลุ่มเสี่ยง เพื่อป้องกันการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ในกิจการผลิตสินค้าจากอ้อย เครื่องนุ่งห่ม กุ้ง ปลา ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปีก ฟาร์มหมู หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประเภทอื่น ๆ รวมทั้งกิจการที่เป็นห่วงโซ่การผลิต และกิจการก่อสร้าง รวมทั้งสิ้น 1,906 แห่ง พบการกระทำความผิด 388 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.4 ดำเนินการสิ้นสุด 387 คดี แบ่งเป็น ออกคำสั่งสิ้นสุด 372 คดี และคดีสิ้นสุด 15 คดี ฐานความผิดที่พบมากที่สุด อาทิ การค้างจ่ายค่าจ้าง ไม่จัดวันหยุด ไม่จัดทำข้อบังคับในการทำงาน และไม่จัดทำทะเบียนลูกจ้าง ตามลำดับ

(3) การตรวจแรงงานในเรือประมง รัฐบาลไทยได้ปรับปรุงวิธีการตรวจแรงงานประมงทะเล โดยเน้นการสัมภาษณ์แรงงานทุกคนที่มีลักษณะทางกายภาพบ่งชี้ว่า อาจตกเป็นผู้เสียหายจากการใช้แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ และแรงงานในกลุ่มเรือความเสี่ยงสูงตามผลการวิเคราะห์จากระบบ Fishing Info ของกรมประมง โดยใช้แบบสัมภาษณ์คัดกรองแรงงานบังคับ/การค้ามนุษย์เบื้องต้น ที่ร่วมกันออกแบบกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ อีกทั้งมีการจัดสถานที่เป็นการเฉพาะสำหรับสัมภาษณ์แรงงาน พร้อมผู้ประสานงานด้านภาษา เพื่อไม่ให้นายจ้างได้ เข้าไปสังเกตการณ์การสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวทำให้แรงงานกล้าให้ข้อมูลที่แท้จริงกับเจ้าหน้าที่มากขึ้น โดยในปี 2561 ทีมสหวิชาชีพ พร้อมด้วยผู้ประสานงานด้านภาษา ดำเนินการตรวจแรงงานในเรือประมง ในพื้นที่ 22 จังหวัด ชายทะเล จำนวน 78,623 ลำ พบการกระทำความผิด 511 ลำ คิดเป็น ร้อยละ 0.65 ดำเนินการสิ้นสุด 507 คดี แบ่งเป็น ออกคำสั่งสิ้นสุด 482 คดี และคดีสิ้นสุด 25 คดี ฐานความผิดที่พบมากที่สุด อาทิ จัดทำเอกสารเวลาพัก ไม่ถูกต้อง จัดเวลาพักไม่ถูกต้อง สัญญาจ้างไม่ถูกต้อง และเอกสารการจ่ายค่าจ้างไม่ถูกต้อง ตามลำดับ

(4) การตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ รัฐบาลไทยได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพตรวจสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ชุดเฉพาะกิจใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง โดยในปี 2561 ทีมสหวิชาชีพดำเนินการตรวจสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ จำนวน 259 แห่ง พบการกระทำความผิด 88 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 34 ดำเนินการสิ้นสุด 84 คดี ฐานความผิดที่พบมากที่สุด อาทิ ไม่จัดทำข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ไม่จัดทำทะเบียนลูกจ้าง ไม่ติดประกาศวันหยุดตามประเพณี และไม่จัดทำเอกสารการจ่ายค่าจ้าง/ค่าล่วงเวลา ตามลำดับ

ตารางที่ 29 ผลการตรวจแรงงานในระบบ กลุ่มเสี่ยง ในเรือประมง และกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ในปี 2561

การตรวจแรงงาน	จำนวน		พบการกระทำความผิด ด้านแรงงาน		ดำเนินคดี				ดำเนินการสิ้นสุด	
					สอบข้อเท็จ จริงเพิ่มเติม	ชั้นพนักงาน สอบสวน	ชั้นอัยการ	ชั้นศาล	ออกคำสั่ง	ดำเนินคดี
	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คน)	(แห่ง)	(คดี)	(คดี)	(คดี)	(คำสั่ง)	(คดี)
ในระบบ	41,071	1,412,475	10,526	394,500	377	1,052	-	-	9,475	675
กลุ่มเสี่ยง	1,906	105,547	388	14,252	1	15	-	-	372	15
เรือประมง	78,623	926,271	511	5,687	4	29	-	-	482	25
กิจการแปรรูปสัตว์น้ำ	259	63,891	88	-	-	4	-	-	84	-
รวม	121,859	2,508,184	11,513	414,439	382	1,096	-	-	10,413	715

หมายเหตุ: สถานประกอบกิจการ 1 แห่ง หากปฏิบัติไม่ถูกต้อง อาจถูกออกคำสั่งและดำเนินคดีควบคู่กัน

3.1.4 การป้องกันแรงงานไทยถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ¹⁹

3.1.4.1 การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ

(1) **ผู้จัดส่ง** กระทรวงแรงงาน มีภารกิจในการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ โดยส่งเสริมให้แรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมุ่งส่งเสริมการจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานในประเทศที่มีศักยภาพ มีโอกาสได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือ เพื่อนำกลับมาใช้ในประเทศ โดยจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น 61,835 คน แบ่งเป็น กรมการจัดหางานจัดส่ง 11,909 คน บริษัทจัดส่ง 26,482 คน เดินทางไปด้วยตนเอง 9,415 คน นายจ้างพาไปทำงาน 10,707 คน และนายจ้างส่งลูกจ้างไปฝึกงาน 3,322 คน ในประเทศอิสราเอล สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน มาเลเซีย และสิงคโปร์ ตามลำดับ

(2) **ศูนย์ประสานบริการการไปทำงานต่างประเทศในส่วนภูมิภาค** กระทรวงแรงงาน ได้จัดตั้งศูนย์ประสานบริการการไปทำงานต่างประเทศในส่วนภูมิภาค (TOEA) จำนวน 10 ศูนย์ เพื่อบริการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวกัน อาทิ บริษัทจัดหางาน บริการตรวจสอบสุขภาพ และบริการด้านการเงินผ่านระบบธนาคาร เพื่อจัดการปัญหาสายหน้าและลดค่าใช้จ่ายของคนหางาน โดยมีคนหางานมาใช้บริการ จำนวน 40,111 คน และได้เดินทางไปทำงานต่างประเทศ จำนวน 28,820 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9 ของความสำเร็จ เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีความสำเร็จร้อยละ 51.1 นอกจากนี้ ยังเดินทางประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้แรงงานไทยที่ประสงค์จะเดินทางไปทำงานต่างประเทศใช้บริการจากศูนย์ฯ มากขึ้นในอนาคต

(3) **การกระจายการฝึกอบรมคนหางานก่อนเดินทาง** กระทรวงแรงงานกระจายการฝึกอบรมคนหางานก่อนเดินทางไปสู่สำนักงานจัดหางานจังหวัดใน 14 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น ชัยภูมิ บุรีรัมย์หนองคาย สกลนคร นครราชสีมา อุดรธานี อุบลราชธานี สุราษฎร์ธานี สงขลา สุโขทัย ลำปาง เชียงราย และนครสวรรค์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้คนหางานสามารถรับการอบรมในจังหวัดของตนหรือจังหวัดใกล้เคียง (แต่เดิมจัดฝึกอบรมฯ กรมการจัดหางาน เท่านั้น) ในปี 2561 มีคนหางานได้รับการอบรม จำนวน 4,624 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีคนหางานได้รับการฝึกอบรม 3,674 คน

¹⁹ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 8

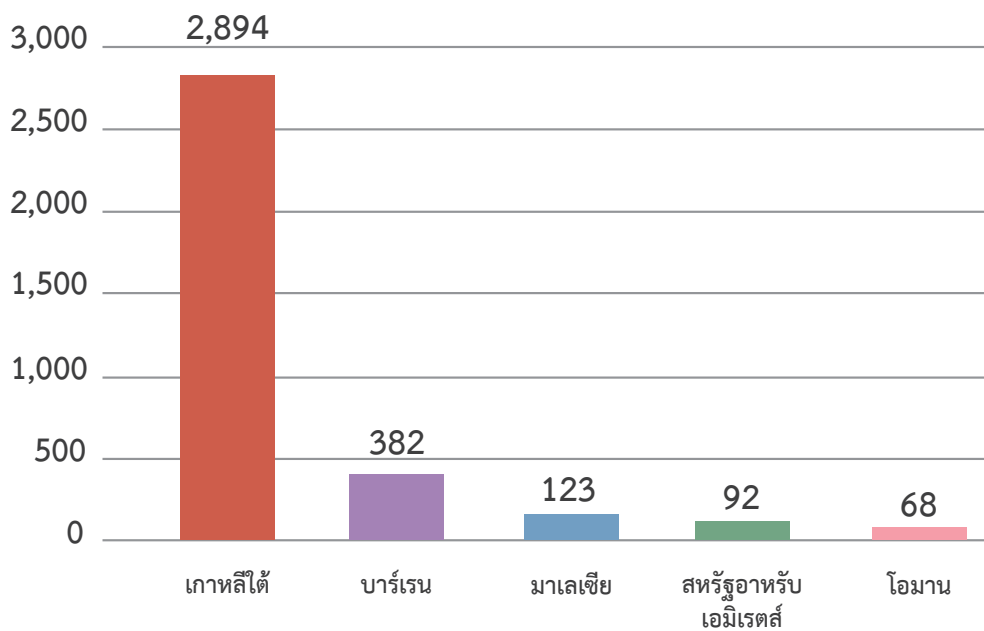
3.1.4.2 การระงับการเดินทางของผู้มีพฤติการณ์จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน กำหนดมาตรการป้องกันการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการบังคับใช้แรงงานในต่างประเทศ โดยจัดตั้งด่านตรวจคนหางาน จำนวน 25 แห่ง เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานเอกสารของคนหางานและลูกจ้างที่ประสงค์จะเดินทางไปทำงานหรือฝึกงานในต่างประเทศ และระงับการเดินทางของผู้มีพฤติการณ์จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ โดยดำเนินการตรวจสอบ จำนวน 74,633 คน ระงับการเดินทาง 3,668 คน คิดเป็นร้อยละ 4.91 เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่ระงับการเดินทางร้อยละ 1.13 โดย 5 ประเทศสูงสุดที่มีการระงับการเดินทาง ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี บาร์เรน มาเลเซีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และโอมาน

ตารางที่ 30 ผลการตรวจสอบคนหางาน ณ ด่านตรวจคนหางาน

ปี	ตรวจสอบผู้มีพฤติการณ์จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ (คน)	ระงับการเดินทางผู้จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ (คน)	เปรียบเทียบระงับการเดินทางกับการตรวจสอบผู้มีพฤติการณ์จะลักลอบฯ (%)
2560	64,602	729	1.13
2561	74,633	3,668	4.91

แผนภาพที่ 15 ผลการระงับการเดินทางผู้จะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ 5 ประเทศสูงสุด

3.1.5 การพัฒนาช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียนและช่วยเหลือแรงงาน ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ²⁰

รัฐบาลไทย ได้พัฒนาช่องทางและเพิ่มประสิทธิภาพการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนและช่วยเหลือแรงงานทุกคน ให้ได้รับการปกป้องคุ้มครองและได้รับสิทธิตามกฎหมาย ผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ โดยในปี 2561 มีแรงงานได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือ รวมทั้งสิ้น 903,515 คน ในจำนวนนี้นำไปสู่การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด รวม 784 คดี ความผิดที่พบบ่อย อาทิ ค่าประเวณี ถูกบังคับใช้แรงงาน นายจ้างค้างจ่ายค่าจ้าง และถูกเลิกจ้างไม่เป็นธรรม

ตารางที่ 31 ช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียนและช่วยเหลือแรงงาน ในปี 2561

หน่วยงาน	ช่องทาง	รายละเอียด	ให้บริการ/ ช่วยเหลือ (ครั้ง/คน)
กกจ./ กรมสวัสดิการ และคุ้มครอง แรงงาน (กสร.)	สายด่วน 1506	พัฒนาช่องทางการให้บริการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียน และแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่นายจ้าง/ลูกจ้างคนไทยและคนต่างด้าว โดยรวมสายด่วน 1546 และ 1694 เข้าด้วยกัน ผ่านสายด่วน 1506 มีผู้ใช้บริการและให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งสิ้น 339,833 ครั้ง นำไปสู่การดำเนินคดี รวม 721 คดี จำแนกเป็น • ด้านการจ้างงาน 210,451 ครั้ง และมีผู้เข้ามาติดต่อด้วยตนเอง 4,783 ครั้ง เป็นเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์เกี่ยวกับการจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานผิดกฎหมาย 305 เรื่อง นำไปสู่การดำเนินคดี 93 คดี ความผิดที่พบบ่อย คือ นายจ้างจ้างคนต่างด้าวที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน และคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน • ด้านการคุ้มครองแรงงาน 114,783 ครั้ง และมีลูกจ้าง เข้ามาติดต่อยื่นคำร้องด้วยตนเอง 9,816 คน นำไปสู่การดำเนินคดีนายจ้าง 628 คดี ความผิดที่พบบ่อย คือ นายจ้างค้างจ่ายค่าจ้าง และถูกเลิกจ้างไม่เป็นธรรม	339,833
กระทรวง มหาดไทย (มท.)	สายด่วน 1567 ศูนย์ดำรงธรรม	จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมทั่วประเทศทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้บริการข้อมูล และรับเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ ผ่านสายด่วน 1567 ศูนย์ดำรงธรรม โดยมีผู้แจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ จำนวน 43 เรื่อง ได้ดำเนินการตรวจสอบและนำไปสู่การดำเนินคดีค้ามนุษย์ จำนวน 9 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นฐานความผิดการค้าประเวณี	43

²⁰ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 11

หน่วยงาน	ช่องทาง	รายละเอียด	ให้บริการ/ ช่วยเหลือ (ครั้ง/คน)
กระทรวงการ พัฒนาสังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์ (พม.)	สายด่วน 1300	<p>ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 พม. ได้รับแจ้งเหตุการค้ามนุษย์ 118 สาย นำไปสู่การดำเนินคดีค้ามนุษย์ 54 ราย ไม่เป็นคดีค้ามนุษย์ 7 ราย</p> <p>นอกจากนี้ ได้พัฒนาระบบการรับแจ้งเหตุช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศและการค้ามนุษย์ให้สามารถส่ง SMS และโทรศัพท์ผ่านหมายเลขเดียวทั่วโลก +66991301300 โดยมีจำนวนสายโทรเข้า 150 กรณี แบ่งเป็น ในประเทศไทย 125 กรณี และต่างประเทศ 25 กรณี ดำเนินการช่วยเหลือด้วยการประสานส่งต่อ/อำนวยความสะดวกในการติดต่อกับสถานเอกอัครราชทูตไทยผ่านกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด รวมถึงการติดต่อครอบครัวที่อยู่ในประเทศไทยให้ผู้ประสบปัญหาสังคมที่เป็นคนไทยในต่างประเทศ และวางแผนการช่วยเหลือเมื่อผู้ประสบปัญหาสังคมเดินทางกลับประเทศไทย รวมถึงติดตามการให้ความช่วยเหลือเป็นระยะ ในกรณีที่มีผู้ประสบปัญหาสังคมชาวต่างชาติ ติดต่อขอความช่วยเหลือมายังศูนย์ช่วยเหลือสังคม จะมีล่ามภาษาอาสาสมัครที่ผ่านการอบรมทักษะและเทคนิคการปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์ช่วยเหลือสังคม จำนวน 26 คน 12 ภาษา ประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ เยอรมัน เมียนมา กัมพูชา ยาวี จีนแต้จิ๋ว จีนกวางตุ้ง จีนกลาง อิตาลี ดัตช์ สวีดิช และล่ามภาษามือ ให้บริการในรูปแบบการประชุมทางโทรศัพท์ 3 สาย คือ มีเจ้าหน้าที่รับเรื่องผู้ประสบปัญหาสังคมและล่ามพูดคุยพร้อมกัน ทำให้สามารถสื่อสารรับแจ้งเหตุขอความช่วยเหลือและตอบสนองตรงตามสภาพปัญหาความต้องการได้ทันที่</p>	<p>118</p> <p>150</p>

หน่วยงาน	ช่องทาง	รายละเอียด	ให้บริการ/ ช่วยเหลือ (ครั้ง/คน)
กกจ.	ศูนย์แรกรับ เข้าทำงานและ สิ้นสุดการจ้าง	ขยายการจัดตั้งศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้างเพิ่มเติมอีก 2 แห่ง ในจังหวัดมุกดาหารและระนอง รวมเป็นทั้งหมด 5 แห่ง จากเดิมที่จัดตั้งไว้ 3 แห่งที่จังหวัดตากหนองคาย และสระแก้ว เพื่อส่งเสริมการเข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายตามระบบ MOU รวมทั้งอำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางในการเดินทางเข้าทำงานของแรงงานต่างด้าว และอบรมให้ความรู้แก่แรงงานต่างด้าวเพื่อให้มีความพร้อมก่อนเข้ามาทำงานในประเทศไทย	442,736
กกจ./ILO NGOs	ศูนย์ร่วมบริการ ช่วยเหลือ แรงงานต่างด้าว	จัดตั้งศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวใน 10 จังหวัด (สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี สงขลา สมุทรปราการ ชลบุรี ระนอง เชียงใหม่ นครราชสีมา ขอนแก่น และตาก) มาตั้งแต่ปลายปี 2559 ซึ่งเป็นการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และภาคประชาสังคม (NGOs) ทำหน้าที่เป็นศูนย์สำหรับการให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหาจากการอยู่และทำงานในประเทศไทย โดยมีผู้ประสานงานด้านภาษาประจำศูนย์ละ 1 คน โดยให้การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว อาทิ ให้คำปรึกษาด้านสิทธิประโยชน์ เปลี่ยน/เพิ่มนายจ้าง แก๊ไข/คัดลอกข้อมูลทางทะเบียน เปลี่ยน/เพิ่มสถานที่ทำงาน/เปลี่ยนลักษณะงาน ประสานการช่วยเหลือ และเข้ามารับสิทธิที่พึงได้ ตามลำดับ	113,644

หน่วยงาน	ช่องทาง	รายละเอียด	ให้บริการ/ ช่วยเหลือ (ครั้ง/คน)
<p>Stella Maris กสร./ กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ (กษ.) ILO/ ภาคเอกชน</p>	<p>ศูนย์อภิบาล ผู้เดินทางทะเล</p>	<p>เมื่อปี 2559 Stella Maris ร่วมกับกรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงาน องค์การสะพานปลา สมาคมวางแผนครอบครัว แห่งประเทศไทย และบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด (มหาชน) จัดตั้งศูนย์สวัสดิภาพและธรรมาภิบาลแรงงานประมงสงขลา ต่อมาในปี 2560 ร่วมกับ ILO ผ่านโครงการ Ship to Shore Rights Project ดำเนินการจัดตั้งศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล (The Fisher’s Welfare Centres) เพิ่มเติม 3 แห่ง (ชลบุรี ระยอง และปัตตานี) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงาน ภาคประมงทั้งกายและจิตใจ โดยดำเนินการสร้างความ ตระหนักรู้และการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน สิทธิและหน้าที่ แรงงาน สิทธิทางสุขภาพ สิทธิทางการศึกษา และการบริการ ทางสังคม ตลอดจนเข้าช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวที่ประสบ ปัญหาหรือกำลังอยู่ในภาวะยากลำบากในภาคการประมง และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง</p>	<p>6,071</p>
<p>LPN กสร. กษ.</p>	<p>ศูนย์ลูกเรือ ประมงจังหวัด สมุทรสาคร</p>	<p>กระทรวงแรงงาน กรมเจ้าท่า และกรมประมง ให้การสนับสนุน มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (Labour Rights Promotion Network Foundation : LPN) ในการจัดตั้ง ศูนย์ลูกเรือประมง Fishermen Center เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2560 ณ สะพานปลาสมุทรสาคร เพื่อเป็น ศูนย์กลางในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ทางด้านแรงงานในภาคการประมงที่ดำเนินการโดย ภาคประชาสังคม ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแรงงานไทย และต่างด้าวในภาคการประมงที่ถูกละเมิดสิทธิ ทำร้าย หรือ ถูกบังคับใช้แรงงาน รวมทั้งอบรมเกี่ยวกับสิทธิและกฎหมาย แรงงานให้กับแรงงานประมง ตลอดจนเพิ่มการรับรู้ให้กับ สังคมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และประมง IUU โดยศูนย์ดังกล่าวเปิดตัวนำร่องในพื้นที่อำเภอเมือง สมุทรสาคร และจะขยายเพิ่มเติมในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง และอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยในห้วงที่ผ่านมา ได้ให้บริการและช่วยเหลือแรงงาน รวม 985 คน</p>	<p>985</p>

หน่วยงาน	ช่องทาง	รายละเอียด	ให้บริการ/ ช่วยเหลือ (ครั้ง/คน)
กสร. NGOs	เครือข่าย การป้องกัน และคุ้มครอง แรงงานต่างด้าว ผ่านระบบ แอปพลิเคชัน ไลน์	กระทรวงแรงงาน ได้เพิ่มช่องทางการร้องทุกข์ให้กับแรงงานต่างด้าว โดยการตั้งกลุ่มไลน์ในจังหวัด โดยมีสมาชิกเป็นเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน แรงงาน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อเป็นช่องทางประสานงานระหว่างกัน ในการช่วยเหลือคุ้มครองแรงงานต่างด้าว ปัจจุบันมี 29 กลุ่ม มีสมาชิกรวม 1,431 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีจำนวน 1,030 คน ทั้งนี้ มีผลงานช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวที่สำคัญ อาทิ ดำเนินการให้ลูกจ้างได้รับเงินค่าจ้างและค่าชดเชย ประสานการช่วยเหลือในการต่อใบอนุญาตทำงาน และดำเนินการให้ได้รับสิทธิในการลาป่วยตามกฎหมาย	85
		รวม	903,515

3.1.6 การป้องกันการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

3.1.6.1 การให้สัตยาบันพิธีสารส่วนเสริมปี ค.ศ. 2014 ส่วนเสริมอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930

เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2561 รัฐบาลไทยได้ยื่นจดทะเบียนสัตยาบันพิธีสารส่วนเสริมปี ค.ศ. 2014 ส่วนเสริมอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930 ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งถือเป็นประเทศแรกในเอเชีย และเป็นประเทศที่ 24 ของโลกที่ให้สัตยาบันพิธีสารดังกล่าว ทั้งนี้ ในส่วนของการยกร่างกฎหมายรองรับการให้สัตยาบันฯ ปัจจุบันร่างกฎหมายได้ผ่านการตรวจของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ตราเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2561 และอยู่ระหว่างประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป โดยสาระสำคัญที่ปรับปรุงแก้ไข ได้เพิ่มเติมฐานความผิดและบทลงโทษเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งกำหนดให้ใช้มาตรการคุ้มครอง เยียวยา ช่วยเหลือผู้เสียหายและกฎหมายว่าด้วยวิธีการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ ให้บังคับใช้กับการกระทำความผิดฐานการบังคับใช้แรงงานหรือบริการเช่นเดียวกับฐานความผิดการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ เพื่อยกระดับการบังคับใช้กฎหมายและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากแรงงานบังคับให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.1.6.2 การพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานภาคประมง ค.ศ. 2007

รัฐบาลไทยมีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองดูแลแรงงานในภาคประมง ให้มีสภาพการจ้าง สภาพการทำงาน สภาพความเป็นอยู่ในเรือ มีความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนให้เข้าถึงสิทธิ สุขภาพ/การประกันสังคม เทียบเท่ามาตรฐานสากล ดังนั้น เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2561 สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงเห็นชอบการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 188 และภายในเดือนมกราคม 2562 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน จะยื่นจดทะเบียนสัตยาบันอนุสัญญาฯ ต่อองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชีย และเป็นประเทศที่ 13 ของโลกที่รับอนุสัญญาดังกล่าว สำหรับการออกกฎหมายเพื่ออนุวัติตามอนุสัญญาฯ ประเทศไทยได้ยกพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2561 และอยู่ระหว่างเสนอเข้าสู่ การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในเดือนธันวาคม 2561

3.1.6.3 การพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและเจรจาต่อรอง

รัฐบาลไทย อยู่ระหว่างปรับปรุงพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. และ พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. เพื่อให้แรงงานต่างด้าวสามารถเป็นกรรมการสหภาพแรงงานได้ โดยอยู่ระหว่างเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และเข้าสู่กระบวนการพิจารณาให้สัตยาบัน อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและร่วมเจรจาต่อรอง ภายในปี 2562

3.1.6.4 การแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2561 สหรัฐอเมริกาจัดอันดับในรายงานสถานการณ์และการขจัด การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด ค.ศ. 2017 ให้ประเทศไทยอยู่ในระดับ “Significant Advancement” ซึ่งเป็นระดับความสำเร็จสูงสุด และมีข้อเสนอแนะให้ประเทศไทยเร่งรัดดำเนินการสำรวจการทำงานของ เด็ก และเผยแพร่ข้อมูลการสำรวจ สถิติการค้ามนุษย์ทุกคดีที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเด็กเพื่อประโยชน์ในการลดถอนสินค้า ของไทย ในบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีเหตุผลให้เชื่อได้ว่าผลิตโดยการใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับ (2018 List of Goods Produced by Child Labor or Forced Labor : TVPRA List) และบัญชีรายชื่อสินค้าที่มีการใช้ แรงงานเด็กบังคับหรือแรงงานเด็กขัดหนี้ ตามคำสั่งของฝ่ายบริหาร 13126 (List of Products Requiring Federal Contractor Certification as to Forced or Indentured Child Labor pursuant to Executive Order 13126 : E.O. List) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงาน สถิติแห่งชาติและองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ดำเนินการสำรวจการทำงานของ เด็กในช่วงเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2561 เรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการประมวลผลและจัดทำรายงานสรุปผลการสำรวจภายในเดือน ธันวาคม 2561 โดยผลการสำรวจดังกล่าว จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่น่าเชื่อถือในระดับประเทศ เนื่องจากจัดทำขึ้น โดยใช้หลักเกณฑ์ตามมาตรฐานสากล สามารถใช้สนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายแผนระดับชาติ เพื่อขจัด การใช้แรงงานเด็กที่เลวร้าย โดยในปี 2562 จะจัดสัมมนาขยายผลการสำรวจสถานการณ์เด็กทำงานในประเทศไทย เพื่อสร้างการรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1.6.5 การส่งเสริมให้สถานประกอบการกิจการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีไปใช้

รัฐบาลไทยได้จัดทำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practice : GLP) พร้อมสนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและสถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีไปใช้เป็นแนวทาง เบื้องต้นในการปรับปรุงสภาพการจ้าง สภาพการทำงานด้วยความสมัครใจ เพื่อให้สถานประกอบการมีการจ้างแรงงาน

สอดคล้องกับกฎหมาย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน การป้องกัน การเลือกปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก การใช้แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ในปี 2561 สามารถส่งเสริมให้สถานประกอบการกิจการนำ GLP ไปใช้ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปี 2559 มีจำนวน 499 แห่ง ปี 2560 จำนวน 5,049 แห่ง และในปี 2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 8,807 แห่ง

3.1.7 ความร่วมมือกับสหภาพยุโรป

ตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีความร่วมมือกับสหภาพยุโรป (EU) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ภายใต้โครงการความช่วยเหลือทางวิชาการ เพื่อการต่อต้านรูปแบบการทำงานที่ไม่เป็นที่ยอมรับในอุตสาหกรรมประมงและอาหารทะเล (Combating Unacceptable Forms of Work in the Thai Fishing and Seafood Industry : Ship to Shore Rights Project) โดยมีผลการดำเนินงานภายใต้ 4 วัตถุประสงค์ของโครงการที่สำคัญ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางและการจัดอบรมพนักงานตรวจแรงงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต่อยอดมาจากโครงการ Triangle Project ของ ILO เพื่อทำให้มั่นใจได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านั้นจะสามารถเข้าถึงเบาะแสและข้อบ่งชี้ที่ระบุถึงการถูกละเมิดสิทธิแรงงาน 2) การวิจัยข้อมูลพื้นฐานในอุตสาหกรรมประมงเพื่อนำมาใช้วางแผนและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ อาทิ การจ่ายค่าจ้างผ่านอิเล็กทรอนิกส์ วิเคราะห์ประสิทธิภาพของช่องทาง MOU 3) ปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนงานสำหรับแนวการปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (GLP) ให้ครอบคลุมทุกแง่มุมของห่วงโซ่อุปทานจากเรือจนถึงโรงงานแปรรูปขั้นต้น และ 4) ส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรพัฒนาเอกชน ในการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองแรงงานร่วมกับภาครัฐ

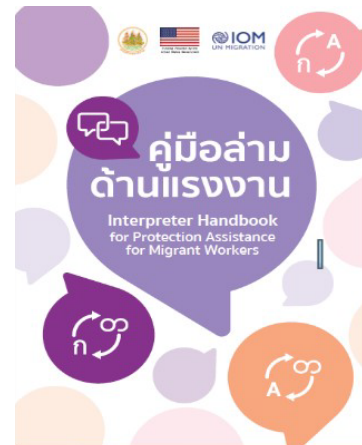
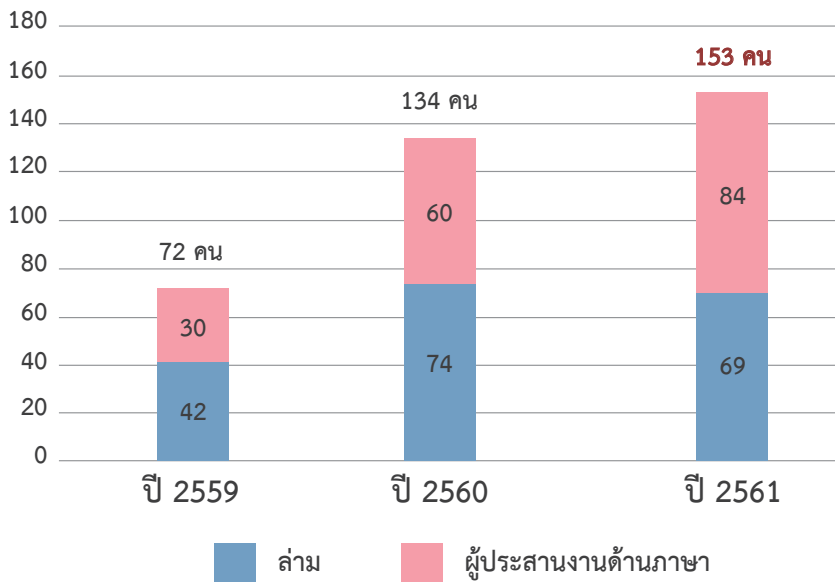
นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ขยายความร่วมมือกับสหภาพยุโรป จนนำไปสู่การลงนามข้อตกลงการบริหารจัดการสำหรับการประชุมหารือด้านแรงงาน (Labour Dialogue) เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2561 เพื่อสนับสนุนความพยายามของทั้งสองฝ่ายในการส่งเสริมงานที่มีคุณค่าและมีส่วนร่วมในความร่วมมือด้านแรงงานที่มีสัมพันธภาพโดยรวมระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศไทย โดยที่ผ่านมาได้จัดการประชุมวิชาการ และการประชุมระดับสูงด้านแรงงานระหว่างไทยกับสหภาพยุโรป จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 16 - 17 พฤษภาคม 2561 ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 29 - 30 พฤศจิกายน 2561 ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ผลการประชุมวิชาการครั้งสุดท้ายทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ประเด็นที่สำคัญ อาทิจานที่มีคุณค่าในห่วงโซ่อุปทานของโลก การพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่ออนาคตของงาน เป็นต้น

3.1.8 การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันการค้ามนุษย์

3.1.8.1 การเพิ่มจำนวนล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา

รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายของแรงงานไทย และแรงงานต่างด้าวอย่างเท่าเทียม โดยมีความพยายามที่จะลดช่องว่างทางด้านภาษา ด้วยการเพิ่มจำนวนล่าม และผู้ประสานงานด้านภาษา เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการและช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว โดยในปี 2559 มีจำนวน 72 คน ปี 2560 มีจำนวน 134 คน และปี 2561 มีจำนวน 153 คน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา กระทรวงแรงงานได้ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) จัดทำคู่มือล่ามด้านแรงงาน เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการล่ามแปลภาษา ให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง โดยได้เปิดตัวคู่มือล่ามด้านแรงงานเมื่อวันที่ 14 กันยายน 2561 และแจกจ่ายให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านแรงงานแล้ว

แผนภาพที่ 16 จำนวนล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา ระหว่างปี 2559 - 2561

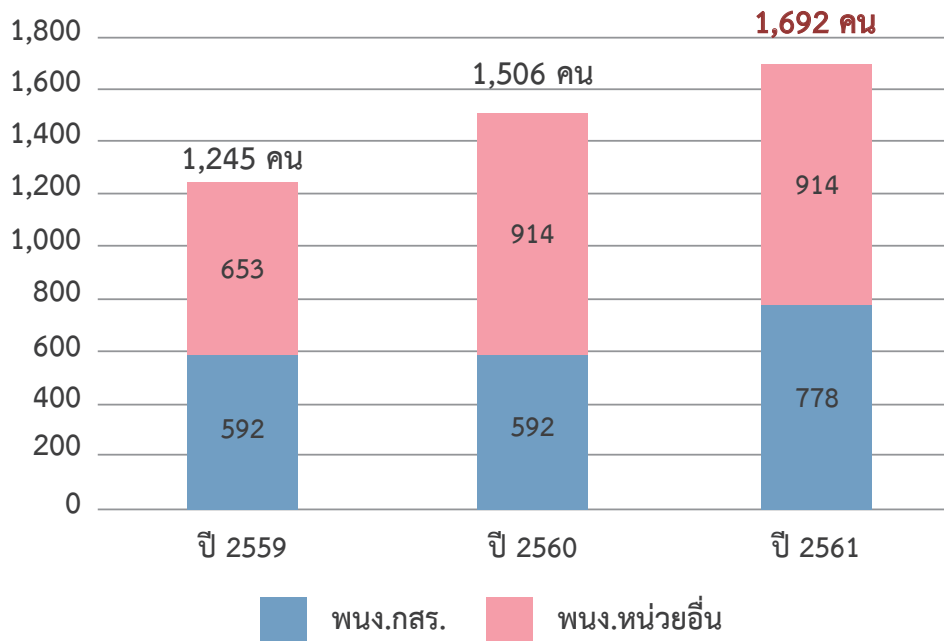

3.1.8.2 การเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงาน²¹

กระทรวงแรงงาน มีความพยายามในการเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและหน่วยงานอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนแรงงานในประเทศที่ต้องให้การคุ้มครองดูแล โดยในปี 2559 มีจำนวน 1,245 คน ปี 2560 จำนวน 1,506 คน และในปี 2561 จำนวน 1,692 คน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

²¹ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 1

แผนภาพที่ 17 จำนวนพนักงานตรวจแรงงาน ระหว่างปี 2559 - 2561

3.1.8.3 การเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย²²

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย พนักงานตรวจแรงงาน และผู้ปฏิบัติงานในการตรวจแรงงานและคัดกรองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเข้มข้น เพื่อให้กลุ่มเปราะบาง แรงงานต่างด้าว สตรีและเด็ก ได้รับการป้องกันไม่ให้เกิดเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยในปี 2561 ดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งสิ้น 3,736 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีจำนวน 1,083 คน ดังนี้

²² ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 5

หน่วยงาน	กิจกรรม	ผลการอบรม	
		(ครั้ง)	(คน)
กสร.	เพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย พนักงานตรวจแรงงานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน นโยบาย เทคนิคการตรวจแรงงาน ระเบียบ แนวปฏิบัติ การฝึกปฏิบัติการสอบข้อเท็จจริง การรับและวินิจฉัยคำร้อง การออกคำสั่งตามมาตรา 139 (3) และระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงานและการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิด ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2561 โดยเน้นการใช้แบบคัดกรองเบื้องต้นแรงงานบังคับ รวมทั้งสิ้น 505 คน ประกอบด้วย 1) โครงการแก้ไขปัญหาการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม และโครงการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองแรงงานเด็กจากการทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย จำนวน 108 คน 2) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของพนักงานตรวจแรงงานเชิงคุณภาพ ประจำปี 2561 จำนวน 3 รุ่น จำนวน 121 คน 3) จัดอบรมพนักงานตรวจแรงงานและเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง ภายใต้โครงการ Ship to Shore Rights จำนวน 3 รุ่น 90 คน และ 4) จัดอบรมพนักงานตรวจแรงงานบรรจุใหม่ ภายใต้โครงการ Ship to Shore จำนวน 186 คน	8	505
กสร.	ชี้แจง/ซักซ้อมความเข้าใจ และติดตามการบังคับใช้กฎหมายตามระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงาน และการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิด ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2561 รวมทั้งสิ้น 34 ครั้ง 2,367 คน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสัญญาจ้างและการจ่ายค่าจ้างแรงงานประมงทะเล ที่กำหนดให้นายจ้างจ่ายเป็นรายเดือนผ่านบัญชีธนาคารของลูกจ้าง ในกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สมาคมประมง ธนาคารพาณิชย์ นายจ้าง ลูกจ้าง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	34	2,367
กกจ.	พัฒนาศักยภาพการขับเคลื่อนตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว รวมทั้งสิ้น 717 คน แบ่งเป็น (1) อบรมแนวทางการตรวจ วิธีการปฏิบัติสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว จำนวน 94 คน (2) สัมมนาเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจสำหรับเจ้าหน้าที่และผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ จำนวน 303 คน และ (3) อบรมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคนต่างด้าว จำนวน 320 คน นอกจากนี้ได้จัดทำและแจ้งเวียนคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	3	717

หน่วยงาน	กิจกรรม	ผลการอบรม	
		(ครั้ง)	(คน)
ทร. (ศปมผ.)	จัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานชั้นสูง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาแรงงานและการป้องกันการค้ามนุษย์ รวมทั้งสิ้น 147 คน ประกอบด้วย 1) หลักสูตรป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับทางทะเล จำนวน 79 คน 2) การฝึก Train - the - Trainer จำนวน 32 คน และ 3) การฝึก Table - Top - Exercise (TTX) จำนวน 36 คน	3	147
	รวม	48	3,736

3.1.9 การอบรมและรณรงค์/ประชาสัมพันธ์ เพื่อป้องกันการการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ²³

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการจัดฝึกอบรม รณรงค์และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้แรงงานบังคับและการค้ามนุษย์ โดยในปี 2561 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการอบรมและเข้าถึงสื่อ รวมทั้งสิ้น 2,278,185 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ถึง 2 เท่า แบ่งเป็น การฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 197,480 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีจำนวน 7,965 คน และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ โดยมีผู้เข้าถึงสื่อ รวม 2,080,705 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่มีผู้เข้าถึงสื่อ 1,104,574 คน ดังนี้

หน่วยงาน	กิจกรรม/โครงการ	เข้าถึงสื่อ (คน)
	การอบรมให้ความรู้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รวม
		197,480
กกจ.	อบรมและสร้างการรับรู้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการจ้างงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน	6,661
กกจ.	อบรมนายจ้างและแรงงานต่างด้าว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และเพื่อเป็นเกราะป้องกันไม่ให้อยู่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ภายใต้โครงการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงานต่างด้าว รวม 12,423 คน แบ่งเป็น นายจ้าง 2,138 คน และแรงงานต่างด้าว 10,285 คน	12,423
กกจ.	อบรมให้ความรู้แก่นายจ้างและแรงงานต่างด้าว ผ่านศูนย์ประสานงานแรงงานประมง ใน 22 จังหวัดชายทะเล เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ในกิจการประมงทะเลและกิจการเกี่ยวเนื่อง รวม 7,237 คน แบ่งเป็น นายจ้าง 4,138 คน แรงงานต่างด้าว 3,099 คน	7,237
กสร.	อบรมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงาน	171,159

²³ ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ ข้อ 11

หน่วยงาน	กิจกรรม/โครงการ	เข้าถึงสื่อ (คน)
	การรณรงค์และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รวม 2,080,705
กกจ.	ประชาสัมพันธ์รณรงค์ป้องกันการหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศผ่านโครงการต่าง ๆ รวม 987,969 คน อาทิ โครงการเครือข่ายชุมชนร่วมรณรงค์ป้องกัน การหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศ 141,434 คน โครงการคุ้มครองคนหางานเชิงรุกในพื้นที่เสี่ยง (โครงการเคาะประตู) 7,633 คน โครงการเผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันการหลอกลวงคนหางาน 838,902 คน	987,969
กกจ.	จัดทำสื่อวีดิทัศน์ ข้อควรรู้เมื่อแรงงานต่างด้าวเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทั้งสิทธิประโยชน์ ข้อปฏิบัติในการทำงาน กฎหมาย ข้อห้ามและบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น พร้อมจัดทำเสียงบรรยายเป็นภาษาของแรงงานต่างด้าว โดยใช้เปิด ณ ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง	442,736
กกจ.	ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ข่าวประชาสัมพันธ์ การแถลงข่าว การสัมภาษณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สปอตโฆษณา Info graphic โฆษณามีเดีย 241 เรื่อง จำนวน 2,436 ครั้ง คาดว่ามีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงสื่อกว่า 500,000 คน	500,000
กสร.	จัดทำแผ่นพับสิทธิหน้าที่ นายจ้าง - ลูกจ้าง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 จำนวน 250,000 แผ่น คาดว่ามีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงสื่อกว่า 125,000 คน	125,000
กสร.	สติ๊กเกอร์รหัส QR Code รณรงค์ป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จำนวน 50,000 แผ่น คาดว่ามีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงสื่อกว่า 25,000 คน	25,000
	รวม	2,278,185

3.2 การป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในสตรีและเด็ก

3.2.1 การตรวจสถานบริการและธุรกิจบันเทิง

รัฐบาลไทยเพิ่มความเข้มข้นในการบังคับใช้กฎหมาย โดยกรมการปกครอง บูรณาการทำงานร่วมกับตำรวจท่องเที่ยว กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดชุดปฏิบัติการพิเศษ เพื่อสืบสวนจับกุมและตรวจสถานบริการกลุ่มเสี่ยง โดยในปี 2561 ได้เข้าจับกุม/ตรวจสอบสถานบริการ รวมทั้งสิ้น 7,497 แห่ง พบการกระทำความผิดและสั่งปิดสถานที่ 5 ปี จำนวน 97 แห่ง และมีผลการสืบสวนนำไปสู่การดำเนินคดีค้ามนุษย์ จำนวน 7 คดี คิดเป็นร้อยละ 7.2 ของสถานบริการที่กระทำความผิด และสืบสวนนำไปสู่คดีค้ามนุษย์ เพิ่มขึ้นจากปี 2560 ที่คิดเป็นร้อยละ 2.99 ของสถานบริการที่กระทำความผิด 268 แห่ง และสืบสวนสอบสวนนำไปสู่การดำเนินคดีค้ามนุษย์ 8 คดี

นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพประจำจังหวัด โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด 76 จังหวัด ดำเนินการจัดระเบียบสถานบริการและพื้นที่เสี่ยงต่อการค้าประเวณีร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง และ

กรมกิจการเด็กและเยาวชนได้มอบหมายให้บ้านพักเด็กและครอบครัว 76 จังหวัด ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ระดับจังหวัด และออกตรวจสถานบริการหรือสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่

3.2.2 การฝึกอบรม/สัมมนา เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี

3.2.2.1 *กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)* จัดฝึกอบรมเพื่อเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 15,399 คน อาทิ สร้างแกนนำเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี จำนวน 235 คน สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา (4 ภาค) จำนวน 479 คน สร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้าประเวณีและส่งเสริมการท่องเที่ยวปลอดภัยทางเพศ จำนวน 253 คน เสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายป้องกันแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี (ต้นกล้าครอบครัว : เด็กประถมศึกษาตอนปลาย/มัธยมศึกษาตอนต้น/ครู/ผู้ประกอบการ) จำนวน 2,147 คน ส่งเสริมสถานประกอบการ สถานบันเทิง ดำเนินธุรกิจโดยรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 120 คน

นอกจากนี้ พม. ได้ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่สตรีกลุ่มเสี่ยงและสตรีในชุมชน เพื่อป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ อาทิ พัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีกลุ่มเสี่ยงในสถาบัน (ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว 8 แห่ง) จำนวน 5,130 คน พัฒนาทักษะอาชีพแก่สตรีในชุมชน จำนวน 7,035 คน ภายใต้โครงการสร้างชีวิตใหม่ให้แก่สตรีและครอบครัว โครงการสนับสนุนการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ และโครงการเสริมสร้างโอกาสในการดำเนินธุรกิจแก่สตรี

3.2.2.2 *สำนักงานอัยการสูงสุด ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TICAC, TATIP) และ NGOs* (มูลนิธิเอ - เวนเดียน, โครงการ ฮัก) จัดโครงการน้องต้องรู้ โดยจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ประมาณ 3,000 คน เพื่อหยุดการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ โดยให้นักเรียนนักศึกษาเข้าใจรูปแบบอาชญากรรมสมัยใหม่และไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ อีกทั้งป้องกันไม่ให้เป็นผู้กระทำความผิดเอง และให้รู้ช่องทางในการเข้าถึงความช่วยเหลือ การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เพื่อให้เป็นเครือข่ายการต่อต้านการค้ามนุษย์

3.2.3 การสร้างความตระหนักรู้และรณรงค์ป้องกันการการค้าประเวณี

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี โดยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คนไทยเพื่อป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายในต่างประเทศ ณ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 138 คน และเดินรณรงค์รวมพลังประชารัฐเพื่อหยุดการค้าประเวณีและค้ามนุษย์ ณ จังหวัดหนองคาย จำนวน 350 คน

3.2.4 การป้องกันและดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการในเชิงป้องกันเพื่อดูแลและคุ้มครองเด็กกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กชายพวงมาลัย และเด็กชายของในที่สาธารณะ เพื่อให้เด็กมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัย และมีศักยภาพในการดำรงชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และลดความเสี่ยงที่จะถูกนำไปค้ามนุษย์ ดังนี้

3.2.4.1 *ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน* โดยส่งเสริมกิจกรรมพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาตนเอง คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ มีจิตอาสา เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และการจัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติเด็กและเยาวชนที่ทำความดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

3.2.4.2 สร้างและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายคุ้มครองเด็กในชุมชน เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา องค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน อาสาสมัคร แกนนำชุมชน ฯลฯ โดยจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเฝ้าระวังคุ้มครอง ป้องกัน และช่วยเหลือเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยงไม่ให้เกิดแสงประโยชน์ ถูกล่อลวง ถูกกระทำ ฯลฯ

3.2.4.3 พัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแก่เด็กเร่ร่อน ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักจูงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ทั้งในรูปแบบการค้าประเวณี การขายบริการทางเพศ การถูกบังคับใช้แรงงาน ฯลฯ โดยได้จัดกิจกรรมด้านส่งเสริมความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น กฎหมาย การดูแลสุขภาพตนเองทั้งทางกาย จิตใจ อารมณ์ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย อันตรายจากการใช้สารเสพติด การฝึกอาชีพ การจัดหางาน ตามความเหมาะสม

3.2.4.4 การจัดหาครอบครัวบุญธรรมให้แก่เด็ก เพื่อป้องกันการซื้อขาย ลักพา แสวงประโยชน์ จากเด็ก โดยมุ่งเน้นให้เด็กที่ถูกทอดทิ้ง กำพร้า และอยู่ในสภาวะยากลำบาก ไม่สามารถอยู่กับครอบครัวเดิมได้ มีโอกาส มีครอบครัวใหม่ และได้รับการเลี้ยงดูเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีพัฒนาการทางสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างปกติสุข โดยไม่เป็นภาระแก่สังคม

3.2.5 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อต่อต้านการใช้บริการทางเพศ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินการเชิงป้องกันเพื่อลดการแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่แฝงมา กับการท่องเที่ยว ดังนี้

3.2.5.1 ประชาสัมพันธ์และรณรงค์สร้างการรับรู้ถึงภัยการค้ามนุษย์ที่แฝงมากับการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรีในบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวที่เสี่ยงต่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่สำคัญของประเทศไทย ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปใน 4 จังหวัด (ชลบุรี เชียงใหม่ อุตรธานี และภูเก็ต) รวมทั้งสิ้น 200 คน และประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านสื่อต่าง ๆ ประกอบด้วย โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์

3.2.5.2 จัดเสวนาให้ความรู้แก่บุคลากรภายในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เครือข่าย บุคลากรด้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมนักธุรกิจและการท่องเที่ยว สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สมาคมมัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการในสถานที่ท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป ใน 4 พื้นที่ เป้าหมาย ได้แก่ จังหวัดชลบุรี เชียงใหม่ อุตรธานี และภูเก็ต จำนวน 302 คน เพื่อสร้างการรับรู้ถึงภัยของการค้ามนุษย์ ที่แอบแฝงมากับการท่องเที่ยว พัฒนาคือความร่วมมือกับเครือข่ายในการเฝ้าระวังป้องกันการท่องเที่ยวที่แสวงหาประโยชน์ ทางเพศ และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อการท่องเที่ยวไทย รวมทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ชาวต่างชาติ

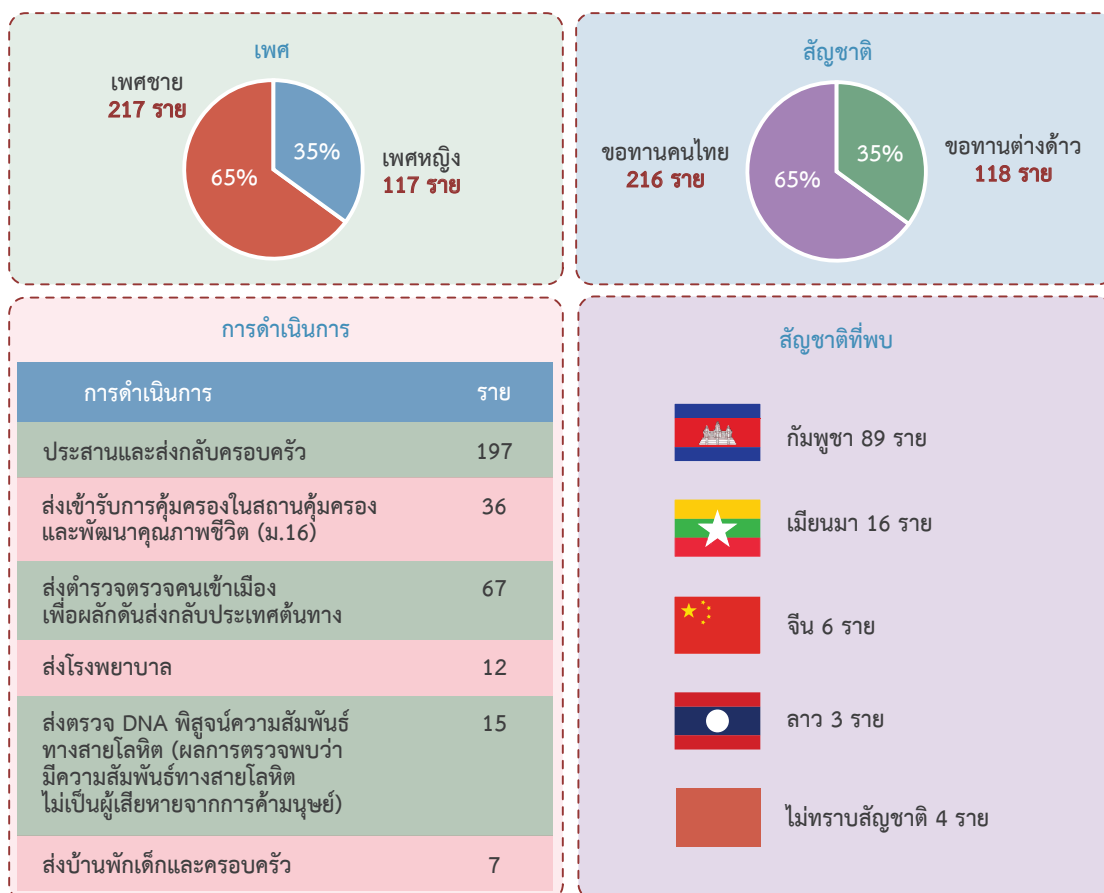
3.2.5.3 จัดการฝึกอบรมโครงการส่งเสริมและรณรงค์เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ จากเด็กและสตรี ให้แก่ผู้ประกอบการโรงแรม/รีสอร์ท/ที่พัก ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ ผู้ประกอบการขนส่ง/ รถโดยสารสาธารณะ หน่วยราชการ/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน จำนวน 832 คน ใน 6 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก ราชบุรี บุรีรัมย์ สุพรรณบุรี ระยอง และตรัง เพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญ ในการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กและสตรี และร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง ในการป้องกันปัญหาดังกล่าว รวมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ ที่มีความปลอดภัยต่อเด็กและสตรี

3.2.5.4 จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยจากการบริการทางเพศ เช่น ภาพยนตร์สั้น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ สติกเกอร์ นิทรรศการเคลื่อนที่ ฯลฯ เพื่อให้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ในสถานประกอบการ ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบและสร้างความมั่นใจว่าประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

3.3 การจัดระเบียบขอตาน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มุ่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาขอตานอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการแสวงประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ โดยดำเนินการจัดระเบียบขอตานพบผู้ทำการขอตานทั้งสิ้น 334 ราย ดังนี้

แผนภาพที่ 18 ผลการจัดระเบียบขอตาน

นอกจากนี้ พม. ยังมุ่งเน้นการดำเนินงานในเชิงป้องกันอย่างบูรณาการ ดังนี้

1) การบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ. 2559 และอนุบัญญัติ จำนวน 5 ฉบับ ประกอบด้วย การจำแนกลักษณะผู้กระทำการขอตานกับผู้แสดงความสามารถ หลักเกณฑ์วิธีการแจ้งและการมีบัตรประจำตัวเป็นผู้แสดงความสามารถ หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดกรองผู้ทำการขอตาน การไม่ส่งต่อผู้ทำการขอตานไปดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ และการแจ้งของผู้ประสงค์จะแสดงความสามารถต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นผ่านกลไก คณะกรรมการและอนุกรรมการระดับชาติ และระดับจังหวัด

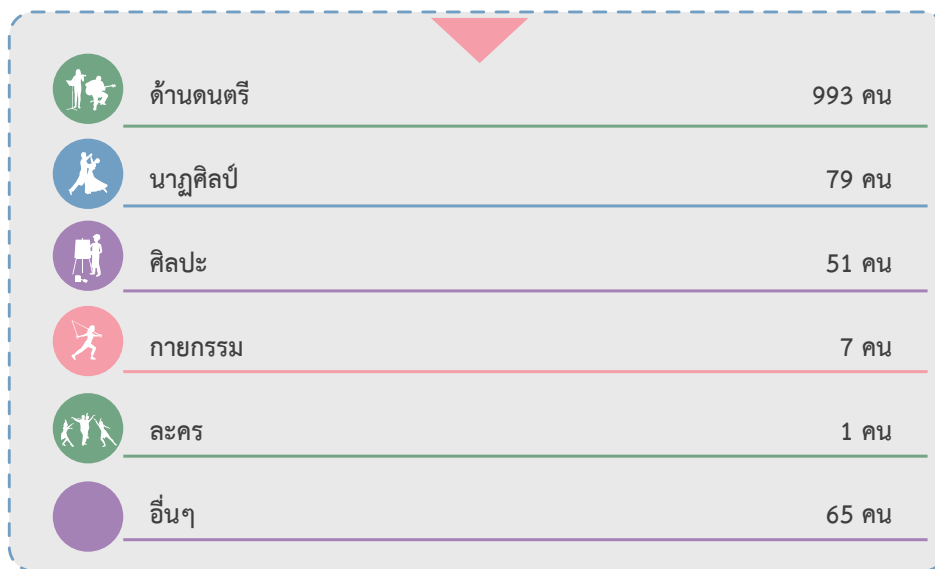
2) การจัดทำแผนขับเคลื่อนการควบคุมการขอทาน ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2562 - 2564) เพื่อเป็นแผนงานในการขับเคลื่อนงานด้านการควบคุมการขอทานของคณะกรรมการควบคุมการขอทาน คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการควบคุมการขอทาน ส่วนราชการและภาคประชาสังคม ตลอดจนการขับเคลื่อนงานตามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาระบบคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและขอทานในชุมชนร่วมกับเทศบาลนคร 31 แห่ง และเมืองพัทยา เพื่อเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองและพัฒนากลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่

3) การจัดทำหลักสูตรการอบรมพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 และการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเพื่อเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินงานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทานในระดับพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันมีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ จำนวน 1,280 คน

4) การส่งเสริมและพัฒนาผู้แสดงความสามารถ ดำเนินการแยกผู้ทำการขอทานออกจากผู้แสดงความสามารถ โดยออกบัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถ จำนวน 1,196 คน ดังนี้

แผนภาพที่ 19 สถิติการออกบัตรผู้แสดงความสามารถ ปี 2561

รวม 1,196 คน

5) การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และอบรมเพื่อแก้ไขปัญหาขอทาน ภายใต้โครงการ DSDW CANNON “สังคมลดขอทาน บนพื้นฐานความร่วมมือ” และประชาสัมพันธ์ “ให้ทานถูกวิธี ลดวิถีการขอทาน” ภายใต้แนวคิด “ให้ทาน ให้คิด ให้ชีวิตคนขอทาน” ทั่วประเทศ เพื่อให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาคนไร้ที่พึ่งและคนขอทาน รวมทั้งเพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตลอดจนสร้างการรับรู้แก่สังคมใน 4 ช่องทาง ได้แก่ สื่อออนไลน์ เช่น Facebook page และ YouTube channel ชื่อว่า “Beggar in Thailand เราอยากบอกคุณ” และ “Public Talent Show” สำนักข่าวออนไลน์ เช่น ไทยรัฐออนไลน์ คมชัดลึก Spring News ฯลฯ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อโทรทัศน์ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ค. แผนการดำเนินงานต่อไป

1. พัฒนาระบบการรับแจ้งเหตุ/ร้องเรียน/เบาะแส ด้วยการจัดทำแอปพลิเคชันการรับแจ้งข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์มือถือเพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น สำหรับการช่วยเหลือกับผู้เสียหายหรือผู้เกี่ยวข้องในคดีค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้ที่ถูกหลอกลวงไปต่างประเทศ
2. ขยายการจัดตั้งศูนย์คัดแยกช่วยเหลือผู้เสียหาย หรือผู้ได้รับผลกระทบจากคดีค้ามนุษย์ให้ครอบคลุมพื้นที่ในระดับภาค ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยบริหารจัดการตามหลักสากล และหลักสิทธิมนุษยชน มุ่งเน้นการคุ้มครองด้านสวัสดิภาพ สุขภาพ และสาธารณสุข มีชุดแพทย์และพยาบาลช่วยเหลือให้การรักษาเมื่อได้รับการเจ็บป่วย
3. พัฒนาคือความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชน ให้มีการประสานความร่วมมือที่ถี่ระหว่างกันมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการดำเนินคดีให้กับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายทุกระดับ ในการปราบปราม จับกุม และดำเนินคดี กลุ่มบุคคล ขบวนการ องค์กรค้ามนุษย์ข้ามชาติ
4. จัดอบรมล่ามแปลภาษาในสวนภูมิภาค จำนวน 2 รุ่น เพื่อให้เข้าใจคำศัพท์และกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ประเมินผลการดำเนินงานการนำกิจกรรมจากการอบรมหลักสูตรการช่วยเหลือคุ้มครองที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ Trauma Informed Care ไปใช้ในการปฏิบัติงานในสถานคุ้มครอง และการพัฒนาคู่มือฯ เพื่อขยายผลให้ผู้ปฏิบัติงานคนอื่นในสถานคุ้มครอง
6. จัดทำ **Mobile Application** ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่จะให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และเป็นช่องทางที่จะให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงการสนับสนุนการเริ่มต้นชีวิตใหม่ของผู้เสียหาย ผ่านการอุดหนุนผลิตภัณฑ์จากการฝึกอาชีพของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
7. พัฒนากฎหมายให้สอดคล้องตามมาตรฐานสากล เพื่อรองรับการให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 188 ว่าด้วยการทำงานในภาคประมง และฉบับที่ 98 ว่าด้วยการรวมตัวและเจรจาต่อรอง
8. บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการให้มีผลการดำเนินคดีและมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายอย่างเป็นรูปธรรม
9. จัดทำระบบบูรณาการฐานข้อมูลการดำเนินคดีด้านแรงงาน เพื่อให้การติดตาม ตรวจสอบ และกำหนดนโยบายการตรวจคุ้มครองแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลิตโดย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองต่อต้านการค้ามนุษย์

1034 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

โทรศัพท์ : 0 2202 9077-78 โทรสาร : 0 2202 9073

Email : secretariat@m-society.go.th

www.e-aht.com